

VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

■ **Na de Golfoorlog**

◆ **Valt de Sovjetunie uiteen?**

■ **Peru, Chili, Cyprus, Joegoslavië, enz.**

verschijnt tweemaandelijks
34ste jaargang - 289 - mei-juni 1991
Afdelingskantoor Gent 10

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Knokkestraat 44 - 9000 Gent
Prk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent -
Tel. (091) 21 18 39

LEESGELD:

110 Fr. los nummer
600 Fr. per jaar
700 Fr. instellingen met faktuur
800 Fr. Nederland

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15,
9401 POLLARE - NINOVE

MEDEWERKERS:

Ludo Abicht, Hugo Benoy, Henrick Braem,
Martin Braem, Urbain Camerlynck, Toon
Colpaert, Willy Courteaux, Eric De Bleec-
kere, Carine De Bruin, William De Bruyne,
Albert Deconinck, Robert De Genct, Dr. Jef
Dotoof, Danny Demely, Gerry De Mol,
Chantal De Smet, Erik Dupont, Noël Gijbels,
Tom Heremans, Ignas Lindemans, Jan Ol-
sen, Peter Rombaut, Ward Ruyslinck, Guus
Snijkers, Kathleen Steel, Freddy Tack, Mi-
chel Tanret, Jan Van Calsteren, Jozef Van
Dromme, Johan Van Hoecke, Linde Van-
nesle, Jan Verwest, Bart Vonck, Mich Van
Opstal, Walter Weydts, Walter Zinzen.

EINDREDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van
Nerum.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

ABONNEMENTDIENST:

Lotty Verwest.

Overname van artikels en tekeningen is
slechts toegelaten mits bronvermelding en
toezending van een presentexemplaar.

"Vrede" wil de spreekbuis zijn van al diege-
nen die - door degelijke informatie of voor-
stellen - een bijdrage willen brengen tot de
internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook een beroep op de
medewerking van al diegenen die hier toe
kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden
dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het
standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W.,
9840 Nevele (Landegem).

Een noodzaak voor de democratie

Dagelijks melden de media dat de geschreven pers, door de vermindering van haar publiciteit, het steeds moeilijker krijgt. De kranten kunnen echter op een niet te versmaden staatssteun rekenen.

Voor een tijdschrift als Vrede is dit niet het geval. Naast de onbezoldigde inzet van zijn medewerkers moet het op de steun van zijn lezers kunnen rekenen.

Uw hulp blijft dus voor ons onontbeerlijk. Werk een nieuwe lezer voor Vrede en stort, indien mogelijk, ook al eens een bijdrage in ons Vredesfonds.

INHOUD

EDITORIAAL	Genoeg woorden	3
UITKIJK	Bedenkingen bij het "nationalisme"	4
GOLFKRISIS	De Golfoorlog: een nieuwe militaire strategie Voor wanneer de volledige waarheid? Ramsey Clark Gouden tijden voor olieraffinage - Na de Golfkrisis	5 6 7 8
EERLIJKHEIDSHALVE		9-24
BEWAPENING & ONTWAPENING	De militaire logica doorbreken! Met de Belgische wapenhandel naar het jaar 2000?	10 11
DUITSLAND	DDR: een normale gang van zaken	12
CYPRUS	De resoluties van de Veiligheidsraad over Cyprus toepassen	13
AZIË	De Iraakse Koerden: een historische schets Een netelig probleem	14 15
LATIJS-AMERIKA	De politieke toestand in Chili - Een werkhypothese Peru, het land van de ... cholera	16 31
DOSSIER	Valt de Sovjetunie uiteen?	17-23
VERKIEZINGEN	Stemmen betekent niet noodzakelijk democratie	25-26
MENSENRECHTEN	G.B.: De "zes" van Birmingham: Na meer dan zestien jaar onschuldig in de cel eindelijk vrij!	27
EUROPA	Joegoslavië: De puzzel valt uiteen	29
SOLIDARITEIT	Een Euro-Maghrebaanse hulpactie voor de burgerslachtoffers van de oorlog in Irak	32
VREDESINITIATIEVEN	Dialogavonden - Vredesfonds	33
TERUGBLIK	22 juni 1941. De operatie Barbarossa	34
BOEKEN		36
KRUISWOORDRAADSEL - 25 JAAR GELEDEN IN VREDE		37
VOOR DE VUIST	Als men mijn zoon doodt...	39

Medewerkers:

André De Smet - Willy Courteaux - Georges Spriet - Victor Stuyck - Ernst Gülcher - Rudolf
Boehm - Jean Pascal Zanders - Toon Mondelaers - Lucien Bollaert - René Van Nerum
- Tom Heremans - Albert De Coninck - Leo Oostvogels - Merel De Smet.

Genoeg woorden

De Golfoorlog is met al zijn verschrikkingen en ellende voorbij, maar de gevolgen zullen voor de betrokken volkeren nog vele jaren een zware last betekenen.

Van welke kant men het ook bekijkt een zaak is duidelijk: er is niets opgelost. Het Midden-Oosten blijft een konflikthaard waar volkeren en mensenrechten worden verkracht.

Het blijft een regio waar een gewapend conflict nooit uitgesloten is.

Hier staat het Palestijns probleem, dat reeds veertig jaar aansleept, centraal. Hierop zijn tevens de Arabisch-Israëlische tegenstellingen geënt, maar er is tevens de tragedie van de Koerden, de Syrisch-Israëlische bezetting van Libanon, de onrechtvaardige verdeling van de oliewinsten en de ontzaglijke bewapening in de regio.

De Veiligheidsraad had zich het recht toeëigend om de tegen Irak gestemde resoluties met geweld te laten uitvoeren. Iedereen was het erover eens dat het hier om een optreden ging volgens twee maten en twee gewichten, gezien alle vroegere V.N.-resoluties dode letter zijn gebleven. Sinds 1949 tot vandaag werden, met betrekking tot de Arabisch-Israëlische tegenstellingen door de Veiligheidsraad 197 resoluties gestemd,

waarvan 34 betreffende het Palestijns-Israëlisch probleem. Resoluties 242 en 338 zijn er de belangrijkste van. De meeste regeringen, de Algemene Vergadering van de V.N. en de EEG hebben herhaaldelijk de noodzaak onderstreept van een Internationale Konferentie voor Vrede in het Midden-Oosten onder de auspiciën van de V.N., met deelname van alle buurstaten en, vanzelfsprekend, Israël en de PLO als vertegenwoordiger van het Palestijnse volk. Israël en de Verenigde Staten hebben zich hiertegen echter steeds verzet. Alles werd gedaan om een dergelijk initiatief te omzeilen. Het Camp David akkoord was er een van de belangrijkste van. Ondanks de herhaaldelijke toegevingen van de P.L.O. o.m. de effectieve erkenning van Israël, werd deze geweigerd als de enige geldige gesprekspartner.

Sinds meer dan twintig jaar herhalen de onderscheiden Israëlische regeringen niet bereid te zijn met de P.L.O., maar wel met andere "waardevolle" Palestijnen, te willen onderhandelen. De feiten tonen aan dat zij er niet in slaagden de naar maat gesneden "Palestijnse Zionisten" te vinden.

President Bush heeft na de Golfoorlog verklaard dat, op basis van de resoluties 242 en 338, een akkoord moet tot stand komen waarbij land voor vrede geruild wordt. Het ziet er echter naar uit dat het opnieuw bij woorden zal blijven. De Amerikaanse minister James Baker, die reeds herhaaldelijk naar de landen van het Midden-Oosten trok, schijnt het nu met Shamir eens te zijn voor een regionale konferentie. Twee objectieven willen ze zodoende bereiken:

- 1) Voorkomen dat, met een Internationale V.N.-Konferentie, alle niet uitgevoerde resoluties van de V.N. op tafel worden gelegd;
- 2) de Palestijnen - lees de P.L.O. - verhinderen aan de besprekingen deel te nemen.

Hun objectief is duidelijk. De ontruiming van de bezette

gebieden voorkomen en de oprichting van een onafhankelijke Palestijnse staat verhinderen.

Het ontbreekt niet aan feiten om dit te bevestigen. Israël gaat vandaag rustig verder nederzettingen te bouwen in de bezette gebieden. Volgens het Amerikaans Staatsdepartement zouden op dit ogenblik zich reeds meer dan 200.000 Israëliërs in deze gebieden gevestigd hebben. In totaal maakt dit reeds 13 % van de totale bevolking uit.

Zo wordt een voldoende feit geschapen in de hoop dat er geen teruggang mogelijk is. De Verenigde Staten, die zijn steun bij de opvang van de Russische Joden afhankelijk had gemaakt van

het stopzetten van de bouw van nieuwe Joodse nederzettingen, schijnt zich hierover blijkbaar niet langer te storen. Peres, de socialistische leider, die enigszins als 'gematigder' wordt beschouwd dan premier Shamir, houdt er blijkbaar gelijkaardige standpunten op na. Hij gaat er van uit dat een gesprek met de Palestijnen wenselijk is (echter niet met de P.L.O.) en dat de bezette gebieden slechts gedeeltelijk kunnen weergegeven worden, en in geen geval Jeruzalem. Bovendien eist hij dat de geëvacueerde gebieden gedemilitariseerd worden en er een Israëlische militaire aanwezigheid als garantie zou ter plaatse blijven.

Een andere oplossing die beiden voorstaan is eveneens de opslorping van zekere delen van Palestina door Jordanië en de vorming van een Jordaans-Palestijnse Federatie.

Kortom ze zoeken steeds naar andere voorstellen met de bedoeling een fundamentele aanpak op de lange baan te schuiven, zoals dit nu reeds meer dan twintig jaar het geval is. De Verenigde Staten voor wie Israël, ondanks de nieuwe vrienden uit de anti-Irak coalitie, de beste bondgenoot blijft, tracht door steeds in te gaan op de Israëlische voorstellen, op zijn beurt rond de pot te draaien. Na Camp David is dit eens te meer het geval met de door Shamir vooropgestelde regionale konferentie. Dat hun Arabische bondgenoten hierop sceptisch reageren omdat zij er op staan internationale garanties te hebben, verplicht de V.S. hiertoe rekening te houden. Vandaar dat Bush die op 6 maart verklaarde dat ten alle prijze een nieuwe wapenwedloop in het Midden-Oosten moest voorkomen worden, enkele dagen later aan het Kongres een voorstel overmaakte van de verkoop van 18 miljard dollar nieuwe wapens om zijn Arabische vrienden te paaien. Israël zal echter wel het leeuwenaandeel ontvangen.

Kortom alles wijst er op dat, zo de Verenigde Naties niet dringend het initiatief neemt, het ganse Midden-Oosten dossier opnieuw volledig geblokkeerd zal worden. Voor België als lid van de Veiligheidsraad en van de EEG is hier een belangrijke taak weggelegd. De openbare opinie, de vredesbeweging en onze parlementairen zouden er goed aan doen om initiatieven te nemen om de internationale gemeenschap te dwingen eindelijk werk te maken van de zo noodzakelijke Internationale Konferentie voor Vrede in het Midden-Oosten, omdat dit het enig overblijvend alternatief is om aan de volkeren van deze regio een rechtvaardige vrede te verzekeren.

André De Smet

The International Herald Tribune

Bedenkingen bij het "nationalisme"

"De opvolger van het kommunisme in Oost-Europa is, althans voorlopig, niet het kapitalisme maar wel het nationalisme", schrijft Mark Grammens in "Joumaal" van 18 april. Dat klopt. De roep om economische hervormingen mag dan sterk aanwezig zijn, maar is verward en onduidelijk. De roep om nationale onafhankelijkheid in landen die uit verschillende volkeren zijn samengesteld (Sovjetunie, Joegoslavië, Tsjechoslowakije), om nog niet te spreken over nationale minderheden (zoals de Hongaren in Roemenië) is duidelijk genoeg. Maar het is een verschijnsel dat zich niet tot Oost-Europa beperkt, ook al vindt het daar zijn meest bruuske en vaak spectaculairste uitingen. Men vindt het ook in het Westen, vaak gekoppeld aan een extreem-rechts gedachtengoed en niet noodzakelijk in dezelfde vorm: nu eens doet het zich voor als "staatsnationalisme", dan weer als "volksnationalisme".

Een houding bepalen tegenover het verschijnsel "nationalisme" is niet gemakkelijk, op de eerste plaats al niet omdat het zoveel verschijningsvormen heeft. In de kolonies trad het nationalisme op als brandstof voor de motor van de bevrijding en werd (wordt) het door de linkerzijde als positief ervaren. Maar zelfs in de gewezen kolonies kan het twijfelachtige vormen aannemen en als dekmantel gehanteerd worden voor heel andere bestrevingen, zoals nu in sommige sectoren van de linkerzijde het regime van Saddam Hoessein wordt voorgesteld als bezielend door het "bevrijdingsnationalisme", gericht tegen het Westerse imperialisme.

Met "nationalisme" kan men dus veel kanten uit. Misschien kan men het erover eens zijn, dat de drang van een bevolkingsgroep met een gemeenschappelijke taal, cultuur en historisch verleden, om zelf de eigen zaken te beredderen, legitiem is, ongeacht of deze drang wordt uitgeoefend binnen een staatsverband waarin men met andere bevolkingsgroepen samenleeft of op algehele onafhankelijkheid is gericht.

Maar zelfs daar rijst een probleem. Nationalisme in deze positieve zin is zelden in een zuivere vorm aanwezig. Het is meestal vermengd met historische erfenissen waarvan niet meteen duidelijk is in welke mate ze een funeste invloed zullen uitoefenen op deze op zich legitieme verlangens. Nationalisme blijft vaak niet beperkt tot het beklemtonen van eigen unieke kenmerken, het voelt ook wel eens de behoefte om zichzelf te versterken zonet te definiëren door zich af te zetten tegen de "anderen". Zo is in sommige Oosteuropese landen en bepaalde Sovjetrepublieken het antisemitisme onafscheidelijk verweven geweest met het nationalisme en het chauvinisme: in Polen, in Oekraïne, in de republiek Rusland om er maar een paar te noemen. En men weet hoelang historische erfenissen de situatie waarin ze zijn ontstaan kunnen overleven. Men schrikt dan ook wel even, als men verneemt dat in Polen de katholieke kerk, die in het verleden altijd sterk verbonden is geweest met het Poolse nationalisme, de afschaffing eist van de scheiding tussen kerk en staat en de erkenning van de katholieke kerk als officiële staatsgodsdienst. Hier wordt het nationalisme dan versterkt door de religieuze dimensie die er altijd mee verbonden is geweest. Er lijkt me trouwens een verband te bestaan tussen de

opleving van het nationalisme en het fundamentalisme, zowel het christelijke als het Islamitische (en het Joodse, mag ik er wellicht aan toevoegen). Is het een toeval dat de beide tendensen in dezelfde periode zo'n opgang kennen? En indien er een verband bestaat, waaraan is het dan toe te schrijven?

Het antwoord op de vraag is vermoedelijk ingewikkeld, maar ik denk dat één aspect ervan vrij eenvoudig is. Zou het een verzet kunnen zijn tegen de tendens naar gelijkgeschakeling in de industriële maatschappij en de afbrokkeling van alles wat in het verleden zowel de nationale als de religieuze kenmerken waren van de eigen groep? Zou het niet een heftige reactie zijn tegen het verlies van een eigen identiteit, of men die nu zoekt in extreme religieuze belevenis (die daardoor op de eerste plaats een politieke factor wordt) of in algemeen culturele eigenschappen al dan niet verbonden met het religieuze aspect?

Een frappant voorbeeld daarvan is toch wel Iran geweest, waar het terugvallen in het meest rigoureuze obscurantisme toch maar een reactie is geweest tegen de dwangmatige modernisering die door de laatste sjah werd ingevoerd.

Het is dan ook onvermijdelijk dat dergelijke revoltes of revoluties - laten ze nationalistisch of religieus zijn of beide samen - sterk reactionaire elementen vertonen. Waar moet men immers de kenmerken vinden die een bevolkingsgroep van alle andere onderscheidt, tenzij in het verleden, en dan niet eens in het reële verleden maar in een tot mythe verheven en geromantiseerd beeld van hoe-het-eenmaal-was, wat precies het kenmerk is van elke reactionaire ideologie.

Men stelt dus vast dat in een wereld waar communicatie gemakkelijker is dan ooit, waar naties en volkeren steeds minder in afzondering leven en steeds méér afhankelijk zijn van elkaar, tegelijk de behoefte toeneemt om een eigen identiteit te beklemtonen.

Het is bijgevolg niet altijd gemakkelijk een onderscheid te maken tussen een "natuurlijke" hang naar de eigen identiteit (zoals men die ook bij het individu aantreft) en de hang naar een voorbijgestreefde óf valse vorm van identiteit die men dan kan hanteren om de klassentegenstellingen binnen de eigen groep te verdoezelen, waarbij het zich-keren-tegen-de-ander vaak een onmisbaar bindingsmiddel wordt.

Daarom is het de test van elk nationalisme, of het een uitgesproken vorm van internationalisme als complement heeft, en of het de eigen identiteit niet verward met superioriteit.

Intussen mogen we niet uit het oog verliezen, dat nationalisme in de slechtste zin van het woord niet de exclusieve eigendom is van welomschreven ideologische groepen, maar in deze periode ook druk wordt beoefend door hele naties. Of was de recente hysterische roes waarmee de overgrote meerderheid in de USA de Golfoorlog toejuchte geen karakteristieke - en uitermate gevaarlijke - vorm van nationalisme in zijn meest militaristische vorm?

De Golfoorlog: een nieuwe militaire strategie

Eind van de jaren tachtig had menig waarnemer het over "het nieuwe denken" in de wereldpolitiek. Men schoof oude geschillen en verschillen opzij en hield zich bezig met de grote problemen die gans de mensheid, gans de wereld raakten: de militaire overcapaciteit om de wereld zoveel keren te kunnen vernietigen, milieubeveiliging, kernenergie, ozonlaag, mensenrechten...

Alleen ging het hierbij meestal alleen om het nieuwe denken bij de Sovjets, Tsjernobyl nietwaar. Moskou gaf zelfs haar invloedssferen prijs in Midden-Europa.

Sedert dit verdwijnen van de Sovjetunie van het wereldtoneel bleef en blijft er nog een grootmacht over; de Verenigde Staten.

Washington had geen nood aan nieuw denken: in naam van de vrijheid werd Panama binnen gevallen. M.a.w. het bestendigen van deze situatie van militaire suprematie was/is voor de Noordamerikaanse strategen meer dan ooit de essentiële opdracht. Een nieuwe militaire wereldmacht zal zich nog niet zo direkt aanbieden, vandaar dat alle aandacht zich toespitst op potentiële regionale machten.

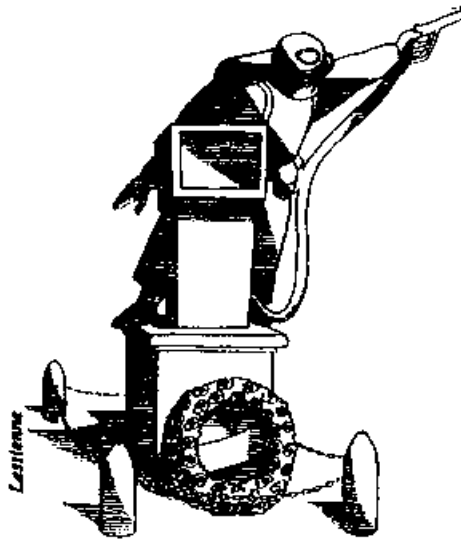
Irak stond hierbij op de eerste plaats. Niet in het minst omdat het een olierijk gebied betreft. Maar Irak toonde daarbij ook duidelijke ambities om zich als leider van de regio, van de Arabische wereld naar voor te schuiven, met een economische politiek die niet overeenstemde met de belangen van de oliemaatschappijen. En, die niet bang was z'n militair apparaat te gebruiken.

Irak had dit nog pas aangetoond met de strijd om het "iraans fundamentalisme" tegen te houden voor de vrienden van Washington. Nu Irak daarvoor niet meer moest dienen veranderde het terstond in de gedroomde vijand.

In de jaren tachtig ontwikkelde zich in de V.S. een militaire strategie tegen de meeste Dardewereldlanden die we kennen onder de noemer "Low Intensity Warfare", oorlogsvoering van lage intensiteit. Dit slaat dan vooral op de beperkte inzet van het aantal Noordamerikaanse manschappen en materiaal.

Voor bepaalde kringen was er dan ook hoge nood aan een nieuwe militaire doctrine nu het Oostblok geen vijand meer was.

Men moest zich wapenen tegen de zoveel landen "die over belangrijke wapenarsenalen beschikken" en die een vernieuwde tussenkomst van de supermacht vereisen in de regionale conflicten. Tegenover

een ambitieuze "regionale" macht, met een sterk leger, moest men zich klaar maken om een hoog technologische oorlog te kunnen voeren in gebieden dus die niet door het NAVO-verdrag worden bestreken, telkens de "vitale" belangen op het spel staan.

Er moet een machtsontplooiing mogelijk zijn die alle onderdelen bevat van een modern leger. Deze strategie wordt de "Mid Intensity Warfare" genoemd, die zich van de "high" onderscheidt door het niet inzetten van kernwapens. De legerleiders en leveranciers kunnen gerust zijn: de budgetten en bestellingen zullen groot genoeg blijven.

Daarom de voorstelling van Irak als het vierde sterkste leger van de wereld, met een grote nadruk op z'n moderne sovjetbewapening en vooral op z'n één miljoen soldaten, en z'n ervaring van acht jaar oorlog tegen Iran.

Tegen dergelijke militaire potentie moest men een leger zetten dat in elk onderdeel superieur was. Sleutelwoorden zijn snelle

ontplooiing, mobiele eenheden superieure slagkracht.

Deze "Mid Intensity Warfare" werd met succes toegepast. Van nu af aan wordt ze de erkende doctrine tegen die Dardewereldlanden die een bepaalde economische betekenis hebben: grondstoffen, strategische ligging. Het is het soort oorlog dat de militaire heerschappij van het noorden, van de VS, moet beveiligen over die plaatsen die essentieel worden geacht voor de economische ontwikkeling (lees dominantie en uitbuiting) van de V.S.-economie.

Het (groeiend) deel van de Derde Wereld dat het internationaal kapitaal niet meer interesseert wordt aan z'n lot overgelaten. Zwart Afrika kan hierbij als voorbeeld dienen.

Andere plaatsen blijft men bestoken met de "Low Intensity Warfare" een strategie speciaal uitgedacht tegen guerrilla-bewegingen, of voor destabiliseringsopdrachten. Volgens de eigen Pentagon-woorden: "LIW is een beperkte politiek-militaire strijd om politieke, sociale, economische of psychologische doelen te bereiken.

Het is vaak een verlenging van diplomatieke, economische en psychosociale druk en het reikt tot terrorisme en opstand. LIW is over het algemeen toegewezen aan een geografisch gebied en is vaak gekarakteriseerd door klemtonen inzake wapentuig, tactiek en het niveau van geweld".

Als het nodig is kan de "lage intensiteit" op korte termijn opgevoerd worden tot "middelintens". Daarvoor spelen dan de "snelle interventie-eenheden" mede hun rol.

Deze doctrine stoelt dus op het uitgangspunt dat de Verenigde Staten zich niet mogen onthouden van de strijd tegen een opkomende macht in de Derde Wereld. Het risico is dan ook bijzonder groot dat de Golfoorlog er niet het laatste voorbeeld van was.

Georges Spriet

Voor wanneer de volledige waarheid?

De media hebben een ontzaglijke verantwoordelijkheid gehad in het beeld dat we van de Golfoorlog kregen. Met een ongemeen cynisch welgevoelen werden de beelden die het Pentagon serveerde overgenomen, herhaald en herhaald.

De ene raket die precies op dezelfde plek terecht kwam luttele seconden nadat de vorige doel had getroffen. Sensationeel. Zo werd het beschreven. Het moest passen in dat beeld van een schone oorlog, "clean" zeggen we CNN na, het beeld van een oorlog zonder slachtoffers, een oorlog waarin alleen maar militaire doelwitten werden bestookt. Het anti-oorlogsprotest mocht geen voeding vinden in de verslaggeving. Men haalde experts en gepensioneerde generaals in de studio om de lof te laten zingen van de "intelligente" wapens, die precies deden wat men er van verwachtte. De onschuldige slachtoffers was iets van de oorlogen uit het verleden.

En de toekomstige vedette op alle videospelletjes: de "patriot"-raketten, superieur tegenover de Scuds, een absoluut veilig verdedigingssysteem. Leve de technologie, leve z'n fabrikant.

En dan weken na de oorlog via een of andere paragraaf in een perskommunieké van het Pentagon sijpelt er wat waarheid, en werkelijkheid door.

De Verenigde Staten alleen gooiden 88.500 ton bommen op Irak en Koeweit. Hiervan waren er 6.520 ton "high tech"-wapens. U weet wel, de "intelligente" wapens, die wapens die zelf hun doel opzoeken. Dit is nauwelijks 7 % van het totaal aantal bommen. Er wordt aangenomen volgens de spreekbuis van de V.S.-luchtmacht zelf dat ze voor 90 % hun doel bereikten. Met andere woorden de rest, 82.000 ton dus, waren bommen die gewoon met de zwaartekracht naar beneden vielen, meestal van op zeer grote hoogte. Hun trefzekerheid wordt officieus op 25 % geschat. De Washington Post berekende aldus dat 23.623 ton bommen hun doel hebben bereikt, tegen 62.137 ton niet.

Over de aard van de gebruikte bommen (napalm, fragmentatie...) kwamen we nog niets te weten.

Patriottisme

Maar ook de grote vedette van de Golfoorlog, het nieuwe uitstalraam van de wapenindustrie, met de o zo vaderlands-

lievende naam "Patriot", blijkt voor een groot stuk een publicitaire mythe. Theodor Postol, professor aan het Technologie Instituut van Massachusetts, gaf aan de defensiekommissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers van de V.S. volgende uitleg. Er werden in totaal 158 patriot-raketten afgevuurd. Prijs per eenheid, meer dan 1 miljoen dollar.

Hiermee werden dan 45 van de 70 Scud-raketten getroffen die Irak naar Israëlische of Saoedi-Arabisch bestemmingen had geschoten.

Daarbij komt nog, aldus dezelfde professor, dat vele of zelfs de meeste explosie-koppen van de Scuds, niet werden vernietigd. Militaire verantwoordelijken hebben inderdaad toegegeven dat minder dan de helft van de Patriots inderdaad de "dart" van de Scud hadden buiten werking gesteld.

Een totaal ander verhaal dan de euforische beelden van een lichtspel in de nacht die we op de televisie konden zien. De Patriot-raket heeft dus in de meeste gevallen slechts de koers van de Scud gewijzigd, echter niet de raket onschadelijk gemaakt. De gewijzigde koers ging niet noodzakelijk naar minder bevolkte zones, waar dan de explosie volgde want de "kop" was intact gebleven.

Niet-bevestigde persberichten leiden tot wel heel onverwachte conclusies. Met name dat het aantal slachtoffers, en getroffen woningen, drastisch de hoogte is ingegaan vanaf het ogenblik dat de Patriot-raketten werden ingeschakeld.

Ik schrijf niet-bevestigde persberichten, maar ze werden evenmin tegengesproken, niet door het V.S.-leger, niet door de fabrikant.

Maar, het leger meent dat de balans positief is. De Scuds vielen tenminste niet op hun vooropgestelde militaire doelwitten. Daar ging het om. De bescherming van de burgerbevolking was niet direct het eerste objectief.

En de burgers?

Wanneer gaan we de waarheid kennen over deze vreselijke oorlog? Inderdaad er waren slechts weinig slachtoffers bij de anti-Irak-coalitie. Maar hoeveel doden zijn

er bij de Irakezen?

Het is duidelijk dat we dit nooit te weten zullen komen.

Allerlei schattingen en cijfers deden de ronde. Er zouden honderd tot honderdvijftigduizend Irakese soldaten gedood zijn in Koeweit en Zuid-Irak. Er werden tot tienduizenden dode Koerden geschat, op een bepaald ogenblik, slachtoffers van de Noordamerikaanse bombardementen op de olierijke gebieden van Kirkkoek en Mossoel. Een Iraaks vice-minister had het ooit over twintigduizend burgerslachtoffers, op een ogenblik dat de Iraakse legerkommunikees nog over de nabije overwinning spraken. Volgens Europarlementslid Staes, die Bagdad bezocht in de eerste dagen na het stopzetten van de bombardementen, ligt tien tot vijftien procent van de stad plat.

Nadien grepen er hevige gevechten plaats tussen opstandige Sjiïeten en het geregeerde leger van Irak, en tussen de Koerdische guerrilla en het leger. Het aantal slachtoffers, en de aard van de verwoestingen, van beide "oorlogen" lopen door mekaar. Handig waarschijnlijk, voor beide kanten.

Een nieuw My Lai?

Onrechtstreekse getuigenissen van Noordamerikaanse soldaten hebben het over het moedwillig neerschieten van duizenden Iraakse soldaten die zich overgaven tijdens de grondoorlog.

Het gaat om getuigenissen via tussenpersonen omdat elke soldaat die hier enig woord durft publiek over uit te spreken de zwaarste straffen voor de Krijgsraad riskeert.

Als deze berichten bevestigd worden dan gaat het over een slachting van een veel grotere omvang dan My Lai.

Wanneer komt ook hier de volledige waarheid aan het licht?

G. S.

Ramsey Clark: de problemen zijn niet opgelost

In een gesprek begin maart met journalist Henri Alleg zei Ramsey Clark, ex-minister van justitie van de Verenigde Staten, onder meer het volgende:

"Het staakt-het-vuren dat we zo verwelkomd hebben mag ons echter niet beletten de ganse reeks gevolgen te zien van deze Golfkrisis. Ik blijf ervan overtuigd dat de oorlog had kunnen vermeden worden, en dat we tienduizenden mensenlevens hadden kunnen sparen. Terwijl de armoede scherper dan ooit een groot deel van de mensheid bedreigt, houden wij ons niet bezig met de bestrijding ervan, maar met vernietiging. Ik vrees dat deze oorlog opnieuw de idee veld doet winnen dat een oorlog een "nuttig" instrument voor de controle en het regelen van geschillen vormt. Dit houdt nieuwe gevaren in voor de toekomst".

"Met deze oorlog zijn ook de vredeskrachten in het defensief gedrongen. Deze oorlog vermindert de weerstand van de Amerikanen tegen het militarisme, tegen de verheerlijking van het leger, beiden zwaar gespeeld door de media. Het leven van anderen wordt als waardeloos bestempeld. Het is "normaal" dat er duizenden onschuldig vermoord worden, want het gaat om "derden", om "anderen". Men heeft het als normaal aanvaard dat met hoogtechnologische middelen een land en z'n bevolking wordt vernietigd. En precies dat is voor mij onaanvaardbaar.

Er is een soort totale ontmenselijking in de redenering van sommige leiders, die over technologie spreken, en tonnen bommen, zonder over mensenlevens te spreken.

Er zit daar trouwens ook een racistische ondertoon aan, die een duidelijk misprijzen toont voor elk ander volk dan het zijne".

Ramsey Clark kwam net terug van Bagdad. Hij had de beelden van de verwoestingen nog scherp voor zich.

"Beeld u even in wat 110.000 bombardementsvluchten uit kunnen richten die tienduizenden bommen laten vallen en daarbij de communicatiemiddelen, transportmiddelen, de woningen, scholen, hospitalen vernietigen. En denk dan even na over de gevolgen op termijn. Vandaar dat de solidariteit met de getrof-

fen bevolking een prioriteit vormt. Ze heeft onmiddellijk hulp nodig, voedsel en geneesmiddelen vooral, om te beletten dat er epidemies zouden uitbreken".

Maar ook de niet-opgeloste problemen van de ganse regio kunnen nieuwe conflicten in zich houden.

"De onmiddellijke en totale terugtrekking van de vreemde troepen is de eerste eis. Maar dat zal, vrees ik, niet zo snel gebeuren, en zeker niet van zelf. Negentig jaar na de ontschepping in de Filippijnen zit ons leger er nog altijd. Achtendertig jaar na de oorlog zitten we nog steeds in Korea. Zesenvertig jaar na Potsdam zijn we nog niet weg uit Duitsland. En ook uit Panama is het leger niet teruggetrokken na de inval van december '89. Het is dus niet voor niks dat we de terugtrekking van de VS-troepen krachtdadig zullen moeten eisen. Daar-

naast moet er een oplossing komen voor de grote hangende problemen: Israël en Palestina, Libanon, de Koerden. Een regeling moet opgezet worden die de goedkeuring van de volkeren kan wegdragen, en mag zeker niet van buiten af opgedrongen worden. Dat moet het onderwerp zijn van een Internationale Konferentie, die hoogdringend moet worden samengeroepen. Van de oplossing van deze problemen hangt de toekomst af van de Oost-Westbetrekkingen, want we kunnen geen gevaarlijke "heropleving" van de koude oorlog uitsluiten in het geval de zaken op hun beloop worden gelaten".

Een gans programma dus voor de vredesbeweging.

(vertaling uit het blad van de Franse vredesbeweging van maart 1991)

uit "Le Monde"

Sinds weken pendelt V.S.-minister J. Baker doorheen het Midden-Oosten. Zijn bedoeling is de V.N. de wind uit de zeilen te nemen ten einde de V.N.-resoluties in de schuif te laten. De regionale konferentie die hij met Shamir had uitgedokterd is nu ook door deze laatste naar de prullemand verwezen. David Levy, zijn minister van Buitenlandse Zaken werd terechtgewezen. Het voorstel van deze laatste hield in dat de Konferentie om de zes maand zou samenkomen om kennis te nemen van de Arabisch-Israëlische besprekingen. Dit mag niet van Shamir. Volgens hem mag deze slechts éénmaal voor een academische zitting bijeenkomen om verder bilaterale besprekingen mogelijk te maken. Zo schuiven de onderscheiden Israëlische leiders sinds jaren het probleem voor zich uit. Hoelang zal men dit nog toelaten? Voor een werkelijke oplossing is er geen ander alternatief dan een Internationale Konferentie onder de auspiciën van de Verenigde Naties.

Gouden tijden voor olieraffinage

Het zijn gouden tijden voor de Europese olieraffinadeurs. Sinds de vliegtuigen van de geallieerde troepen hun aanval op Bagdad hebben ingezet, betalen ze 30 procent minder voor de ruwe olie en dat, terwijl de prijs van de geraffineerde producten nauwelijks is gewijzigd. Gevolg: een bijna verdubbelde winstmarge.

Men zal het allicht niet snel vergeten dat de prijs van de ruwe olie, op het moment dat de Golfkrisis omsloeg in een genadeloze oorlog, precies het omgekeerde deed van wat iedereen had verwacht. De ruwe olie werd flink goedkoper. De prijs brokkelde af van gemiddeld 30 dollar naar niet meer dan 20 dollar per vat van 159 liter. Plots bleek iedereen in te zien dat er ruwe olie genoeg in voorraad was. Toen ook nog het Internationaal Energie Bureau het licht op groen zette om de strategische reserves aan te spreken, was er geen houden meer aan de prijsval.

De Europese raffinadeurs wreven zich in de handen. De kostprijs van de grondstoffen was flink gedaald, terwijl de verkoopprijs van de afgewerkte produkten zoals diesel en kerosine onder druk bleef. Zij zagen als gevolg hiervan hun winstmarge per vat geraffineerde olie klimmen van 6 dollar (over het laatste kwartaal '90) naar 11 dollar en meer. Ook dat is een gevolg van het klassieke vraag- en aanbodmechanisme.

Langs aanbodzijde is vooreerst op te merken dat de raffinagecapaciteit van de Golfstreek met 40 % is verminderd. Voor de invasie van Irak in Koeweit, hadden de Golfstaten (Saoedië-Arabië, Koeweit, Irak, de Verenigde Arabische Emiraten, Oman, Bahrein, Qatar) samen een raffinagecapaciteit van 3,5 miljoen vaten per dag. Vandaag is dat nog maar een slordige 2,1 miljoen vaten per dag.

Vooreerst werden de drie Koeweitse staatsraffinaderijen op 2 augustus buiten werking gesteld omdat de Iraki's er (naar verluidt) alle computers buiten sleepten en ook explosieven aanbrachten voor het geval de geallieerden Koeweit zouden binnenvallen. Daarmee verdween een raffinagecapaciteit van 700.000 vaten per dag. Wat Irak zelf betreft werd begin februari beweerd dat 75 tot 80 % van de capaciteit van 500.000 vaten was vernietigd.

Ook Irak bracht schade aan de raffinagecapaciteit van de Saoedische vijand, maar dat bleef eerder beperkt tot bijvoorbeeld de raffinaderijen van Khafji (30.000 vaten). De grootste schade die Saoedië-Arabië te lijden had, had niets met de oorlog te maken maar met een brand die eind november '90 woedde in de raffinaderij van Ras Tannurah, met een capaciteit van 530.000 vaten per dag toen de grootste ter wereld. De productie van Ras Tannurah ligt thans op 230.000 vaten per

dag. Van de nog overblijvende raffinage in de Golfstreek is er nog maar weinig dat voor export kan dienen. Naast de binnenlandse behoeften is er immers het olieverslindende militaire apparaat. Zo zouden de luchtaanvallen boven Koeweit en Irak dagelijks goed zijn voor een verbruik van 300.000 tot 400.000 vaten kerosine. Voeg daar de (diesel) behoeften aan toe van de grondtroepen en het is duidelijk waar het leeuwedeel van de Golf-raffinage naartoe gaat.

De enorme militaire behoeften plus het

feit dat vooral de Duitse verbruiker koortsachtig stookolie aan het opslaan is, heeft tot gevolg dat de (Noord-) Europese raffinaderijen op volle toeren draaien. Zelfs verouderde en weinig rendabele installaties draaien weer met winst. Om een voorbeeld te geven. Men berekent dat de raffinadeurs op één vat Brent Blend (Noordzee-olie) momenteel een goede twaalf dollar winst realiseren. Het dubbele van voor de oorlog.

T.W.

Uit "Touring Wegenhulp", 22 febr. '91

Na de Golfkrisis

Wat sommigen hadden gevreesd, is uiteindelijk toch niet uitgekomen: het einde van de Golffoorlog heeft geen oliestrijd ingeluid.

Zelfs de eerste na-oorlogse vergadering van de Organisatie van Olie-Exporterende Landen (OPEC) leverde begin maart niet de minste sensatie op. Ook al omdat Irak tijdens de bijeenkomst in Genève niet kwam opdagen, kwam het olieakkoord niet verder dan een halfslachtig productie-akkoord. Eén konklusie: het Midden-Oosten is door de oorlogstoestand nog meer naar de Westerse pijpen gaan dansen en zal ons dus niet zo snel peperdure olie in de maag spiezen.

Het is achteraf altijd makkelijk om te verklaren, maar eigenlijk stond de "day after" van de oliesektor wel in de sterren geschreven. De kaarten lagen immers vrij snel en duidelijk op tafel. Vooreerst de vraagzijde. De wijde wereld heeft dagelijks behoefte aan zowat 53,4 miljoen vaten olie. Seizoensinvloeden worden maandelijks door het Internationaal Energie Agentschap keurig uitgetekend. Wat onze OPEC-toeleverancier betreft: die zou tijdens het tweede kwartaal 21 miljoen OPEC-vaten moeten leveren, 22,3 tijdens de herfst en 24,4 in de wintermaanden.

Aanbod

Ook de aanbodzijde was voor een deel voorspelbaar. De Sovjetunie zit met een verouderd productie-apparaat waardoor de "output" met minstens 300.000 vaten zal terugvallen naar 1,4 miljoen vaten per dag. Binnen de Noordzee-velden staan verschillende onderhoudsstops op het programma. En wat het Midden-Oosten

betreft: 800 van de duizend Koeweitse velden zijn uit productie gevallen terwijl Irak tweederden van zijn uitvoermogelijkheden kwijt is. Daartegenover, de Saoedies hadden - mits investeringen voor ruim 150 miljard Belgische frank - hun productie tijdens de afgelopen maanden flink opgedreven van 5,4 naar 8,4 miljoen vaten per dag of 36 % van de totale productie van de OPEC.

Iedereen wist dan ook dat Saoedië-Arabië de troeven in handen had wanneer de OPEC in Genève aan tafel ging. Er is nogal met bedragen gegoocheld, maar men mag aannemen dat de Saoedies aan de hele Golfoestand ruim duizend miljard frank hebben ingeschoten.

Dat moet dus met petroleumdollars worden gerecupereerd. Of het waar is zullen we nooit met zekerheid weten, maar hardnekkige geruchten willen dat de Verenigde Staten een stevige vinger in de pap hadden bij de Saoedische oliepolitiek om de productie niet al te veel in te krimpen en aldus matige prijzen te bekomen.

Stel je voor: als gevolg van de harde positie van de Saoedies zouden de olieprijsen aan de Amerikaanse pomp stijgen! Grotere blijk van ondankbaarheid zou niet mogelijk geweest zijn. De publieke opinie zou het niet hebben genomen. **De betrokkenheid van de VS bij de OPEC-besprekingen zal wel nooit worden bewezen, maar toch lieten sommige waarnemers zich ontvallen dat de VS de veertiende lidstaat van de OPEC zijn geworden.**

T.W., 14 april '91

Bekentenis

Volgens de cijfers die door Generaal Mc Peak, chef van de generale staf van de Amerikaanse luchtmacht, werden bekend gemaakt, hebben 70 % van de 88.500 ton bommen die op Irak en Koeweit werden gedropt hun objectief gemist. De bommen die door laserstralen werden begeleid hebben volgens de generaal 90 maal op 100 hun doel getroffen. Zou de oorzaak van de andere "missingen" te zoeken zijn bij de technologische achterstand van het gebruikte wapentuig of was het de bedoeling om zodoende de burgerlijke infrastructuur van Irak te vernietigen en de bevolking te terroriseren? Wat er ook van zij deze officiële gegevens wijzen op de omvang van de door de V.S. gevoerde beïnvloedingscampagne om de mensen te doen geloven dat het, dank zij de ultra moderne technologie, om een propere oorlog ging. Een andere officiële bekendenis is deze die de "International Herald Tribune" bekend maakt. Hieruit blijkt dat het Pentagon over filmmateriaal beschikt van de bommen die hun doel misten maar zich wel gewacht heeft dit ooit kenbaar te maken.

Mediamanipulatie

We hadden het, in ons vorig nummer, over de manipulatie van en door de media tijdens de Golfoorlog. Sommige persorganen stellen nu duidelijk het Pentagon aan de schandpaal. Het Persagentschap "Agence France Press" (AFP) en een tiental Amerikaanse persorganen hebben in de loop van de maand februari klacht neergelegd tegen het Amerikaanse Ministerie van Defensie. A.F.P. wijst er op dat, in tegenstelling tot de Angelsaksische pers (de agentschappen Associated Press, United Press International, Reuter, Blackstar, Time Magazine en Newsweek) zij niet heeft kunnen deeluitmaken van de door het Pentagon opgezette pers en foto-pool.

Volgens AFP functioneerde deze Angelsaksische pers als een privé club, meer nog als een maffia. De Amerikaanse persorganen, vertegenwoordigd door The Nation, die op dat ogenblik de afschaffing van de pool eisten, zeggen dat, nu de oorlog voorbij is, het voor hen om een principeskwestie gaat, en dat tergelegenheid

van andere conflicten het Pentagon opnieuw het poolstelsel zou kunnen invoeren. De New Yorkse rechter Leonard Sand heeft de klachten aanvaard en zal eerstdaags een uitspraak doen. Bij een positief antwoord zouden AFP en de Amerikaanse persorganen schadevergoeding kunnen eisen.

Twee maten en twee gewichten

Verklaringen over de eerbiediging van het Internationaal Recht zouden heel wat geloofwaardiger zijn moesten deze in alle gevallen worden toegepast.

- November 1967. De Veiligheidsraad onderstreept "de onaanvaardbare aanhechting van gebieden door oorlog" en stelt het principe van een rechtvaardige vrede in het Nabije Oosten door "de terugtrekking van de Israëliëse troepen uit de bezette gebieden". Sindsdien, 24 jaar later, is er niets veranderd in Cisjordanië, Gaza en de Golanhoogvlakte.
- December 1971. De Veiligheidsraad veroordeelt de militaire bezetting van Oost-Timor door Indonesië. Djakarta houdt hier geen rekening mede.
- Maart 1980. De Veiligheidsraad vraagt aan Israël "de bestaande nederzettingen te ontmantelen en, in bijzonder, dringend een einde te stellen aan het plannen en oprichten van kolonies in de sinds 1967 bezette gebieden, inbegrepen Jeruzalem". In 1990 hadden er zich reeds 100.000 Israëliërs gevestigd en, volgens Amerikaanse bronnen, in 1991, meer dan 200.000.

Hoelang zal de Veiligheidsraad nog wachten om de door haar gestemde resoluties te doen eerbiedigen?

Israëliëse nederzettingen

Volgens een studie van het Amerikaans staatsdepartement hebben zich op dit ogenblik meer dan 200.000 Israëliërs geïnstalleerd in de bezette gebieden, Golan en Jeruzalem inbegrepen. Dit maakt 13 % van de bevolking uit. Zowat 90.000 verblijven in 150 inplantingen in Cisjordanië waar Israël praktisch over de helft van de gronden beschikt. Deze cijfers maken een verhoging uit van 10.000 t.o.v. vorig jaar, en van 40.000 t.o.v. 1984. In Oost-Jeruzalem en in de Arabische

wijken, afhankelijk van het gemeentebestuur hebben zich 120.000 Israëliërs gevestigd in twaalf wijken. In de Gazastrook heeft de Israëliëse staat dertig procent van de grond aangeslagen en 3.000 Israëliërs wonen in een vijftiental inplantingen. Op de Golan hoogvlakte zijn er 12.000 verspreid onder een dertigtal dorpen. Israël blijkt zich dus weinig te storen aan de resoluties van de Veiligheidsraad!

Intussen heeft de Israëliëse regering officieel bekend gemaakt verder Palestijnen te zullen verbannen en hun huizen te dynamiseren. Tevens verklaarde Ronnie Milo, minister van Binnenlandse Zaken dat de toelating om vuurwapens te dragen, sinds het einde van de Golfoorlog met 30 % is toegenomen. Op dit ogenblik betekent dit dat 400.000 Joodse Israëliërs wapens in bezit hebben wat aan de Arabische burgers verboden is. Israël gaat dus verder met de verkrachting van de vierde conventie van Genève en stoort zich geenszins aan de resoluties van de Veiligheidsraad.

Over militaire en civiele technologie

De Amerikanen leven in een euforie na hun "chirurgische ingrepen" die zij met hun militaire technologische snufjes in Irak uitvoerden. Als men intussen de V.S.-raad voor hoge technologische capaciteit moet geloven staan zij er echter op technologisch vlak niet zo schitterend voor. Het rapport, de vrucht van twee jaar studie, wijst er op dat voor 15 van de 95 technologieën tegen 1995 de V.S. van de markt zullen verdwenen zijn. In 18 andere sectoren wordt de inbreng van de V.S. als zwak beschouwd. Slechts voor 25 blijven ze nog competitief. Uit een voorgaand rapport bleek reeds dat het door de V.S. bezette marktgedeelte van 1980 tot 1988 aanzienlijk teruggevoerd is en dit van 78 % tot 42 % voor wat de optische vezels betreft en van 56 % tot 20 % voor de geheugenchips. Hieruit blijkt dat volgens de steeds vooropgestelde theorie dat het militair onderzoek zijn vruchten afwerpt voor de civiele sektor geen steek houdt. De situatie is zich zelfs aan het omkeren gezien de zo geroemde Amerikaanse Patriot-raketten slechts konden gemaakt worden dank zij de technologische bijdragen van de Japanners.

De militaire logica doorbreken!

Demokratie op wereldschaal

Eduard Sjevarnadze was minister van Buitenlandse Zaken van de Sovjetunie tot in december van vorig jaar. Nu staat hij aan het hoofd van een nieuw onderzoeksinstituut voor buitenlandse politiek in Moskou. Zijn opvattingen over een democratie op wereldschaal zijn vooral opmerkelijk omdat afstand genomen wordt van het militair argument telkens dit enigszins mogelijk is. De auteur gelooft niet dat een wereldorde eenzijdig kan worden opgelegd. Kunstmatige constructies worden op termijn door de mensheid als een vreemd lichaam uitgestoten. Hij erkent dat dit in zijn land het geval was tot voor kort (en laat het impliciet aan onze verbeeldingskracht over na te denken over de Pax Americana, ne-koloniale avonturen en krachtpatserijen allerhande). Sjevarnadze meent dat wij historisch gezien evolueren naar een wereldmaatschappij die gebaseerd is op een rechtsorde. Hij meent dat men moet nagaan of de aanpak waarmee democratische systemen hun binnenlandse problemen oplossen niet toegepast kan worden op internationale problemen en uitdagingen. Hij denkt aan een systeem van aanmoedigingen en straffen dat de afzonderlijke staten sterk zou motiveren om de politieke stabiliteit te versterken, de economische groei te stimuleren en de mensenrechten en het milieu te respecteren. De auteur gelooft dat in iedere beschaafde maatschappij, ook op wereldniveau wet en orde kunnen gehandhaafd worden op een geregelde, gecontroleerde manier onder het toezicht van wettelijke autoriteiten. "Misschien kunnen we een nieuwe wereldorde scheppen door de gepaste onderdelen van de burgerlijke wet en orde over te brengen op een internationaal model voor de handhaving van de vrede en de veiligheid. Eerst moeten we de idee aanvaarden van een hogere en wettige autoriteit die internationale acties controleert en organiseert, ook wanneer het gebruik van militaire macht noodzakelijk is".

Verder "Zo'n autoriteit bestaat. Zij is ingebouwd in het Handvest van de Verenigde Naties. Ondertussen hebben wij de nodige ervaring opgedaan en ik vind dat wij het Handvest volledig moeten uit-

voeren". Tot daar Ed Sjevarnadze (The Guardian / De Morgen 16.4).

Lessen uit de Golfoorlog

Denis Healy, ex-minister van Defensie en van Financiën in diverse Labourregeringen meent dat de Pax Americana een illusie is waarvan de Verenigde Staten allengs meer gaan afstappen. Hij komt erg dicht in de nabijheid van de opvattingen van Henry Kissinger wanneer hij stelt dat een sterker, groter Europa een essentiële pijler van een Nieuwe Wereldorde kan worden en Japan een derde pijler.

Belangrijk in de ideeën van Healy is dat ook bij hem het accent niet ligt bij de militaire factor. Hij wenst dat men de nodige lessen leert uit de fouten van de Golfoorlog. Healy acht het absoluut noodzakelijk dat de Verenigde Naties de basis zijn van eender welke Nieuwe Wereldorde, al ware het maar omdat sommige van de vraagstukken van de volgende eeuw internationale regulatie en controle zullen vereisen. Hij citeert het broeikas effect, de andere ecologische problemen, en bovenal de behoefte aan een wereldwijde wapenbeheersing en ontwapening vóór de verspreiding van de nieuwe massavernietigingswapens het punt bereikt waarop geen terugkeer mogelijk is.

Tenslotte meent Healy dat de verantwoordelijkheid voor een politiek die de VN in staat stelt deze problemen aan te pakken in hoofdzaak ligt bij de rijke en machtige regionale groepen van het noordelijk halfrond. (Healy, De illusie van de Pax Americana: The Guardian / De Morgen 30.3)

Een Europese politiek zonder nationalisme?

Het lijkt mij nogal evident dat de denkpijles aangegeven door Sjevarnadze, Healy en de eerder besproken ideeën van Kissinger alleen dan vruchtbaar zullen blijken indien eerst een Europese politiek wordt uitgebouwd die zich zonder teveel voorbehoud ten dienste stelt van een vreedzame wereldorde (waarvoor inderdaad de Verenigde Naties het enig beschikbare instrument zijn). Uit den boze zijn het verder zetten van het gesjoemel en touwtrekken rond modernisering van de NAVO-strijdkrachten of erger nog de plannen van beperkte koal-

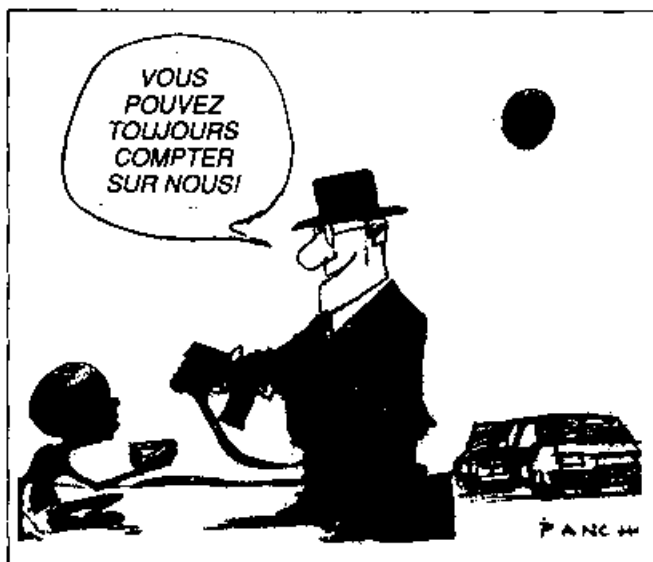
ties tussen de Britten en de Fransen. De oude reflexen waarbij men steeds iets achter de hand houdt omdat men een politiek van kollektieve veiligheid slechts met de lippen wil belijden is weliswaar zonder objekt geworden. Uit een soort atavisme kan en wil men nochtans het accent blijven leggen op de militaire midelen nog voor men heeft uitgemaakt waarvoor die eventueel moeten dienen. Men kan nooit weten waarvoor het goed is zou minister Eyskens zeggen. De Golfoorlog was zoals alle vorige oorlogen nochtans nergens goed voor. Zoals gewoonlijk is de olifant door de porseleinwinkel gewandeld en de ravage heeft dan weer een chaos veroorzaakt waar niemand beter van wordt.

Victor Stuyck
21.4.'91

Miljarden fraude in de EEG

De EEG heeft vastgesteld dat vorig jaar bij 410 gevallen van ontduiking van douanerechten en heffingen op landbouwproductie en 780 gevallen van landbouwsteun fraude werden gepleegd. Daarbij werd de EEG voor 3,8 miljard frank opgelicht via steun aan projecten en bedrijven die er eigenlijk geen verdienen. In het rapport van de EEG-kommissie voor fraude wordt tevens de aandacht gevestigd op andere vormen van fraude waarbij een totaal wordt genoemd dat 10 procent van de EEG-begroting uitmaakt. Alles bij mekaar ziet het er naar uit dat de EEG één grote bureaucratistische boel is waarin bedrijven e.a. financiële groepen op een sluwe wijze de gemeenschap weten uit te persen. En zoals met de belastingontduiking in ons land wordt hier weinig of niets gedaan om de schuldigen ter verantwoording te roepen.

Met de Belgische wapenhandel naar het jaar 2000?

U kunt altijd op ons rekenen.

uit "Le Monde"

Er zijn mensen die zeggen dat de goede tijden van de wapenhandel voorbij zijn. De oorlog in de Golf zou bij vele politici de ogen hebben geopend voor de gevaren die verbonden zijn aan massale militaire leveranties aan "gevaarlijke" regimes en nu zou er eindelijk een nationale en internationale wetgeving en controle komen om daar paal en perk aan te stellen. En eerlijk gezegd, het zou nog kunnen ook. Feit is dat veel wapenbedrijven het al een tijd moeilijk hebben. In Europa is de vrede uitgebroken en in de "derde wereld" leiden de olopemde schuldenlasten tot bezuinigingen, zelfs op wapenaankopen. In ons land balanceerden het afgelopen jaar twee van "onze" grootste militaire bedrijven op de rand van het bankroet. Een van hen, vuurwapenfabrikant FN-Herstal, werd uit de nood gered door Franse opkopers en bleef nog juist aan de "goede" kant. Met de andere, munitie-specialist PRB, bleek niets meer aan te vangen en het bedrijf ging failliet. PRB staat wél nog een proces te wachten wegens illegale uitvoer naar Irak. Tijdens de Golfoorlog is wel gebleken hoeveel Belgische en buitenlandse bedrijven zich in de afgelopen jaren met grote geestdrift op deze markt hebben gestort zoals enkele jaren geleden al het geval was met Iran. De activiteiten van de Parlementaire Onderzoekscommissie inzake illegale wapenleveranties aan Iran hebben thans in ons

land geleid tot een wetsontwerp op de uitvoer van wapens dat binnenkort door Kamer en Senaat moet worden behandeld en waarschijnlijk zal worden goedgekeurd. Dit wetsontwerp bevat belangrijke mogelijkheden tot controle. Het begrip "wapens" zal preciezer worden omschreven, er zal meer controle zijn op afgeleverde vergunningen en schending van de mensenrechten door de klant-natie zal een reden kunnen zijn om een vergunning te weigeren. Zwak in het ontwerp is dat er nog erg veel zal moeten worden uitgewerkt via Koninklijke Besluiten, dat het nog altijd niet duidelijk is in hoeverre de lokale autoriteiten bij de controle zullen moeten meewerken en dat er geen duidelijk criterium is voor de vraag wanneer en in hoeverre mensenrechten geschonden worden of niet. Er is dus nog geen enkele reden om de werkzaamheden stil te leggen die tot doel hebben om met deze nieuwe wet de wapenhandel in aanzienlijke mate te beperken. Vanuit de "Werkgroep Wapenhandel" en vanuit IPIS hebben we om een parlementaire hearing gevraagd. Jammer genoeg lijkt ook op internationaal vlak de situatie niet gunstig. De herbewapening van de staten in het Midden-Oosten is, op Amerikaans initiatief, volop bezig en het Pentagon werkt aan een algehele versoepeling van de Amerikaanse wapenexport. Saoedi-Arabië krijgt voor miljarden dollars wapens toegestopt, net zoals Egypte, Turkije en andere

landen die bij de oorlog betrokken zijn. Amerikaanse en Duitse pogingen om binnen de NAVO tot overeenstemming te komen over een gezamenlijke politiek op het vlak van de wapenuitvoer, zijn op woedende protesten gestuit van de Britten en de Fransen die zich op hun meest favoriete exportmarkten bedreigd voelen. In Zweden en Australië lijken de bedrijfslobbies met succes te streven naar een versoepeling van de wetgeving op de militaire export. En dat is te begrijpen want in zoveel landen heerst of dreigt er oorlog dat de wapenfabrikanten en handelaars het misschien nog wel eens drukker kunnen krijgen dan ooit tevoren. Uit Zeebrugge bereiken mij berichten dat er welhaast alle dagen wapentransporten worden opgeladen en op de lijsten van de nationale Delcredere dienst staan voor tientallen miljarden militaire producten vermeld om te worden uitgevoerd. En wat doet de vredesbeweging? In Brussel werd op 25 maart door twee Vlaamse partijen actie gevoerd tegen een militair-industriële conferentie in het Sheraton-hotel over productie- en marketingstrategieën met betrekking tot "out of area operations" en "low intensity conflict". De hele pers was aanwezig, met inbegrip van radio en televisie en de verontwaardiging en verwarring van de conferentiegangers was dan ook groot. Maar de **vredesorganisaties** lieten het evenement voorbijgaan. In oktober is er een nieuwe gelegenheid. De uitdaging is groter dan ooit.

Ernst Gülcher (IPIS)

Een van de vele "beurzen" van de wapenfabrikanten.

DDR: een normale gang van zaken

In de DDR, pardon: de vroegere DDR, ik bedoel het gewest tussen Elbe en Oder dat tot een jaar geleden gedeeltelijk Duits, gedeeltelijk democratisch en toch een betrekkelijk onafhankelijke republiek was, waar de schoolkinderen binnen een tiental jaren nauwelijks nog weet van zullen hebben – gaan de dingen hun normale gang. Een bijna klassiek geval van (neo-)kolonisatie. De plaatselijke productie stort in, de bedrijven sluiten, de werkloosheid neemt toe; volgens de laatste berichten zal er het aantal werklozen van nu achthonderd-duizend (ongeveer 8 % van de beroepsbevolking dacht ik) tegen het einde van 1991 opklimmen tot 1,7 miljoen, terwijl er nog steeds om de 2 miljoen "deeltijds" tewerkgesteld zullen zijn (waarbij die "deeltijd" soms gelijk nul is). De goederen van het alledaags verbruik zijn duurder geworden, de huurgelden beginnen ook te verhogen, luxe-goederen worden iets goedkoper, worden voor een deel voor het eerst verkrijgbaar. De bedrijven moeten sluiten omdat hun produkten niet concurrentieel zijn. Deels laat hun kwaliteit te wensen over, deels zijn de produktiekosten te hoog terwille van een te hoge arbeidsintensiteit (en de lonen van hen die nog wel tewerkgesteld zijn beginnen op te klimmen naar het Westduits niveau) ten gevolge van een te lage produktiviteit, deels gaat de voorkeur van de kopers gewoon zonder meer naar Westerse produkten (arbeiders betogen voor het behoud van hun bedrijf terwijl ze zelf niets anders dan Westerse produkten kopen), deels worden de Oostduitse produkten ook met bijna geweldadige middelen door de Westduitse producenten gewoon uit de markt gedreven (ze leveren maar hun Westelijke produkten aan de winkels indien deze zich ertoe verplichten geen Oostduitse aan te bieden). Ook de export, dat was voornamelijk de export naar Oost-Europa, is ineengestort, omdat de (voormalige) DDR-produkten nu met Westduitse D-mark zouden moeten betaald worden. Dat was allemaal perfect voorspelbaar, en ik heb het voorspeld. (Dit ware eigenlijk op zichzelf een heel interessant onderwerp, interessanter zelfs dan de triviale lotgevallen van de "DDR". Niemand lijkt nog te willen geloven in wetmatigheid en voorspelbaarheid. Maar onze gehele moderne wetenschap heeft

zich toegelegd op het zoeken naar voorspelbaarheid op basis van wetmatigheid. Indien men daar niet langer in gelooft, betekent dat de instorting van deze wetenschap. De waarheid is natuurlijk dat er óók onvoorspelbare dingen zijn, nl. kansen en risico's.)

Uit een onderzoek van de vakbond D.G.B. blijkt dat 83 % van de Oostduitsers een beroepsactiviteit uitoefenden tegen slechts 50 % in de BRD. Hieruit blijkt tevens dat 80 % van de kinderen minder dan 3 jaar over een crèche beschikten in de DDR tegen 2 % in de BRD. Tevens konden 80 % van de kinderen van 6 tot 10 jaar naar openluchtcentrum gaan tegenover een 4 % in de BRD. Na de hereniging werden de meeste van deze instellingen in de DDR gesloten of. Waar ze vroeger kosteloos werden opgevangen moeten de ouders vandaag een grote bijdrage betalen. Van de jeugthuizen werden intussen eveneens 70 % gesloten en van de kulturele centra 50 %.

Verwonderlijk is eerder dat de mensen, voornamelijk in de "DDR" zelf, zo verwonderd en zelfs verbaasd en verbijsterd zijn over die gang van zaken. Maar ze weten en begrijpen natuurlijk van niets niets, tengevolge van hun erbarmelijk onderwijs. Wanhopig zoeken ze dan naar een of andere zondebok, b.v. de "Treuhandanstalt" die de vroegere "volkseigen" bedrijven in de "DDR" beheert en moet "saneren" en "privatiseren". (Sommige idioten, Westduitse dan, hebben zich zelfs verbeeld dat alles zou terecht komen indien men gewoon de voorzitter van die "Treuhandanstalt" van kant maakte.)

Op dat vlak verschilt de Oosteuropese situatie dan wel nauwelijks van de Westeuropese. Ook in het Westen verbeelden zich toch de mensen dat ze hun betrekkelijke welstand en vrijheid één en al te danken hebben aan hun eigen werkzaamheid en vindingrijkheid, en niet aan een concurrentievermogen waarmee ze de rest van de wereld ruïneren en ervan profiteren (zoals nu de Westduitse bedrijvigheid ook de Oostduitse ruïneert en ervan profiteert).

Nog verwonderlijker is echter het feit dat zelfs de Oostduitse "marxisten" één en al gewoon verbijsterd zijn over de gang van

zaken en niets anders weten tentoon te spreiden dan hun mateloze (inderdaad ietlerlijk "mateloze") verontwaardiging. Ook het onderwijs, of de "marxistische scholing", die zij hebben genoten, was blijkbaar erbarmelijk.

Hebben die mensen dan werkelijk nooit b.v. het volgende gelezen: "De grote industrie en de totstandkoming van de wereldmarkt hebben uiteindelijk de strijd tot een universele gemaakt en hem tegelijk een ongehoorde hevigheid verleend. Over het voortbestaan van de enkelvoudige kapitalisten zowel als van gehele industrieën en gehele landen beslist het voordeel van de natuurlijke of zelf geschapen produktievoorwaarden. Wie het onderspit delft, wordt meedogenloos van het kaart geveegd. Het is de Darwinsche strijd om het individueel bestaan, uit de natuur met vermenigvuldigde woede overgedragen naar de maatschappij. Het natuurstandpunt van het dier verschijnt als het toppunt van de menselijke ontwikkeling". Het staat bij Engels. Of heeft men nooit kennis genomen van de enige "absolute en algemene wet van de kapitalistische accumulatie" die door Marx in "Het kapitaal" werd aangehaald, nl. dat die accumulatie moet leiden tot massale werkloosheid? Om dat ter kennis te kunnen nemen moest men weliswaar óók ertoe in staat zijn Marx **kritisch** te lezen: want als het waar is (en het ziet er erg naar uit, voornamelijk op wereldschaal), treedt in plaats van "uitbuiting" in de klassieke marxistische betekenis van het woord, steeds meer de eenvoudige **uitstoting** van een groeiende massa mensen uit onze "beschaving".

Welnu, op middellange termijn zal de economische toestand in de (vroegere) DDR ongetwijfeld aanzienlijk verbeteren, hoewel men niet mag vergeten dat er óók in de (vroegere) BRD nog steeds ongeveer 8 % werklozen zijn en dat er een duidelijk verschil tussen rijkere en armere deelstaten nooit volledig werd weggevoerd. Maar wat staat er eigenlijk de honderden miljoenen slaven en aanverwanten te wachten die het enorme werelddeel tussen de Oder en de Beringstraat bewonen?

Rudolf Boehm
21.4.1991

De resoluties van de Veiligheidsraad over Cyprus toepassen

Sinds geruime tijd klopt Turkije aan de deur van de Europese Gemeenschap. De poorten van de Raad van Europa werden voor haar reeds geopend. De Europese landen, van wie meermaals gebleken is dat zijer een dubbele moraal op nahouden, storen zich hierbij niet dat, ondanks de principen, in Turkije de mensenrechten worden verkracht, een belangrijke minderheid - de Koerden - met geweld wordt onderdrukt, en dat dit land - ondanks de gestemde resoluties van de Veiligheidsraad - een belangrijk deel van Cyprus bezet houdt.

De Turkse Inval

Men zal zich herinneren dat op 20 juli 1974, als reactie op een staatsgreep van de Nationale Garde, onder impuls van het Griekse Kolonelsregime, het Turks gedeelte van Cyprus zich onafhankelijk verklaarde. Een paar dagen later, op 24 juli, kwam het Griekse Kolonelsregime ten val en werd onder leiding van President Makarios de democratie op Cyprus hersteld. Turkije trok hieruit geen conclusies, integendeel, op 14 augustus intervenueerden Turkse troepen en tijdens een veertiendaagse veldtocht werd 40 % van het eiland bezet. Meteen werd Cyprus verdeeld door een 217 km "Groene Lijn" met slechts één doorgangspost.

Het Turks gedeelte bevestigde meteen zijn onafhankelijkheid en riep de wereld op dit feit te erkennen, maar, met uitzon-

dering van Turkije, was er geen enkel land dat Turksch Cyprus als dusdanig wilde erkennen.

Als gevolg van deze complexe situatie ontvluchtten 180.000 Griekse Cyprioten het Noorden en 45.000 Turkse Cyprioten het Zuiden van het eiland. Van zijn kant organiseerde de Turkse regering de immigratie van landgenoten naar Cyprus om er de plaats in te nemen van de gevluchte Griekse Cyprioten.

De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties stemde hierbij wel een resolutie waarin het vertrek van de Turkse troepen werd geëist, maar het bleef hier bij een verklaring zonder daadwerkelijke toepassingsmaatregelen.

Sindsdien blijken de Westerse bondgenoten en de Verenigde Naties zich nog weinig te bekommeren om het huidige door Turkije opgelegde voldongen feit.

Griekenland en Turkije zijn beiden lid van de NAVO, de Raad van Europa en de OESO, maar geen enkel van deze instellingen heeft het nodig geoordeeld een initiatief te nemen om een einde te stellen aan de huidige konflikt inhoudende situatie.

Na de resoluties (353-357-360-361) van de Veiligheidsraad nam de Secretaris-Generaal van de V.N. wel enkele initiatieven om tot een oplossing te komen, maar Turkije weigerde halsstarrig om een vreedzaam vergelijk te aanvaarden. Het Internationaal Gerechtshof te Den Haag, een instelling van de V.N., werd eveneens behoedzaam buiten het probleem gehouden.

De Belgische houding

Bij een recent bezoek van de Belgische minister van Buitenlandse Handel Urbain aan Cyprus, vestigde President Vassiliou er de aandacht op dat Cyprus vanwege de Vere-

nigde Staten en Europa de toepassing van de resoluties van de Veiligheidsraad verwacht. Hierbij voegde hij er aan toe dat hij, in een later stadium, de oprichting van een Federale Staat, naar Belgisch model, te willen nastreven.

Intussen blijft men de kat uit de boom kijken en wordt Turkije met veel voorkomendheid benaderd. Onze ministers die Turkije bezoeken, zoals o.m. Willy Claes een tijd geleden, wachtten zich wel hun gastheren te wijzen op de noodzaak van een onvoorwaardelijke terugtrekking van hun troepen uit Cyprus.

Volksvertegenwoordiger Janzegers heeft, met een Parlementaire vraag, de aandacht van Minister Eyskens op dit probleem gevestigd.

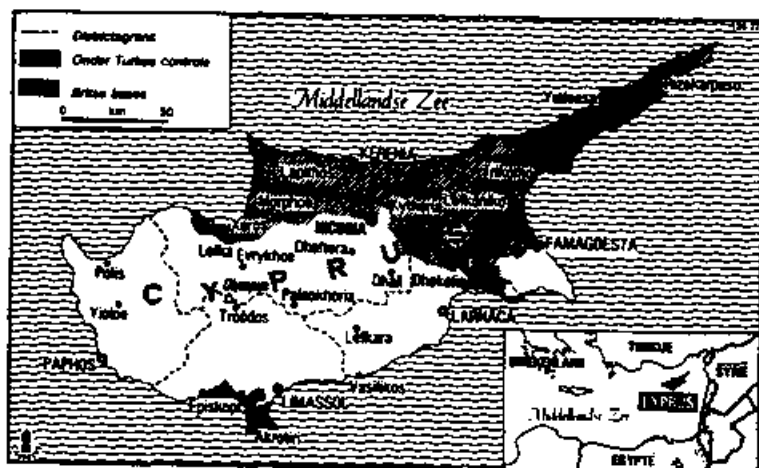
Eens te meer vernemen we in zijn antwoord dat België het verplichtend karakter van de resoluties van de Veiligheidsraad van de V.N. betreffende het Cypriotisch konflikt erkent gezien deze resoluties de verplichting bevestigen om de territoriale integriteit van het land te respecteren. Hierbij deelt hij tevens mede dat de Europese Raad zich uitgesproken heeft over het Cypriotisch konflikt waarbij de noodzaak werd onderlijnd van een dialoog onder de gemeenschappen van het eiland onder de auspiciën van de V.N. De Belgische houding, voegt hij er aan toe, ligt volledig ingesloten in deze van de Twaalf, waarna hij er op wijst dat België financieel bijdraagt tot de Vredesmacht op Cyprus (2.100 blauwhelmen) met een vrijwillige jaarlijkse bijdrage van 10 miljoen frank.

Woorden, woorden... want het valt hierbij op dat Eyskens met geen woord rept over de Turkse betrokkenheid, o.m. de militaire bezetting die in de resolutie van de Veiligheidsraad veroordeeld werd.

Turkije wordt namelijk, als trouw NAVO-bondgenoot, ondanks alles met fluwelen handschoenen aangepakt.

Nu de Golfoorlog voorbij is en de door de Veiligheidsraad tegen Irak gestemde resoluties met alle middelen, zelfs met een oorlog, werden uitgevoerd, kunnen de met betrekking tot Cyprus gestemde resoluties niet langer meer genegeerd worden. België is nu lid van de Veiligheidsraad. Ons land beschikt nu over de mogelijkheid niet langer meer met woorden, maar door concrete en effectieve initiatieven het Cypriotisch konflikt aan te pakken. Het is aan de Belgische regering en Minister Eyskens te tonen dat ze het eerlijk en ernstig menen. We twijfelen er niet aan dat andere leden van de Veiligheidsraad hen hierbij de nodige steun zullen verlenen.

A.D.S.

De Iraakse Koerden: Een historische schets

Irak is een land waardoor meerdere culturele breuklijnen lopen. Zij zijn in grote mate verantwoordelijk voor het zeer repressieve regime van vandaag. Ten eerste is er de tweedeling tussen Koerden en Arabieren. Van de 18 miljoen Irakezen is ongeveer een derde van Koerdische afkomst. De Koerden zijn, net zoals wij, een Indo-germaans volk. Hun gemeenschap telt zo'n 20 à 25 miljoen leden. Hoewel zij als natie een homogeen grondgebied bezetten, leven zij binnen de grenzen van vijf staten, namelijk Turkije, Irak, Iran, Syrië en de Sovjetunie, als culturele minderheid. De repressie in de vier eerst genoemde staten tegen hen is zeer hard. Men kan argumenteren dat in Irak de fysieke repressie het verst gaat. Paradoxaal genoeg genieten de Iraakse Koerden de grootste culturele autonomie. Echter, Bagdad maakt systematisch de dorpen met de grond gelijk en dwingt de bevolking te verhuizen van het agrarisch en aan grondstoffen (o.a. petroleum) rijke noorden naar de woestijngebieden in het zuiden. Die repressie kreeg wereldwijde aandacht vanaf 1986 toen duidelijk werd dat, als onderdeel van de Golfoorlog, Bagdad chemische wapens tegen Koerdische burgerdoelwitten inzette. In 1988 bereikte deze campagne een hoogtepunt met het massale scheikundige bombardement op de stad Halabja, waarbij zo'n vijfduizend vrouwen, kinderen en bejaarden het leven lieten en een even groot aantal gewond werd. In de tweede helft van augustus 1988 werd de wapenstilstand tussen Iran en Irak ondertekend. Kort daarop ontketende Irak een reusachtig offensief tegen de Koerdische rebellie en gebruikte hierbij scheikundige wapens op grote schaal. Massaal vluchtten de Koerden naar Turkije en Iran, twee landen waar de repressie tegen hun volksgenoten ook niet mals is. Geen drie jaar later herhaalt de geschiedenis zich, weliswaar op een nog nooit geziene schaal.

De tweede belangrijke breuklijn in Irak loopt tussen de Shi'ieten en Soennieten. Deze twee Islam-varianten splitsen vooral de Arabische bevolking op in een Shi'ietische meerderheid en een Soennietische minderheid. De Shi'ieten delen

hun geloof met de Perzen in Iran, die dan evenwel geen Arabieren zijn. De huidige Iraakse leiders onder Saddam Hoessein bezitten hun machtsbasis in de Soennietische Arabische minderheid. Om de Shi'ieten aan zich te binden kleefte hij een doorgedreven Arabisch nationalisme aan. Daarenboven, omdat vele Shi'ieten tegelijkertijd weistellende handelaars zijn, verleent hij hen op dit vlak privileges zodat zij zich, ondanks de quasi uitsluiting van de machtsuitoefening, niet te benadeeld voelen. De recente gewelddadige opstanden van deze bevolkingsgroep tegen het centrale gezag in Bagdad vinden allicht hun hoofdoorzaak in de economische catastrofe van het land en de daaruit voortvloeiende politieke bewustwording, eerder dan in agitatie vanuit Iran. Inderdaad, geen drie jaar eerder, tijdens de eerste Golfoorlog vochten de Soennieten en de Shi'ieten nog broederlijk naast elkaar tegen de Perzische

aartsvijand. Voor de handhaving van het regime, schuwt Saddam Hoessein het niet steun te zoeken bij de Koerden, met wie hij de Soennietische variant van het Islamitische geloof deelt. Met andere woorden, het beleid in Irak steunt op een combinatie van harde repressie tegen alle onderdelen van de bevolking en een selectieve bedeling van voorrechten om de evenwichten te behouden.

Historisch hadden de Koerden in Turkije en Irak de grootste kans op autonomie kunnen maken. In de geest van de visie van de Amerikaanse President Wilson op het zelfbeschikkingsrecht van de volkeren, namen de geallieerde overwinnaars op de Turken

een passage op in het Verdrag van Sèvres van 10 augustus 1920, waarbij de Koerdische gedeelten van het Ottomaanse Rijk (m.a.w. niet de gebieden in Perzië en andere daarbuiten) autonomie zouden verkrijgen. Tot op heden is dit het enige verdrag dat de Koerden autonome rechten toekent. Twee belangrijke gebeurtenissen wijzigden echter de koers van de geschiedenis. Kemal Atatürk voltooide de eenmaking van de moderne Turkse staat en Groot-Brittannië lijfde de vroegere Ottomaanse provincie Mosul in bij het pas gecreëerde en onder Brits mandaat geplaatste Irak. Men had in deze Koerdische regio belangrijke voorraden petroleum, waarvan het toekomstige belang tot het Westen begon door te dringen, ontdekt. In 1922, bij de ondertekening van het Verdrag van Lausanne, sprak de internationale gemeenschap niet langer van de Koerden. Het gerehabiliteerde Turkije had ten andere als volwaardige partner aan de onderhandelingen deelgenomen.

De Iraakse Koerden beseften vrij snel dat de Britten omwille van het strategisch belang van hun grondgebied niet gauw zouden toegeven aan hun verzuchting om autonomie. Zij roerden zich dan ook. Als pacificatiemaatregel stelde Londen Berzindji aan als plaatselijk gouverneur, maar deze zou zichzelf uitroepen tot koning van Koerdistan. Hij maakte zich ook administratief volledig los van het centrale gezag. De Britse en Iraakse legerenheden wisten de opstand pas in 1931 volledig te onderdrukken. Ruim tien jaar later, toen Groot-Brittannië zich volledig diende te concentreren op de strijd tegen de Nazi's en Japan, begon de ondertussen legendarisch geworden Koerdische leider, Moestafa Barzani met het vestigen van een autonome regio. In juni 1944 was dit een feit. Om een extra gewapend conflict te ontwijken, hadden de Britten hun eenheden uit de Koerdische provincies teruggetrokken. Op 8 augustus 1945, de dag waarop Japan capituleerde, besliste de Iraakse ministerraad om Irak opnieuw volledig onder het centrale gezag van Bagdad te plaatsen. Geen drie maanden later diende Barzani met enkele van zijn strijders naar Iran te vluchten. Het zou de eerste van een reeks opstanden worden, die als een

pudding ineenzakken van zodra de impliciete externe steun ingetrokken wordt.

In 1958 werd de monarchie omvergeworpen. In de daaropvolgende tien jaren volgden enkele republikeinse regimes elkaar in snel tempo op, totdat de Baathpartij zich in 1968 definitief weet te vestigen. Elk van de revoluties had een sterke Arabisch nationalistische inslag; een ideologie die er vooral op gericht was om de Iraakse territoriale integriteit te behouden. Echter, tegen 1970 had de economische situatie van het land zich danig verslechterd, dat Bagdad zich verplicht zag *Het Manifest van de Koerdische Autonomie* te ondertekenen. Het niet-nakomen van de beloften en de uitelndelijke unilaterale opzegging van het Akkoord door Bagdad betekende de rechtstreekse aanleiding voor de massale opstand van 1974-75. Het Baath-regime wankelde, niet in het minst omdat de Koerden gesteund werden door Iran en diens patroon, de Verenigde Staten. Op 6 maart 1975 diende Irak het Verdrag van Algiers te ondertekenen. Vermits Sjah Reza Pahlavi hiermee zijn geopolitieke doelstellingen had bereikt, staakte hij zijn steun aan Barzani. De Koerdische opstand stakte; honderdduizenden mensen werden gedwongen te verhuizen; ganse dorpen werden met bulldozers en dynamiet van de kaart gevergd. Het patroon zou herhaald worden tijdens de eerste en na de tweede Golfoorlog. De Koerden profiteren van de militaire zwakte van Bagdad om in opstand te komen, Irak overwint of overleeft de externe vijand en slaat vervolgens de revolutie op niet-discriminerende wijze neer. In de late zomer van 1988 vluchtten tienduizenden Koerden naar Turkije en Iran voor de chemische aanvallen en de daaropvolgende militaire repressie. Op dat moment waren reeds zo'n 4.000 dorpen vernietigd, dit is ongeveer 90 % van de Koerdische plattelandsgemeenschap. Vandaag zijn het honderdduizenden die hun land ontvluchten. Geen wonder dat Derde-Wereldexperts vrezen dat de Iraakse Koerden, zoals tientallen miljoenen Afrikanen, in een situatie van permanente afhankelijkheid van internationale noodhulp zijn terechtgekomen.

Jean Pascal Zanders
Centrum voor Polemologie
Vrije Universiteit Brussel
15 april 1991

Een netelig probleem

Bush riep direkt na de grondoorlog de Iraakse bevolking op zich van Saddam Hoessein te ontdoen. De Sijieten in het zuiden en de Koerden in het noorden lieten zich dit geen tweemaal zeggen. Strikt intern politiek gezien bleek dat een juiste inschatting te zijn, zonder veel problemen werden grote gebieden onder controle van de Koerdische rebellen gebracht. Ook vroegere Bagdad-aanhangers schaarden zich in grote getale achter de vaandels van Talabani en Barzani. Ze slaagden er zelfs in de grootste steden Kirkook en Mossol te veroveren.

Militair gezien was de zaak riskanter blijkbaar. Bagdad had voldoende militaire slagkracht overgehouden om het centrale gezag te handhaven. Volgens de berichten werd de Koerdische bevolking op een onmenselijke manier bestookt vanuit de legerhelikopters. Ook de vluchtenden. De repressieve waanzin van Saddam Hoesseins regime was tomeloos, als de berichtgeving klopt. De wereld spreekt van volkerenmoord. Het groot aantal vluchtelingen (minstens verschillende honderdduizenden, misschien wel tot twee miljoen) toont aan dat het er inderdaad bijzonder gewelddadig moet zijn aan toegegaan.

De Koerdische hoop op internationale inmenging was een totale vergissing, zonder te spreken over de interventie-implicaties ervan. Ze hadden beter moeten weten. De CIA liet hen in 1975 ook als een steen vallen als de sjah met Bagdad een akkoord sloot. De reactie van de V.S., plots bijzonder bezorgd om zich niet in interne aangelegenheden te mengen, was in de beginne meer dan opvallend afstandelijk en in schril contrast met de oproep tot opstand tegen Saddam Hoessein.

Blijkbaar hebben de Noordamerikaanse strategen geopteerd voor een Midden-Oosten met behoud van de bestaande staatsgrenzen. Dat zei T. Pickering ook met zoveel woorden. Irak is nu toch voldoende verzwakt om nog z'n vroegere ambitie van regionale macht waar te kunnen maken. Dus is het beter dat er geen nieuwe oncontroleerbare entiteiten de kop opkomen steken. M.a.w. een verzwakte Saddam Hoessein is beter dan een onafhankelijk of te zelfstandig

Koerdistan of een nieuwe Sijietische moslimstaat. Kwestie van een minimale dam te behouden tegen Iran. Maar vooral beter voor de bondgenoten in de regio. Turkije is als de dood voor een intensifiëring van de problemen met zijn eigen Koerden, die het nu al uitermate repressief behandelt om hun eisen de kop in te drukken. Saoedi-Arabië anderszijds wil zeker geen Sijieten aan haar grenzen. Dus Irak blijft Irak.

Alleen is een opstand van de Koerden op zich wel interessant voor de VS-denkers. Want grotere verdeeldheid in Irak zal de heropbouw naar een (nieuwe) invloedrijke staat vertragen. In die mate dat Bagdad nu opnieuw zwaar repressief uithaalt zal de algemene ontevredenheid wel versterkt worden, en misschien een mogelijke coup tegen Saddam Hoessein voeden.

Dit alles doet uiteraard niks af van het fundamentele probleem, het zelfbeschikkingsrecht van de Koerden.

De Verenigde Staten zijn niet geïnteresseerd in een ernstige oplossing, ze wensen alleen hun belangen veilig te stellen. En dat is in dit geval, naast het verwerven van een permanente militaire aanwezigheid, een einde stellen aan de "regionale macht" Irak. Dat is intussen gebeurd. De UNO-resolutie 687 over de definitieve wapenstilstand, en die werkelijk een nieuw Versailles inhoudt, zorgt wel voor de bestendiging van deze situatie. Dat is onaanzienbaar. Het plat gebombardeerde Irak wordt zo voor tientallen jaren geblokkeerd in elke mogelijke ontwikkeling. Om ziektes, epidemies en hongersnood tegen te gaan moet het embargo onmiddellijk worden opgeheven.

Humanitaire hulp aan de zoveel vluchtelingen is meer dan een absolute noodzaak. Alleen moest dat niet door militairen gebeuren. De VN-delegatie onder leiding van professor Suy was net een akkoord met Bagdad aan het afsluiten voor een regeling hieromtrent.

Een diepere oplossing kan maar geboden worden door concreet uitgewerkte akkoorden tussen de Koerden en Bagdad. Misschien kunnen de huidige onderhandelingen dit realiseren?

De politieke toestand in Chili – Een werkhypothese

Het is voor ons, mensen uit het westen, moeilijk om ons in te beelden hoe diep zeventien jaar diktatuur invreet op de volksaard. Chilenen waren bekend voor hun openhartige en gastvrije gemoedelijkheid. Nu zit het wantrouwen er diep in. Een gevolg van de vrees voor repressie. Dit brengt ook een enorme verdeeldheid tussen de mensen mee.

Van een militaire diktatuur is men overgestapt naar een pseudo-democratie. Het neoliberal economisch systeem blijft op volle toeren draaien ten koste van de verdergaande verarming van het volk. De militairen blijven meerrijden op het tweede spoor. En de centumpartijen (vooral kristen-demokraten en sociaal-demokraten) mogen hoogstens proberen stukjes democratische elementen terug te winnen op een door de militairen ingevoerde grondwet.

De militaire diktatuur is heel intelligent te werk gegaan. Ze heeft systematisch de linkse en uiterst linkse partijen en ook de leidingen van de volksorganisaties onthoofd. Dat laat sporen na.

Toch bleven de volksmassa's zich ververen in allerlei overlevingsorganisaties zoals gezamenlijke gaarkeukens, kinderrefters, werklozenbeurzen en alle mogelijke ateliers, van naaiateliers tot reparatiewerkjes voor van alles en nog wat. Ze organiseerden zich in cultuur- en sportkringen, in organisaties tegen de foltering en voor de mensenrechten, in kristelijke basisgemeenschappen, enz.

De spontane volkswoede kwam tot uiting in de elf volksmanifestaties en volksopstanden in 1983 en '84: vechten voor lotsverbetering op allerlei vlakken. De linkse partijen (vooral MIR en Komm. partij) trachten die opstanden te beïnvloeden met een strategisch doel: Pinochet aan de dijk. Dit lukt niet. De generaal overleeft mits enkele toegevingen. Een nog zwaardere repressie volgt. En ook een nog diepere crisis van de linkse militantie, want noch de volksorganisaties, noch de linkse partijen kunnen hun doelstellingen waar maken. Een ex-Mir-militant zei me: "Vóór de staatsgreep werden wij in de partij opgeleid om de partij op te bouwen en om het staatsapparaat te veroveren. We hebben nooit geleerd het volk te respecteren in zijn fundamentele aspiraties en spontane organisaties om het van daaruit op te voeden naar bredere perspectieven. De doelstelling van de linkse partijen was altijd gericht op het veroveren van het

staatsapparaat door verkiezingen (reformisme) of door de gewapende strijd (revolutie). Het organiseren van de burgermaatschappij in al zijn sociale uitingen is nooit onze sterke kant geweest. Na de staatsgreep werden we hiertoe wel gedwongen want het staatsapparaat was in handen van een meedogenloze diktatuur en de linkse militanten moesten onderduiken en hadden de volksorganisaties als enige uitlaatklep".

Vanaf 1985 wordt dan een andere strategie gevolgd. Héél de verenigde oppositie (kristen-demokraten en sociaal-demokraten, dus centrum en centrumlinks) zal proberen in dialoog te komen met gematigd rechts (Renovacion Nacional) om een uitweg uit de diktatuur te vinden. Ze krijgen mits een plebisciet ('88) en presidentsverkiezingen ('89) Pinochet en de strijdkrachten terug in de kazernes.

Maar het volk ziet na een goed jaar "democratisch" regime geen eigen lotsverbetering uit de bus komen. Het werd door de leiders van de centumpartijen gebruikt voor het plebisciet en de presidentsverkiezingen, vaak mits het opofferen van de eigen organisaties zoals gaarkeukens b.v. En nu blijft het rondploeteren in de armoede en de miserie. Vandaar grote ontgoocheling. Zelfs de folteraars en beulen blijven ongestraft rondlopen. Deze regering wil wel de waarheid hieromtrent op tafel (rapport Rettig) maar durft geen gerechtigheid eisen. Met die militairen kan je nooit weten... Het volk eist wel rechtvaardige straffen voor de beulen en zal dit ook blijven doen.

Er is echter niet alléén die ontgoocheling. Ook groeit het wantrouwen ten overstaan van de leiders van de centrum- en centrumlinkse partijen, die vaak heel wat minder afgezien hebben tijdens de diktatuur. Velen van hen kwamen terug uit de ballingschap met wat geld en comfort en met dezelfde linkse discours van vroeger, volgens de schema's van altijd en de orde-woorden van vroeger...

Er is een grote afstand gegroeid tussen de aspiraties van de volksorganisaties (met

zijn natuurlijke leiders, gegroeid in en uit de dagelijkse strijd) en het discours van de linkse en centrumlinkse partijen, die geen voeling hebben met de buitenwijken. Ze zijn daarenboven hopeloos verdeeld in allerlei fracties.

Het kapitalisme heeft geen oplossing voor de arme massa's van de derde wereld, zelfs niet mits drastische militaire diktaturen. Het economisch wonder van Pinochet heeft een kleine bovenlaag van de bevolking enorm rijk gemaakt en 49,7 % van de bevolking in de armoede gedreven. Dit is 20 % meer dan ten tijde van de Unidad Popular van Allende. Men moet een uitweg zoeken langs een socialistische opbouw. Het volk weet dat.

En toch is er in Chili geen ééngemaakt volksproject (zoals de Unidad Popular vóór de staatsgreep) en geen leiderschap dat het volk interpreteert. Dit moet opnieuw opgebouwd worden. De enige uitweg is dat een nieuwe politieke constellatie of één of andere fractie van de linkse partijen genoeg wijsheid aan de dag legt om vanuit basiswerk en de ervaring van de natuurlijke leiders van de volksorganisaties een vernieuwd project op te bouwen waarin het volk zich wel kan herkennen. Hieruit kan dan een nieuw leiderschap naar voor komen. Hieraan zal veel basiswerk met en door het volk vooraf moeten gaan. Vele nieuwe sociale bewegingen rond het inoefenen van democratische opbouw ter plaatse, rond initiatieven voor volkseconomie op kleine of bredere schaal, rond de mensenrechten en de straffeloosheid van de folteraars, rond de vele vormen van vechten tegen honger en ziekte, rond de kristelijke basisgroepen zullen mee moeten werken om de krachten van het volk opnieuw te bundelen en te leiden naar een grotere efficiëntie op het bredere vlak van de opbouw van de maatschappij en het participeren en beheren van het staatsapparaat.

De armere volkslagen en de jeugd zullen het voortouw wel nemen.

Toon Mondelaers

Valt de Sovjetunie uiteen?

Het rammeit in de Sovjetunie (SU), en flink. Er gaat praktisch geen dag voorbij of de kranten melden politieke, economische of etnische moeilijkheden. En op de beeldbuis wisselen de beelden van politieke demonstraties af met lange rijen voor lege winkels of gewapende schermutselingen tussen verschillende volkeren. Het rammeit dus in de SU op verschillende vlakken. Over het economische en het militair-strategische publiceerde Vrede vroeger reeds een dossier (1). Deze keer "beperken" we ons tot het nationaliteitsvraagstuk, een probleem dat alles behalve overzichtelijk en gemakkelijk te analyseren valt. Een eerste poging.

De etnische mozaïek

Vanaf het verdrijven van de Mongolen in de 15de eeuw hebben de tsaren hun grondgebied stelselmatig naar alle kanten uitgebreid. Zo werd de huidige Oekraïne reeds in de 17de eeuw op de Polen veroverd. Peter de Grote (1682-1725) palmde de Krim tot de Zwarte Zee in ten nadele van de Turken, en Estland en Letland van de Noren en Zweden. Met de herhaaldelijke verdelingen van Polen op het einde van de 18de eeuw schoof de grens van het tsarenrijk nog meer naar het westen op.

In 1897 kwam de enige volkstelling van voor de revolutie tot het besluit dat 57 % van het toenmalige tsaristische rijk niet-Russisch was. Het is duidelijk niet zo dat de SU haar immense oppervlakte maar zou bereikt hebben door zogenaamde "invalten" of "veroveringen van de kommunisten". De erfenis van het koude-oorlogs- of vijandsdenken zet sommigen ertoe aan dit als verkeerd vertrekpunt te nemen.

Sommige stromingen binnen het huidige nationalisme in de SU zouden beter hun tsaristische portretten en vlaggen achterwege laten. Tenzij zij natuurlijk het nationalisme willen misbruiken voor andere doeleinden. Het is zelfs zo dat het tsaristische Rusland een grotere oppervlakte kende dan de communistische SU. Zo behoorden bijvoorbeeld Finland en Polen tot het tsarenrijk. (zie kaart 1)

De politiek van de overwinnende bolsjewieken

Het tsaristische Rusland stond echter niet enkel bekend als een grote, etnische mozaïek, maar ook als "een gevangenis van de volkeren". In tal van gebieden ontstonden nationalistische stromingen en opstanden, o.a. in Polen, bij de Tartaren (het "djadisme", dat alle Turkse volkeren rond één taal en cultuur wou verenigen), in de Kaukasus en onder de Joden (die zich tegen de 19de eeuwse pogroms moesten teweer stellen).

Het is dan ook begrijpelijk, en terecht, dat

het sociaal-politieke verzet tegen het tsarenbewind vlug de band met de nationalistische bewegingen legde. Zelfs onder de communistische bolsjewieken (2) waren talrijke niet-Russen actief. Zo schreef de Georgiër, Jozef Vissarjonovitsj Djoegasjvili, de latere Stalin, in 1913 reeds op verzoek van Lenin *Nationaliteitskwestie en sociaal-democratie*. Daarin verdedigde hij Lenin, die reeds vroeger voor het zelfbeschikkingrecht van de volkeren opkwam. In 1914 omschreef hij dat zelfs als "hun staatkundige afscheiding van door andere nationaliteiten gevormde gemeenschappen, het vormen van een zelfstandige nationale staat" (3).

Daarover bestonden immers heel wat meningsverschillen, zowel binnen de internationale socialistische beweging, als binnen de al-Russische partij zelf. Iemand als Boecharin bijvoorbeeld meenden dat Esten, Letten, Polen, enz. niet onafhankelijk moesten worden.

Op 25 oktober 1917 (4), de eerste dag van de socialistische revolutie, formuleert het 2de al-Russische kongres van Sovjetarbeiders en soldatenaafgevaardigden in haar oproep "het recht aan alle naties die Rusland bevolken van echte zelfbeschikking". Wanneer het Finse parlement op 6 december 1917 voor onafhankelijkheid stemt, wordt dat door de Sovjetregering onmiddellijk erkend. Hetzelfde gebeurt met Polen, Turke Armenië en zelfs de 3 Baltische staten, die op 23 december 1918 door een Sovjetdecreet hun onafhankelijkheid krijgen.

Doch ook in de Oekraïne, Bjelo-Rusland, Moldavië, Estland, Letland, Litouwen, Central-Azië en Bakoe (niet in de rest van de Transkaukasus) zegvierden socialistische revoluties, die de macht aan de raden (= sovjets) van arbeiders en soldaten gaven. Op het 3de kongres (januari 1918) kreeg Rusland de naam van Sovjetrepubliek. In zijn slottoespraak zei Lenin: *De nieuwe staatsvorm van de socialistische Sovjetrepubliek, als federatie van vrije republie-*

Kaart 1: Europa in 1815

ken van de verschillende naties die Rusland bevolken, is een definitief erkend feit van onze binnenlandse politiek". De eerste, onafhankelijke republiek die zich volgens die principes, de socialistische en de zelfbeschikking, binnen de federatie vormde was Toerkestan (mei 1918), gevolgd door Oekraïne (1918), Bjello-Rusland (1919), Azerbeidjan (1920), Armenië (1920) en Georgië (1921). De vestiging van een kommunistische Sovjetmacht in de vernoemde gebieden is dus niet het gevolg van een veroveringstocht van het Rode Leger, maar wél van een eigen, binnenlandse politieke strijd. Hun federatieve samenwerking in de Sovjetrepubliek was gebaseerd op de principes van onafhankelijkheid, zelfbeschikking en socialistisch internationalisme of solidariteit. (Wie vandaag beweert dat de Baltische?)

Welk nationalisme?

In maart 1922 richtten Azerbeidjan, Armenië en Georgië zelf onder elkaar de Transkaukasische Socialistische Federatieve Sovjetrepubliek op. Deze samenwerking, ook met en binnen de Russische federatie, was niet enkel een gevolg van dezelfde politiek en Sovjetstaatsvorm, maar werd even goed in de hand gewerkt door de toenmalige buitenlandse, anti-socialistische gewapende interventies. In februari 1918 veroveren Duitse troepen Estland en werpen er de Sovjetmacht omver. Hetzelfde gebeurt in de Oekraïne. Met behulp van Engelse troepen krijgen we hetzelfde scenario ten oosten van de Kaspische Zee en in juli 1918 in Bakoe. In augustus 1919 wordt de Sovjetmacht in Litouwen omver geworpen met de hulp van Duitse en Wit-Poolse troepen. In januari 1920 wordt door dezelfde troepen het hele territorium van Letland bezet. (zie kaart 2)

Wie vandaag dus beweert dat precies die hogervermelde gebieden tegen hun wil in de Sovjetunie gelijfd werden, zet de geschiedenis op zijn kop! Het Balticum en de Transkaukasische gebieden werden precies tegen de zin van de socialistische arbeiders, soldaten en boeren na de eerste wereldoorlog uit de socialistische federatie gelicht door buitenlandse verovering en bezetting en tegen de bestaande onafhankelijke Sovjetmacht.

Het is trouwens dankzij nieuwe socialistische opstanden in Bakoe (28 april 1920), Diligan (29 november 1920) en Georgië

Kaart 2: De strijd om Rusland 1917-1919

(25 februari 1921) dat de republieken van respectievelijk Azerbeidjan, Armenië en Georgië zich opnieuw bij de federatie konden aansluiten. Het Rode Leger hielp mee in de verdere bevrijding van Centraal-Azië (1920), Georgië (1921) en het Verre Oosten (1922).

Verder is het opmerkelijk dat bijvoorbeeld

in Bakoe de eerdere Sovjetmacht teneergedrukt was door een burgerlijk-nationalistische partij ("Moussavat" of "Gelijkheid"), net als in Armenië (door de "Dachnaktsoetioein" of "Unie"). In Georgië was de macht in handen van de mensjeviken (2), die zich eveneens "socialisten" noemden.

Het blijkt dus dat dezelfde woorden (nationalisme en socialisme) verschildende ladingen kunnen dekken. Voordien reeds had Lenin op de verschillen tussen een burgerlijk en een proletarisch nationalisme gewezen. In het reeds aangehaalde *Over het recht der naties op zelfbeschikking* komt hij tot het besluit dat de burgerij het nationalisme slechts steunt als een praktische zaak om de kapitalistische, burgerlijke democratie in te stellen, tegenover het feodale verleden. *"Het proletariaat is tegen een dergelijke praktische houding!"* schrijft hij. *"Het (proletariaat) erkent de gelijkberechtigtheid, het gelijke recht op een nationale staat, beschouwt een verbond van proletariërs van alle naties als het waardevolste en hoogste, en beoordeelt ledere nationale eis en ledere nationale afscheiding uit het oogpunt van de klassenstrijd der arbeiders"* (5).

Er is dus nationalisme en nationalisme. De leninisten erkennen dus het recht op zelfbeschikking principieel als een onderdeel van de (Internationale) klassenstrijd en als een strijd, niet om een burgerlijke, kapitalistische democratie te (her)vestigen maar als een stap in de opbouw van een socialistische Sovjetmacht en dito economie. Wanneer de Litouwse, Estse, Letse en andere nationalistische bewegingen vandaag de onafhankelijkheid eisen, dan moeten we ons dus afvragen: waarom? Het is zonder meer duidelijk dat de meerderheid van de nationalistische stromingen in de SU van vandaag afscheiding wil om het kapitalisme sneller in te voeren.

De jonge Sovjetstaat

Zeventig jaar geleden deed zich dat ook voor. Onmiddellijk na 1917 werd bijvoorbeeld in Toerkestan een republiek afgekondigd die socialistisch onafhankelijk was. Precies om die reden werd een unie met de socialistische federatie aangegaan. Na de socialistische opstanden beriepen een aantal contra-revolutionaire krachten zich, met behulp van buitenlandse interventie, precies op het nationalisme om niet-socialistisch te zijn.

Nationalisme en socialistische solidariteit blijken echter voor de leninisten eng verbonden te zijn. Vandaar dat Lenin aan het zelfbeschikkingsrecht hield. Hij was er immers van overtuigd dat *"geen volk kan vrij zijn, dat andere volken onderdrukt"* (6). Anderzijds bleven ook het demokra-

tisch centralisme en de socialistische solidariteit even belangrijk. Om de 3 te verbinden stelde Lenin een unie met federale staten voor, naar het voorbeeld van de Russische federatie. Anderen, vooral in Georgië en de Oekraïne, waren voorstanders van een bond van soevereine staten, die ook een eigen leger en diplomatie zouden behouden. Stalin daarentegen had als machtige volkskommissaris (minister) van de Nationaliteiten een voorstel om de Transkaukasische Federatie, de Oekraïne en Wit-Rusland bij de Russische Federatie aan te sluiten, waardoor hun soevereine besturen zouden overgaan in de Russische.

In december 1922 beslisten de afzonderlijke kongressen van de Sovjets van de Russische Federatie, de Transkaukasische, de Oekraïne en Bjello-Rusland zich als republieken in één uniestaat te verenigen. Op 30 december van hetzelfde jaar opende te Moskou het 1ste kongres van de Sovjetafgevaardigden van het hele socialistische gebied. De Unie van Socialistische Sovjetrepublieken werd bekrachtigd. De unie bestond formeel uit de onafhankelijke republieken van de Russische Federatie, de Transkaukasische, de Oekraïne en Bjello-Rusland. Binnen deze republieken bestonden nog eens 14 autonome republieken en 14 autonome gebieden. Op 31 januari 1924 kreeg de USSR haar eerste grondwet. Daarin stond dat *"deze Unie een vrijwillige vereniging van volkeren is, dat elke republiek het recht behoudt om vrijelijk uit de Unie te treden, dat toetreding tot de Unie openstaat voor alle socialistische Sovjetrepublieken, zowel bestaande, als degenen die in de toekomst zullen ontstaan"*. De nieuwe constitutie legde ook de staatsstructuur vast, gebaseerd op de Sovjets en het feit dat de Sovjetafgevaardigden zowel in de onafhankelijke republieken als in de unie de hoogste macht vertegenwoordigden.

Het is dan ook tekenend dat de opperste Sovjet volgens die eerste grondwet reeds bestond uit 2 gelijke kamers, de Sovjet van de Unie en die van de Nationaliteiten. Van kapitalistische kant werd het uiteenvallen van de unie op korte termijn verwacht. Hun militaire interventie hield trouwens sterk rekening met de burgerlijk-nationalistische krachten die aan de periferie het sterkst waren. (zie kaart 2) Het feit dat de vrije unie toch niet versnipperde, met uitzondering van de Baltische staten door blijvende vreemde bezetting, is vooral te danken aan de vrijwillige gehechtheid van de republieken aan het

socialisme. Na de bundelende reactie tegen de buitenlandse interventie tijdens de jaren van het oorlogskommunisme (1917-1921) werd de nadruk vooral gelegd op de economische samenwerking, noodzakelijk voor de (industriële) opbouw van de jonge Sovjetstaat, die verpauperd uit het tsarisme en de (burger)oorlog kwam. Het waren de jaren van de Nieuwe Economische Politiek en de eerste vijftienjarenplannen.

In die beginjaren werd, naast de economische, ook de kulturele ontwikkeling sterk gepropageerd. Er werd met succes een grootscheepse alfabetisering doorgevoerd, die ook niet-Russische kulturen tot ontplooiing bracht. Sommige talen kregen voor het eerst een geschreven vorm om onderwijs en literatuur mogelijk te maken.

De SU was dus een vrijwillig samengaan van socialistische republieken, die buiten de federale samenwerking op het vlak van economie, buitenlandse politiek en defensie, elk hun eigen bestuursorganen, cultuur en onderwijs opbouwden.

Met het doorvoeren van een socialistische economie en samenwerking (de opbouw van de zware industrie en de kollektivisering van de landbouw) en de daarmee gepaard gaande repressie onder Stalin, sneuvelde ook de mogelijkheid tot een andere socialistische strategie en politieke lijn, vanuit de autonome republieken. Historisch bepaald bleef er ook slechts één politieke partij over die het leninisme aanhield. Het is de tijd dat bijvoorbeeld de leiding in de Oekraïne gedecimeerd werd.

De nieuwe grondwet van 1936 legde dan ook de klemtoon op de socialistische aard, economisch en politiek-bestuurlijk. Toch moet erkend dat de nieuwe constitutie formeel de rechten van de burgers uitbreidde (evenredige, direkte en geheime verkiezingen).

Ook de verschillende nationaliteiten kwamen tekstueel meer aan bod. De autonome republieken van Kazachstan en Kirgië werden omgevormd tot unie-republieken, zodat hun nationale minderheden meer armoede kregen. De Transkaukasische Federatie werd opgeheven en in de plaats kwamen de zelfstandige unie-republieken Armenië, Azerbeidjan en Georgië. Op die manier telde de SU in 1936 elf gelijkgerechtigde unie-republieken, die nog steeds de wettelijke mogelijkheid tot afscheiding hadden.

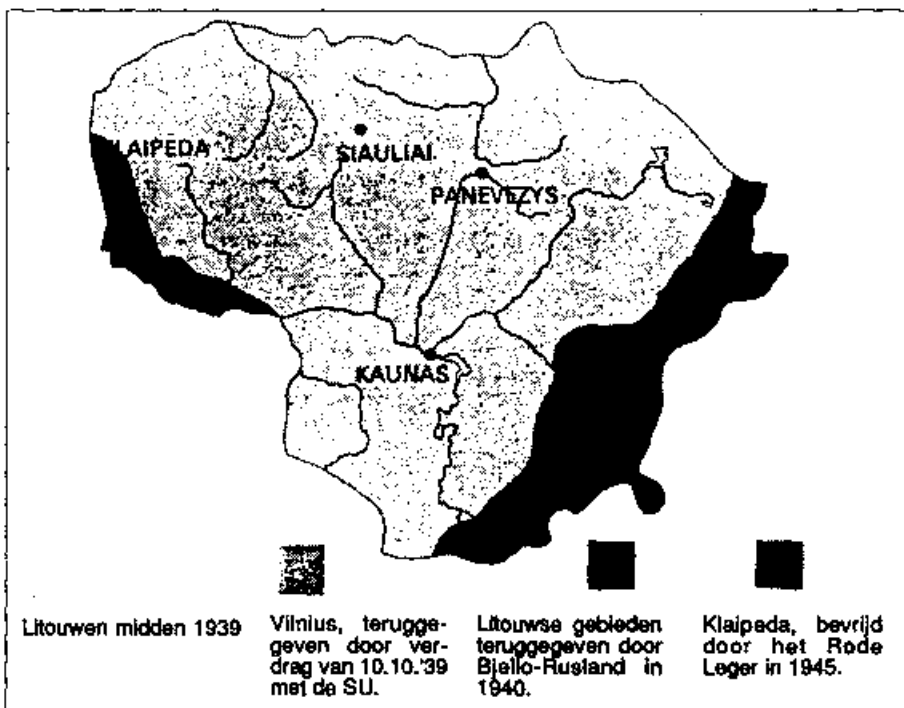
Wereldoorlog II en de westelijke Sovjetrepublieken

Er is al veel geschreven over het niet-aanvalspakt van 23 augustus 1939 tussen Stalin en Hitler. We willen het hier enkel over het verband met de nationaliteitskwesie hebben. In het westen en onder de nationalistenvan de Baltische staten wordt beweerd dat het Balticum en Moldavië (Bessarabië) bij de SU ingelijfd werden in uitvoering van geheime delen van het beruchte pakt.

Laten we de puntjes even op de i's zetten. Vanaf 1936 komen in de Baltische staten pro-fascistische regimes aan het bewind. In hun fervent anti-kommunisme geven de rechtse regeringen van Letland en Estland op een bepaald moment zelfs Litouwen de raad in te gaan op de Duitse aanspraken. Op 22 maart 1939, een week na de Duitse inval in Tsjecho-Slovakije, ondertekent Litouwen een akkoord waarbij het westelijk Klaipėdagebied aan Duitsland overgedragen wordt. (zie kaart 3)

In mei 1939 sloten beide een aantal handelsovereenkomsten "om de Litouwse economie zo dicht mogelijk met die van het Duitse Rijk te verbinden" (7). Het westen liet oogluikend toe. Op 7 juni 1939 tekenden Letland en Estland niet-aanvalspakten met nazi-Duitsland. Van het Russisch-Duitse was toen nog geen sprake.

Dit alles staat in schril contrast met de uitkomst van het verdrag tussen Litouwen en de SU van 10 oktober 1939, waarbij de Vilnius-regio, door het Rode Leger bevrijd van het Poolse, dat het gebied sinds 1920 bezette, aan Litouwen terug werd geschonken. Het verdrag beklemtoonde trouwens "de onafhankelijkheid van beide naties" en liet een beperkte militaire Sovjetaanwezigheid toe, ten einde zowel de Litouwse als de Sovjet-Russische grenzen te beveiligen. Deze feiten tonen aan dat, in tegenstelling tot de eigen rechtse regeringen, die aan de nazi-eisen toegaven en zelfs delen van hun grondgebied weggeven, de SU steeds voor de onafhankelijkheid van de Baltische staten gestaan heeft. Het is van belang te erkennen dat dit gebeurde zonder enige eis tot socialistische omvorming en dat grote delen van de Baltische bevolking op een samenwerking met de SU aanstuurde, niet omwille van het socialisme, maar wel als waarborg voor hun onafhankelijkheid.

Kaart 3: Litouwse gebieden verenigd in de socialistische Sovjetrepubliek

Met de komst van het Rode Leger op 15 en 16 juni 1940, na de vlucht van de Litouwse pro-fascistische Smetona en in uitvoering van het verdrag van oktober '39, installeerde zich een anti-fascistische, linkse volksfrontregering. Op 14 en 15 juli 1940 werden in Litouwen nieuwe verkiezingen gehouden. "De Unie van de Litouwse Werkende Bevolking", een front geleid door de KP, won 99% van alle stemmen. Op de eerste zitting van de Sejm (het Litouwse parlement) werd Litouwen als socialistische republiek aangevaard, die opgenomen wenste te worden in de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken. Litouwen kreeg hierbij van de SU ook de oostelijke gebieden, voordien deel van Bjello-Rusland, terug. Op 25 augustus 1940 nam het Litouwse parlement de grondwet aan, waarin stond dat "buiten art. 14 van de Sovjetgrondwet (grenzen, defensie, enz.) de Litouwse Socialistische Sovjetrepubliek de staatsmacht onafhankelijk zal uitoefenen, volledig haar soevereine rechten behoudend" (7).

In de zomer van 1940 brachten ook de volkeren van Estland en Letland hun pro-fascistische regimes ten val en sloten ze zich op vergelijkbare, vrijwillige wijze bij de SU aan. Omstreeks dezelfde tijd keerden trouwens ook Bessarabië (Moldavië) en het noordelijke deel van de Boekovina terug bij de unie. Er mag op gewezen worden dat hiermee slechts in 1940 de

toestand van de oktoberrevolutie van 1917 rechtgezet wordt en pas dan de buitenlandse, anti-kommunistische interventie ongedaan gemaakt werd. Niet voor lang echter. Op 22 juni 1941 vallen de nazis de SU binnen.

Toch moet ook toegegeven dat de (voor)-oorlogse geschiedenis van de Baltische staten (en Oost-Europa) aantoonde dat de linkse en progressieve krachten slechts een meerderheid konden vormen via sterke anti-fascistische frontvorming. Niet alle krachten binnen die fronten waren gewonnen voor een socialistische staat, zeker niet volgens het Sovjetmodel. In de euforie van de bevrijding en de samenvoering van de onafhankelijkheidsfronten werd te vlug en te eenzijdig het sovjetmodel van het socialisme ingevoerd. De opstanden, ook van delen van de werkende bevolking, in het naoorlogse Oost-Europa bevestigden de andere en verdere evolutie van het kapitalisme en de burgerlijke democratie, die anders dan in het vroegkapitalistische Rusland van 1917 naar een socialistisch staat konden omgebogen worden. (zie kaart 4)

De Breznjev-jaren

Binnen de SU lag de socialistische staat en economie veel minder ter discussie. Zij

kwam immers sterk gehavend uit de wereldoorlog. De economische successen probeerde men op een vooroorlogse manier te herhalen. Het duurde 2 vijftienplannen (1946-1956) vooraleer de industrie het peil van 1940 overschreden had en ook aandacht kon geschonken worden aan de ontwikkeling van de lichte industrie en de landbouw. Laten we daar-

bij niet vergeten dat het de periode van de eerste koude oorlog was, waarin de SU, net als na de revolutie, internationaal geïsoleerd en gebojot werd. Van de 3 pijlers waarop de unie gevestigd was, **socialisme, democratisch centralisme en zelfbeschikking**, worden de eerste twee, niet ten onrechte, opnieuw beklemtoond.

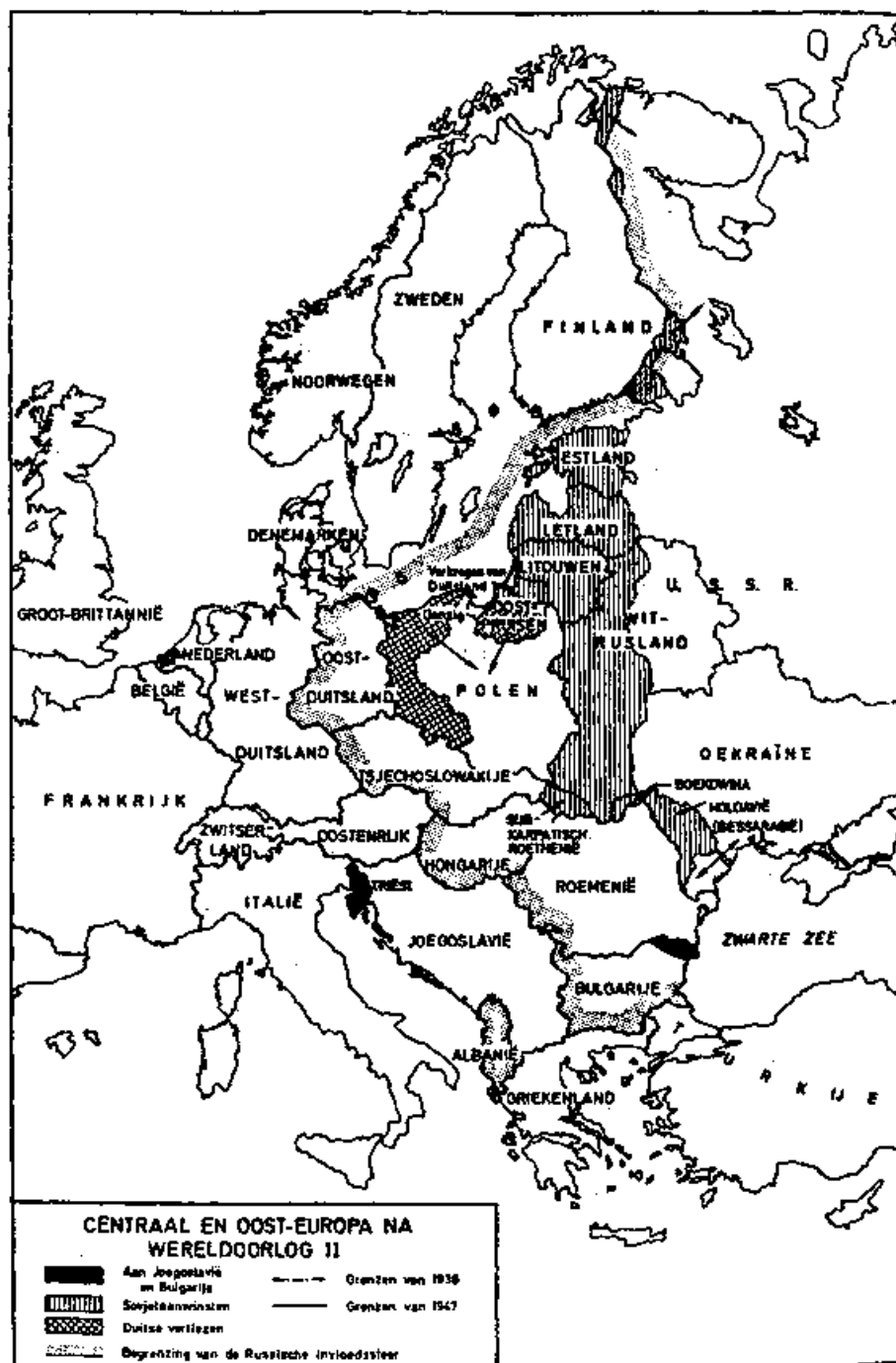
Toch moet erkend dat Gorbatsjovs voorgangers steeds over een zeker evenwicht tussen de verschillende nationaliteiten aan de top gewaakt hebben. In de nieuwe grondwet van 1977 wordt de unie nog steeds omschreven als "een integrale, multinationale bondstaat, die opgebouwd is op basis van het principe van het socialistisch federalisme en als gevolg van de vrije zelfbeschikking der naties en der vrijwillige vereniging van gelijkgerichte socialistische Sovjetrepublieken" (8).

Toch staat in hetzelfde artikel 70 dat de unie "de staatkundige eenheid van het Sovjetvolk" belichaamt en "alle naties en nationaliteiten" verenigt "met het oog op de gezamenlijke opbouw van het communisme" (8). Er werd dus duidelijk gedacht dat onder het communisme, als laatste (utopisch?, want staatloos) stadium van het socialisme, de tegenstellingen en verschillen tussen de volkeren (en klassen) tot het verleden zouden behoren. De vermelding van één Sovjetvolk in de staatkundige eenheid van de SU werd als een stap of etappe in de historische ontwikkeling naar het communisme binnen de unie gezien. Hoofdstuk 9 van de grondwet van 1977 handelt trouwens over het bestaan en de macht van de Socialistische Unierepubliek van de SU als soevereine republiek, vooral dan haar economische en sociale politiek, haar grenzen en buitenlandse politiek.

Toch vermeldt artikel 71 nog 15 onafhankelijke republieken verenigd in de unie. Daarnaast worden in hoofdstuk 11 nog 8 autonome gebieden opgesomd, zoals bijvoorbeeld het Joodse behorend tot de Russische Federatie, het Zuid-Osatische behorend tot Georgië en Nagorny Karabach in Azerbeidjan. Hoofdstuk 10 telt nog eens 21 autonome socialistische Sovjetrepublieken, behorend tot een van de 15 grotere republieken die de SU uitmaken.

Elk van die republieken en autonome gebieden telt nog eigen bevoegdheden en een eigen, verzakend cultureel leven. De republieken hebben ook een eigen parlement en regering. Trouw aan Lenin omschrijft artikel 72 nog steeds iedere unierepubliek het recht "om zich vrij uit de USSR terug te trekken" (8). En nog steeds bestaat de opperste Sovjet uit 2 kamers met gelijke rechten: de Sovjet van de Unie en die van de Nationaliteiten (artikel 109).

Die schijnbare tegenstelling tussen unitaire en federale krachten werd door Lenin reeds als een praktische politiek omschreven, waar hij het als volgt formu-

Kaart 4: Centraal- en Oost-Europa na Wereldoorlog II

leerde: *"De erkenning van het recht op zelfbeschikking staat niet gelijk aan een principiële erkenning van de federatie. Men kan in beginsel een beslist tegenstander van federatie zijn en naar democratisch centralisme streven, maar toch een federatie, als enige weg naar volledig democratisch centralisme, verkiezen boven nationale discriminatie"* (9).

Die veelheid van republieken en autonome gebieden is enerzijds precies een gevolg van de erkenning van zelfbeschikking en anderzijds getuigt het toch wel van een scepelheid van de centrale staatsinrichting. Als we bedenken dat bijvoorbeeld op 12 jaar tijd de Kirgiezen, die tot aan de revolutie een nomadenvolk van veefokkers waren, aanvankelijk een autonoom gebied vormden, dat later een autonome republiek werd en nog later een unierepubliek, dan moeten we toch wel besluiten dat een lange weg werd afgelegd. Vlaanderen, Bretagne, Baskenland en zoveel andere Westeuropese nationaliteiten hebben er of doen er nog steeds veel langer over.

De problemen onder Gorbatsjov

Toen Gorbatsjov in 1985 aan de macht kwam stond hij dus aan het hoofd van een unie die qua nationaliteiten en structuur nog een veel ingewikkelder mozaïek was dan de tsaristische erfenis. Toch streefde toen nog geen enkel autonoom gebied of soevereine republiek naar onafhankelijkheid. Geen enkel gebied maakte toen reeds aanspraak op haar recht uit de socialistische unie te stappen. In het westen werd dat uitgelegd als door een gebrek aan toelating. **We hebben echter ontloed dat de republieken formeel dat recht wél hadden, maar dat de samenbindende kracht, precies geschoeid op de eenheid en solidariteit van een socialistische politiek tegen het ideologisch en economisch tegengestelde, soms militair intervenerende, kapitalisme groter was.**

Het valt nu op dat de etnische en nationaliteitenproblemen precies pas de overhand kregen toen Gorbatsjovs politiek van openheid (glasnost) en hervormingen (perestrojka) uitmondde in een ideologische chaos en een duidelijker afwijzen van een socialistische economie. Zo groeiden de nationalistische volksfronten in de Baltische staten, begonnen als milieuprotesten in 1987, pas in 1989 uit tot grote massabewegingen. Zij behaalden de meerderheid in de autonome republieken en riepen eenzijdig de onaf-

hankelijkheid uit (bijv. Estland op 30.3.'90, Letland op 4.5.'90 en onlangs nog Georgië op 9.4.'91). Ook op dit vlak heeft Tsjernobyl een belangrijke rol gespeeld, omdat voor het eerst kon getwijfeld worden aan de economische politiek van investeren in de zware industrie, een politiek die tot dan toe in triomfalistische termen gepropageerd werd.

Dat is trouwens niet het enige verband tussen het nationalisme en de economie. Zo valt het op dat de 6 republieken die het duidelijkst voor onafhankelijkheid opkomen (de 3 Baltische Staten en de 3 Kaukasische, Moldavië, Georgië en Armenië) van zichzelf denken economisch sterker te staan dan de unie, waar de economie er op achteruit gaat. **Ook hier is de bundelende kracht van socialistische solidariteit en samenwerking duidelijk zoek.** Het is trouwens opvallend dat de luidste nationalist, de Rus Boris Jeltsin inbegrepen, allemaal voor een versnelde terugkeer naar een kapitalistische economie opkomen. Blijkbaar herhaalt de geschiedenis zich precies in die staten waar de socialistische oktoberrevolutie, mede door de buitenlandse interventie, het ook al moeilijker had. De afkeuring van de bestaande oniegrondwet maakt duidelijk dat het hen om meer gaat dan onafhankelijkheid. **Het gaat de nationalist ook om de herinvoering van een andere, niet-socialistische economie en dito politiek.**

De bestaande wetgeving was trouwens oorzaak van Gorbatsjovs wel erg voorbarige uitspraak op de 70ste verjaardag van de oktoberrevolutie: *"Kameraden, we kunnen met recht en reden zeggen dat we de kwestie van de nationaliteiten opgelost hebben"*.

Nochtans had hij reeds moeten inzien dat de kwestie van de nationaliteiten gevoelig ligt. Toen eind 1986 een Rus benoemd werd tot hoofd van de Kazakhtaanse KP stak dat in Alma Ata het vuur aan de lont. En toen in 1988 doden vielen omwille van Nagorno-Karabach, de Armeense enklave in Azerbeidjan, werd duidelijk dat hij niets aan de bestaande grenzen of wetgeving wou veranderen. Nagorno-Karabach was immers erkend als autonoom gebied. Ook toen de Baltische fronten in hetzelfde jaar soevereiniteit opeisten, verwees Gorbatsjov hen naar de perestrojka en de lange, wettelijke mogelijkheid die de wet voorziet.

Gorbatsjov en de zijnen hebben de nationaliteitenkwestie verkeerd ingeschat. Hier was en is er méér aan de hand dan een af te keuren, maar te begrijpen uitwas van de nieuwe glasnost- en perestrojka-

politiek. **Nu de socialistische gedachte op de achtergrond verdwenen was, werd ook het nationalisme opnieuw burgerlijk misbruikt.** Dat vertaalt zich in een economische politiek die van protektionisme naar kapitalistische organisatie leidt. Het duidelijkst manifesteert zich dat in de politiek van Boris Jeltsin, die de Russische controle wil krijgen over de enorme voorraden grondstoffen zoals olie, aardgas, diamant en goud. Vandaar ook dat rijke gebieden binnen de Russische federatie, zoals Karelië (hout), Jakoetië (diamant), Komis (steenkool) en andere, hun eigen onafhankelijkheid uitroepen om hun eigen opbrengst op te strijken. Dat betekent ook dat die opkomen voor een kapitalistische, op zo groot mogelijke, eenzijdig egoïstische winst berekende verkoop aan andere republieken.

Komt daarbij dat, vooral in het Balticum en de Kaukasus, de vroegere anti-socialistische krachten zich met hun tsaristische en religieuze emblemen rond het nationalisme verzameld hebben. Het huidige nationalisme, binnen een politiek en economisch zwalpende S.U., is hoofdzakelijk burgerlijk, anti-socialistisch tot reactionair, en soms zelfs racistisch van aard. Zo reageren zowel de Armeniërs als de Azeiri's momenteel gewelddadig tegen elke vreemdeling. Het anti-semitisme wint weer veld.

Gorbatsjovs nieuwe unie

Wanneer men bijvoorbeeld leest dat het weekblad *Moskovskije Novosti* uitroepende dat er momenteel min of meer 76 belangrijke etnische brandhaarden in de SU zijn en dat in de Kaukasus alleen reeds meer dan 60 volkeren leven, dan beseft men dat Gorbatsjovs referendum van 17 maart geen dag te vroeg kwam. In een recent interview ziet hij dat zelf trouwens in: *"We hebben vaak te laat gehandeld, en dat betekende dat de separatisten onze leuzen over 'veranderingen' gebruikten voor een ander doel"* (10).

Toch moet gezegd dat hij door het overbeklemtonen van democratische en economische hervormingen, het nationaliteitenprobleem niet enkel zijn gang liet, maar het ook verkeerd aanpakte. De nieuwe topraden kregen onder Gorbatsjov een Russische overbezetting, zeker na het verdwijnen van Shevardnadze, die ze vroeger nooit gehad hadden. Zelfs buiten de 6 Baltische en Kaukasische staten die het referendum van 17 maart bojkotten, voegden er nog 5 een eigen vraag aan de raadpleging toe. De Russische federatie wou de opinie over de

rechtstreekse verkiezing van een eigen president weten. In Azerbeïdjan, Kazachstan, Oezbekistan en de Oekraïne werden de inwoners ook hun mening gevraagd over een latere, hernieuwde unie-toetreding, op basis van een eigen soevereiniteitsverklaring.

Wilde Gorbatsjov de misleiden van de misbruikers scheiden, dan kon hij moeilijk anders dan teruggaan naar de oorspronkelijke, Leninistische idee van een **bondstaat waarin onafhankelijke republieken uit vrije wil tot een socialistische unie toetreden en evengoed kunnen verlaten**. Hij kon dus weinig meer doen dan het volk te raadplegen over het blijvend bestaan van de uniegrondwet, waarin die principes precies omschreven zijn. De houding van niet onmiddellijk te veranderen is trouwens typisch voor een weifelende Gorbatsjov geworden, die onder druk van door hem opgeroepen, tegengestelde stromingen, moeilijk kan kiezen.

Dat 6 republieken het referendum, het eerste in de Sovjetgeschiedenis nota bene, reeds vooraf aankondigden het te bojkotten, zegt evenveel over hun vrees in de unie te blijven als over hun ondemokratische politiek en hun werkelijke doelstelling: een separatisme, waarin de socialistische idee en solidariteit volledig over boord gegooid zijn. Dat hun zelf ingerichte referenda een overgrote meerderheid voor onafhankelijkheid tonen was te verwachten. **Die uitslag is echter niet noodzakelijk tegen het referendum van 17 maart, waarin naast die grondwettelijk verzekerde onafhankelijkheid ook een socialistische uniesamenwerking voorop gesteld wordt.** De uitslag in de Russische federatie, waarbij 71 % zich uitsprak voor het behoud van de unie, maar ook 78 % voor rechtstreekse presidentsverkiezingen, i.p.v. via het parlement, maakt duidelijk dat de **Sovjetbevolking nog de socialistische basis van de unie wil, maar tegelijkertijd ook meer democratie**. Hetzelfde wordt aangetoond in de Oekraïne, waar 70 % voor de unie stamde, maar 80 % ook bevestigend antwoordde op de bijkomende vraag naar meer autonomie voor de deelrepubliek. (zie blz. 25)

Het is dan ook spijtig dat Gorbatsjov geen volksraadpleging liet houden over een nieuwe grondwet, waarin naast de bondstaat, ook haar socialistische basis, uitgebreidere, individuele rechten en een uitgewerkte, onafhankelijk rechtstaat, te lezen stonden. Terecht mag gevreesd worden dat, net zoals op economisch vlak, Gorbatsjovs hervormingspolitiek

zoveel emoties en reacties losgeweekt heeft, dat weinigen nog de bomen door het bos zien. Met politieke onduidelijkheid wint men geen veld. Vandaar dat het referendum van 17 maart wel eens een maat voor niets zou kunnen geweest zijn en dat het in plaats van het eindpunt en de oplossing van het nationaliteitsprobleem in de SU, veeleer het begin van een moeilijke periode zou kunnen betekenen.

Nationalisme is niet noodzakelijk socialisme

Dat in een vijandelijke sfeer tot hetze in Litouwen toch nog 600.000, in Moldavië ongeveer 650.000, in Letland bijna 500.000 en in Estland 250.000 mensen durfden te gaan stemmen, bewijst dat niet iedereen het kind met het badwater wil weggooien. In deze republieken moet er trouwens aan toegevoegd worden dat een krappe meerderheid van inwonende, etnische Russen voordien ook reeds voor onafhankelijkheid gestemd hadden. Provokaties en gewelddadige reacties, van welke kant ook, brengen alles behalve een oplossing dichterbij.

Stel je voor dat elke etnische minderheid vandaag een eigen natie eiste. Dan zou ook de Westeuropese kaart er heel anders uitzien. Hier valt trouwens opnieuw het wegen met ongelijke maten en gewichten op. Volgens vele westerse politici zou ieder volkje binnen de SU ogenblikkelijk haar eigen natie moeten hebben, terwijl de Palestijnen, de Koerden, laat staan de Basken, de (Noord)Ieren, de Bretoenen, enz. nog jaren of een eeuwigheid mogen wachten.

De gelijkenis tussen "Vlaanderen aan de Vlamingen" of "Eigen volk eerst" en de nationalistische leuzen en praktijken in het oosten valt op. **Het nationalisme, dat de noodzaak van het samenvalfen van staatsgrenzen en nationale schiedinglijnen proklameert, is geen formele, politieke natuurwet, maar een ideologie.** De ideologie die voor een separatistische tot racistische onafhankelijkheid opkomt, binnen een vrijwillige unie van socialistische republieken, kan moeilijk anders dan burgerlijk, en daar dus reaktionair (want teruggaand in de tijd), genoemd worden. Het nationalisme dat zich wil bevrijden van een vreemde bezetting en haar zelfbeschikking ook staatkundig en economisch wil verwezenlijken onder het socialisme, is daarentegen progressief tot revolutionair. Momenteel is het nationalisme in de SU het samengaan van vroegere en nieuwe anti-socialistische principes en krachten. Zij

willen de socialistische economie zo vlug mogelijk vervangen door een kapitalistische en (bijgevolg) de socialistische solidariteit en samenwerking met andere republieken en landen ombuigen naar egoïstische eigenwinst.

De huidige politieke en economische chaos die in de SU heerst, drijft meer en meer misleide mensen in de armen van dergelijke reaktionaire krachten, die het nationalisme (of de ecologie) misbruiken voor andere, anti-socialistische doeleinden. Hopelijk brengt de sociale en economische verpaupering die zich momenteel aftekent in Oost-Europa de mensen tijdig tot een beter inzicht. Zowel de geschiedenis, niet in het minst de Europese, als de recente reacties op de doden in Vilnius, bewijzen dat een burgerlijk-separatistische politiek ons geen stap dichterbij brengt tot vrede in de SU zelf en in de internationale betrekkingen. **Met het gebrek aan democratie en soevereiniteit, maar het verlaten of verloochenen van de socialistische principes, zowel vroeger, als zeker nu, heeft het aantal etnische brandhaarden doen toenemen. Elk konflikt is een stap dichterbij een (burger)oorlog. Een vredespolitiek heeft alles te winnen bij een socialistisch zelfbeschikkingsrecht, en veel te verliezen bij een burgerlijk separatisme.**

Lucien Bollaert, 11.4.'91

Noten:

- (1) L. Bollaert, De veranderingen in Oost-Europa, Vrede-dossier 1990.
- (2) Toen de Leninisten op het 2de partijcongres (1909) de meerderheid kregen, kregen ze meteen de naam 'bolsjewieken' (= 'die in de meerderheid'), tegenover de 'mensesjewieken' (= 'die in de minderheid'), die kleinburgerlijke intellectuelen waren en genoeg namen met een sociaal-democratische politiek in een burgerlijke democratie. De 'bolsjewieken' daarentegen wilden naar een socialistische revolutie en staat toe.
- (3) W.I. Lenin, Over het recht der naties op zelfbeschikking, Moskou 1968, blz. 40.
- (4) Volgens de Europese, Juliaanse kalender 13 dagen later, dus reep. 7 november 1917.
- (5) W.I. Lenin, op. cit., blz. 55.
- (6) W.I. Lenin, "De socialistische revolutie en het recht der naties op zelfbeschikking", op. cit., blz. 110.
- (7) Officieel memorandum van het Duitse ministerie van Economische Politiek, afgedrukt in Lithuania, The Road to Independence, Vilnius 1988.
- (8) Constitutie van de Unie van Socialistische Sovjetrepublieken, aangenomen op de buitengewone 2de zitting van de Opperste Sovjet der USSR, op 7 oktober 1977, Ambassade van de USSR, Den Haag.
- (9) W.I. Lenin, "De socialistische revolutie en het recht der naties op zelfbeschikking", op. cit., blz. 106.
- (10) "Het evenwicht is zoek", interview met M. Gorbatsjov in Knack, 10.4.'91, blz. 59.

Thailand: militaire machtsgreep

Men heeft in de media weinig aandacht geschonken aan de op 23 februari uitgevoerde militaire staatsgreep in Thailand. De V.S. en het Westen hebben met Thailand nu eenmaal steeds goede betrekkingen gehad en maken zich blijkbaar geen zorgen zolang het om een rechtse coup gaat. Generaal Suchinda Krapjorn, bevelhebber van de landmacht en nieuwe sterke man, heeft beloofd binnen de veertien maanden verkiezingen te houden maar... trok intussen alle macht naar zich toe.

Na de "coup" werd een nieuw voorlopig parlement samengesteld. Van de 294 leden heeft hij, voor alle zekerheid, 148 van zijn volgelingen benoemd. Allen hogere officieren uit het actief of reservekader. Als men nu weet dat het op die wijze samengesteld parlement zich zal moeten uitspreken over een nieuwe grondwet, die door een groep van twintig personen wordt opgesteld, dan weet men al bij voorbaat dat dit met democratie niets te maken heeft.

Suchinda heeft intussen bekendgemaakt dat hij de staat van beleg zal handhaven zolang de vakbonden van de staatsbedrijven niet ontbonden zijn.

In een zestigtal staatsbedrijven zijn namelijk ongeveer driehonderdduizend arbeiders tewerk gesteld. Zo men deze werknemers het recht ontnemt zich te verenigen dan weten ze meteen dat ook het stakingsrecht op de helling staat. General Suchinda wil namelijk de staatsbedrijven privatiseren zodat de uitschakeling van de vakbonden de uitvoering van deze operatie zou vergemakkelijken. Ook inzake Cambodja blijken de nieuwe machthebbers een strakkere houding aan te nemen t.o.v. Phnom Penh zodat ook hier de gunstige evolutie in vraag zal worden gesteld. Het Westen dat zich regelmatig opwerpt als de enige verdediger van de democratie en vrije verkiezingen heeft het tot heden niet nodig geoordeeld de militaire staatsgreep in Thailand te veroordelen. Is het omdat deze operatie beter in hun kaart past?

Chevardnadze en de klassentegenstellingen

In een artikel in "Le Soir" (27/2) schrijft Edouard Chevardnadze, gewezen Minister van Buitenlandse Zaken van de Sovjetunie, met betrekking tot de internationale relaties: "Wat bevindt zich aan de basis van de internationale relaties: de

klassebelangen of de Internationale belangen. Als men de prioriteit aanvaardt van de klassewaarden dan moet men opnieuw diegene aanklagen die men moet liquideren of aanwijzen als volksvijanden". Chevardnadze schijnt er wel een zonderlinge analyse op na te houden.

Of hij dit nu graag heeft of niet, de verhoudingen tussen het rijke Noorden en het arme Zuiden blijven klassetegenstellingen. De wijze van optreden van de V.S. in de Golfoorlog (voor de controle over de olie), de invasie van Panama (voor de beveiliging van de kanaalzone), de inval in Grenada en de inmenging t.o.v. Nicaragua, El Salvador, Angola, Cuba en zoveel andere landen, kaderen in een imperialistische politiek. Zijn bovendien de uitbuiting van de derde wereld, de ontzaglijke schuldenlast van de ontwikkelingslanden eveneens geen aspect van de bestaande klassetegenstellingen in de internationale relatie? Als gewezen Minister van Buitenlandse Zaken van de Sovjetunie zou Chevardnadze toch moeten weten dat internationale belangen niet eenzijdig kunnen zijn. Dat dus moet verhinderd worden dat één partij het laken naar zich toetrekt ten koste van de anderen. Zo zou hij ook moeten weten dat er een andere benadering bestaat, die van de vreedzame coëxistentie tussen staten met verschillende economische en sociale regimes. Coëxistentie, waar als het spel eerlijk gespeeld wordt, beiden voordelen kunnen uithalen. In dit perspectief is een principiële opstelling een noodzakelijk gegeven waarbij men, en dit wordt dagelijks bevestigd, moet weten wie zijn vrienden en zijn vijanden zijn.

Apartheid in cijfers

Volgens Jan Lombard, vice-gouverneur van de Zuidafrikaanse Centrale Bank was Zuid-Afrika in de jaren zeventig een van de krachtigst groeiende economieën ter wereld. De gemiddelde economische groei bedroeg 5,5 tot 6 % bij een inflatie van 2 tot 3 %. In de jaren tachtig is deze economische groei teruggevallen op een gemiddelde van 2,5 %. Dat is minder dan de bevolkingsgroei zodat de levensstandaard afnam. In 1990 daalde het binnenlands verbruik volgens de centrale bank met 1 % en ook voor dit jaar wordt geen groei verwacht. Vandaag bedraagt het jaarlijks inkomen gemiddeld 2.300 dollar per hoofd van de bevolking. Studies wijzen uit dat 38 % van de zwarte bevolking in de laagste inkomengroep valt (minder dan 37.500 fr. per jaar en per hoofd) en slechts 5 % in de hoogste (meer dan

200.000 fr.). Bij de blanke bevolking behoort slechts 2 % tot de laagste en 83 % tot de hoogste inkomengroep. Het loon van de zwarten bedraagt nog steeds minder dan 30 % van dat van een blanke, ook al zou dit in de afgelopen twintig jaar enigszins gestegen zijn. Maar ook onder de zwarten neemt de kloof toe tussen diegene met een inkomen en de bezitslozen.

De bevolking in de actieve leeftijd groeit aan met gemiddeld 2,6 % terwijl de werkgelegenheid in de "formele sektor" in de afgelopen vijftien jaar slechts met 0,7 % toenam. De massa van diegene die in de informele sektor (zwart werk) moeten zien te overleven en van de als werkloos geregistreerden liep op van 1,5 miljoen in 1960 tot meer dan 5 miljoen vandaag.

De voortdurende trek naar de steden maakt het probleem nog erger. Het tempo van de verstedelijking loopt op tot 7,5 % per jaar. Groot Durban voorziet de stijging van zijn inwoners in het jaar 2000 tot zes miljoen, wat twee maal zoveel uitmaakt als in 1985, maar voor 2010 zou dit tot 8,5 miljoen oplopen.

Met de afschaffing van de apartheid zal de situatie in Zuid-Afrika nog niet opgelost zijn. Een betere verdeling van de inkomsten is een even belangrijk probleem. Om dan nog niet te spreken van de achterstand die zal moeten ingehaald worden inzake degelijke woningbouw, sociale instellingen, enz., enz.

Miljardenstrop

Men heeft ons steeds geleerd dat regeren voorzien betekent. Onze e.a. westerse regeringen spellen wel graag aan anderen de les maar er zijn honderden voorbeelden die aantonen dat zij nog al eens te kort schieten.

Het meest recent voorbeeld is dat van Kalkar, de snelle Duitse kweekreaktor waarbij ons land mede het initiatief nam. Uiteindelijk heeft de Duitse overheid een einde gesteld aan het project en de kweekreaktor zal niet worden in werking gezet. Onze opeenvolgende regeringen hebben van hun kant zowat 20 miljard frank - men spreekt zelf van 30 miljard - in het project gestoken zodat onze centjes gaan vliegen zijn. Minister Claes verklaarde wel dat België zich het recht voorbehoudt de geïnvesteerde bedragen terug te vorderen of eventueel compensaties te vragen, maar dit is vanzelfsprekend praat voor de vaak. Zonderling dat als het om nuttige projecten om de derde wereld gaat of als het eisen betreft voor de sociale sektor dat onze regeerders nooit geld hebben.

Stemmen betekent niet noodzakelijk democratie

Luc Anderson, sekretaris van de Inter Amerikaanse afdeling van het Internationaal Verbond van Vrije Vakbonden, heeft er de aandacht op gevestigd dat, o.m. wat Latijns-Amerika betreft, verkiezingen niet noodzakelijk synoniem zijn van democratie. Men mag niet vergeten zegde hij dat "Alleen de doodseskaders en paramilitaire groepen in de voorbije jaren reeds verantwoordelijk waren voor 450.000 doden en verdwijningen in deze regio".

Zo zijn in El Salvador de schendingen van de mensenrechten tijdens de laatste jaren met bijna 33 % toegenomen, voegt hij er aan toe. Anderson wijst er op dat, met uitzondering van Nicaragua, waar niettemin een achteruitgang waar te nemen valt, in alle Latijns-Amerikaanse landen de vakbondrechten worden miskend. Hierbij wijst hij tevens op de wijzigingen in het Panamees arbeidsrecht sinds de Amerikaanse invasie op 20 december 1989.

Van zijn kant verklaarde de voorzitter van de Kristen-Amerikaanse Internationale, Eduardo Fernandez "verkiezingen zijn niet voldoende om de democratie te bevorderen. Er is vooruitgang maar er is nog veel te doen voor vrede, ontwikkeling en sociale rechtvaardigheid".

El Salvador Parlement (10/3/91)

Slechts eind maart werden de definitieve resultaten bekend gemaakt van de op 10 maart gehouden parlementsverkiezingen. De uitslag zag er als volgt uit:

De uiterst rechtse regerende Arena-partij haalde 44,3 % van de stemmen en 39 van de 84 zetels zodat ze meteen de absolute meerderheid verliest.

De Kristen-Demokraten verkregen 28 % van de stemmen en 26 zetels. De linkse alliantie bekwam 12,2 % van de stemmen en 8 zetels. De traditionele rechtse partij verkreeg met 9 % van de stemmen 9 zetels. De Nationale Unie van de K.P. 1 zetel en de Autentieke Kristelijke beweging eveneens 1 zetel.

Het FMNL had tijdens de verkiezingen alle militaire activiteiten opgeschort.

Tal van buitenlandse waarnemers volgden in het land de verkiezingen. Volgens de Belgische delegatie werden de linkse partijen benadeeld.

U.S.S.R.

Nationaal Referendum (17/3/91)

Aan het nationaal referendum, met als inzet het behoud van de Unie van Socialistische Sovjet-Republieken, namen 184 miljoen van de ingeschreven kiezers deel, of 80 procent.

Hiervan hebben er zich 76 % uitgesproken voor het behoud van de Unie.

Per republiek gaf dit volgende uitslag: (het eerste cijfer betreft het procent van de deelname, het tweede het procent van de ja stemmen t.o.v. het aantal deelnemers):

Rusland	75,4 %	71 %
Oekraïne	83 %	70 %
Wit Rusland	83 %	83 %
Oesbekistan	95 %	93,7 %
Kazakstan	89 %	94 %
Azerbeidjan	75 %	93 %
Kirghizië	92,9 %	94,5 %
Tadjikistan	94 %	96 %
Turkmenistan	97,7 %	98 %

Zes republieken hadden geweigerd aan dit referendum deel te nemen. Het referendum ging er niettemin in beperkte mate door en gaf volgende uitslagen (bij benadering, gezien, zoals voor wat de volledige officiële uitslag betreft, de laatste gegevens alhier niet werden bekend gemaakt):

Aantal deelnemers: Letland (± 500.000); Litauwen (meer dan 600.000); Estland (± 250.000); Moldavië (meer dan 800.000); Armenië (± 5.000).

In Georgië namen in de autonome republiek 50.000 personen deel aan het referendum en in de autonome republiek Abkhazië 52,4 % van de ingeschreven kiezers.

Voor wat het in de Republiek Rusland gelijktijdig gehouden referendum betreft voor het rechtstreeks verkiezen van de president, zag de uitslag er als volgt uit: deelname: 75,09 %, voor 69,86 % en tegen 28 %.

Het Brits kiessysteem

De Britten denken over hun land dat het model staat voor de democratie. Hun kiessysteem is nochtans alles behalve democratisch. Dit is gebaseerd op het meerderheidsstelsel d.w.z. dat de kandidaat die in een distrikt de meeste stemmen haalt (wat dat aantal ook zij) verkozen is. Zo kan het dat de partij met de meeste stemmen niet noodzakelijk de meeste zetels haalt.

Conservatieven en Travailleurs blijven dit meerderheidsstelsel verdedigen met als argument dat dit borg staat voor een vaste meerderheid in het Parlement.

In feite is het echter hun doel met dit systeem de kleine partijen uit het Parlement te houden door uiteindelijk de kiezers slechts tussen hun twee partijen een keuze te laten. De Britse Kroonprins Charles die zich reeds deed opmerken door spektakulaire verklaringen inzake de ultra moderne architectuur, die alle steden op elkaar doet lijken, heeft nu ook, inzake het kiesstelsel een niet te miskennen uitspraak gedaan. Tijdens een onderhoud met tien leden van de Parlementaire commissie voor de Gallische problemen verklaarde hij dat een evenredig kiesstelsel veel democratischer zou zijn. Conservatieven en Labour zijn in hun wiek geschoten en verwijten de Prins zich te moeien met zaken waarin hij niet bevoegd is.

Uit een sindsdien gehouden opiniepeiling blijkt nu echter dat 70 % van de Britten de mening zijn toegedaan dat de Prins door zijn uitspraak het land gediend heeft.

De bal is dus aan 't rollen. Het oude ondemocratisch Brits kiessysteem is dus aan 't kraken. Het zal nog wel een tijdje duren voor hier iets definitief verandert. Maar ere aan wie ere toekomt. Prins Charles heeft de zaak in beweging gebracht.

Benin President (20/3/91)

In deze vroegere Franse kolonie waar Generaal Mathieu Kerekou in 1974 na een militaire staatsgreep aan de macht kwam, gingen voor de eerste maal verkiezingen door.

De gewezen President Kerekou had daarin toegestemd na herhaalde manifestaties in zijn land voor meer democratie. Na de eerste ronde bleven nog twee kandidaten in lijn: de gewezen eerste minister Nicéphore Soglo die de verkiezingen won met 63,9 % van de stemmen en de vroegere President Mathieu Kerekou die 36,04 % van de stemmen haalde. Van de 2 miljoen kiezers nam 75 % aan de verkiezingen deel.

Finland Parlement (24/3/91)

Centrum Partij 55 (+5); Sociaal-Demokraten 48 (-8); Konservatieven 40 (-13); Linkse Alliantie K.P. 20 (-1); Zweedse Volkspartij 12 (-1); Groenen 10 (+6); Kristelijke Partij 8 (-3); Anderen 2 (+1).

Naar Finse normen was de opkomst met 72 % van de kiezers eerder aan de lage kant. De aftredende regering bestaande uit sociaal-demokraten, konservatieven en de Zweedse volkspartij verliest haar meerderheid. De centrum partij vormt de nieuwe regering.

Albanië Parlement (31/3 - 6/4/91)

Voor het eerst hadden in Albanië parlamentsverkiezingen plaats waaraan verschillende partijen deelnamen. Deze werden, wanneer er geen meerderheid was, over twee ronden gehouden. De uitslag zag er volgt uit:

Partij van de Arbeid (K.P.)	152 zetels	+ 5 zetels:	totaal: 168
Demokratische oppositiepartij	65 zetels	+ 10 zetels:	toaal: 75
Omonnia (Griekse mindheid)	3 zetels	+ 2 zetels:	totaal: 5
Comité van veteranen	1 zetel	—	totaal: 1

Een zetel moest nog worden toegekend. De uitslag werd in de internationale pers niet bekend gemaakt. In totaal beschikt de Partij van de Arbeid over 168 op de 250 zetels wat haar een tweederde meerderheid geeft. Niettemin heeft ze aan de oppositiepartijen voorgesteld samen een regering te vormen.

B.R.D. - Deelstaat Rijnland - Palts (21/4/91)

Sociaal-Demokraten (SPD)	44,8 %	winst	6 %
Kristen-Demokraten (CDU)	38,7 %	verlies	7 %
Liberalen (FDP)	6,9 %	verlies	0,4 %
Groenen	6,4 %	winst	0,5 %

De CDU verliest voor de eerste maal sinds 1945 zijn regeringsmeerderheid.

Deze nederlaag vindt wellicht zijn oorzaak door de tijdens de parlamentsverkiezingen gedane belofte, om de belastingen niet te verhogen, die niet gehouden werd.

Zeer recent heeft Kohl een belastingverhoging aangekondigd in het kader van de Duitse hereniging. De SPD krijgt met deze overwinning een overwicht van 37 tegen 31 zetels in de Bondsraad.

IJsland - Parlement (21/4/91)

Tijdens deze verkiezingen voor het oudste parlement van Europa behield de centrum-linkse regering haar meerderheid. De sociaal-demokraten behouden hun 10 zetels en de Progressieve Boerenpartij 13 zetels, terwijl de Volksalliantie met 10 een zetel won. De konservatieven, die vroeger met een scheuring hadden af te rekenen, gingen aanzienlijk vooruit en wonnen 8 zetels wat hun 26 zetels oplevert. De vrouwenalliantie behoudt met 8,3 % 5 zetels. Andere zetels gingen naar kleine partijen.

Referendum in West-Sahara

In december 1991 of januari 1992 zullen de Saharouis zich eindelijk kunnen uitspreken in een referendum voor onafhankelijkheid of aansluiting bij Marokko.

Dit referendum staat onder de controle van de Verenigde Naties die hiervoor een speciale missie opzet onder de naam Miurso en uit militairen, politiemannen en administratieve krachten zal bestaan.

De westelijke Sahara was van 1912 tot 1975 een Spaanse kolonie. Marokko heeft een groot deel van het land bezet en het Polisario, de bevrijdingsbeweging van de Saharouis, vecht sinds jaren voor de onafhankelijkheid. Na lange onderhandelingen, op initiatief van de V.N., zijn beide partijen uiteindelijk overeengekomen het probleem te laten beslechten door een referendum onder de plaatselijke bevolking.

Volgens Perez de Cuellar zal de operatie naar volgend scenario verlopen.

MIURSO zal starten met een indicatiecommissie die moet toelaten kieslijsten op te stellen.

Daarna komt er een staakt het vuren tussen beide partijen en zal Marokko de helft van zijn troepen terug trekken om nog 65.000 man ter plaatse te laten.

De Marokkaanse militairen en deze van het Polisario zullen daarna in kampen ondergebracht worden onder controle van UNO-blauwhelmen.

Vervolgens zullen beide partijen hun krijgsgevangenen uitwisselen, een amnestiewet afkondigen en al de betrokken politieke gevangenen vrij laten.

Het Hoger Commissariaat voor vluchtelingen zal daarna de terugkeer organiseren van uitgeweken Saharouis en hun familie (± 50.000 personen). Als besluit zal drie weken voor het referendum de kiescampagne kunnen aanvangen.

Perez de Cuellar voorziet dat deze ganse operatie 200 miljoen dollar zal kosten. Bedrag dat door verplichte bijdragen van de V.N.-lidstaten zal worden samengebracht.

Het uitgewerkt rapport van de V.N.-operatie is lang een moeilijk twistpunt geweest tussen de beide partijen maar tevens tussen verschillende V.N.-lidstaten. De koning van Marokko gaat ervan uit dat hij dit referendum niet kan, niet mag verliezen gezien zijn troon er door in gevaar wordt gebracht. Van zijn kant vreest het Polisario de manipulatie van de plaatselijke bevolking voor het referendum.

Groot-Brittannië

De "zes" van Birmingham: Na meer dan zestien jaar onschuldig in de cel eindelijk vrij!

De Ieren Paddy Hill (45 j.), Gerry Hunter (42 j.), Richard McKenny (57 j.), Billy Power (44 j.), Johnny Walker (55 j.) en Hugh Callaghan (60 j.) werden in de loop van de maand maart eindelijk vrij gesproken door "The Old Bailey" te Londen. Ze werden beschuldigd van medeplichtigheid aan aanslagen van het IRA, het Iers Republikeins leger. Hoe was zo'n grote, misschien wel de grootste, gerechtelijke dwaling mogelijk in het zo democratisch ogend Engeland?

De "zes" van Birmingham bij hun vrijlating na zestien jaar in de Britse gevangenis-
sen te hebben doorgebracht.

Inderdaad, een gerechtelijke dwaling van zo'n formaat achten wij, westerlingen, echt niet voor mogelijk en dit zeker niet in Engeland waar men democratie en mensenrechten torenhoog in het vaandel schrijft. Maar laten we de feiten spreken.

Vijf van de zes Ieren namen op 21 november 1975 in Birmingham de trein naar Heysham. Hugh Callaghan, een vriend, deed hen uitgeleide. In Heysham zouden ze de boot nemen naar Ierland om de begrafenis bij te wonen van een gemeenschappelijke vriend, James McDade, lid van het IRA, die een bom plaatste in Coventry, maar die voortijdig ontplofte.

Te Heysham aangekomen werden ze onmiddellijk gearresteerd en Hugh Callaghan werd te Birmingham gevat.

Op het ogenblik van hun vertrek kwamen in het centrum van Birmingham in twee pubs bommen tot ontploffing,

waarbij 21 doden vielen en 162 gewonden. Het IRA had nochtans een waarschuwing gestuurd, maar die blijkbaar niet ter bestemming was gekomen. De publieke opinie in Engeland was terecht diep geschokt. De politie wilde daar, ten onrechte, op inspelen en daarom moesten de "zes" tegen beter weten in, de schuldigen zijn! Uiteraard hielden deze hun onschuld staande, maar voor niet lang echter, want na drie dagen en nachten zonder eten en zonder slaap en tengevolge beestige mishandelingen tekenden ze een schuldbe-kentenis, die vanzelfsprekend vol tegenstrijdigheden zat. De tekenen van de zware mishandelingen werden vakkundig weg-gewerkt en bijgevolg was er geen vuiltje aan de lucht. Onze "sympathieke bobby's", de lievelingen van de toeristen, konden gerust zijn. Ook de cipiers konden hun handen niet thuis houden, maar die werden in staat van beschuldiging gesteld en na één jaar al vrijgesproken.

Een "expert", een zekere Dr. Skuse zou op de vingers van twee verdachten sporen van nitroglycerine gevonden hebben, wat jaren later nitrocellulose bleek te zijn, aanwezig op sigarettenblaadjes en speelkaarten. Om een lange en pijnlijke geschiedenis kort te maken, de "zes" werden tot levenslange hechtenis veroordeeld. Gelukkig was de doodstraf al afgeschaft, want anders was het onherstelbare geschied...

De "zes" gingen in hoger beroep. Lord Denning, de voorzitter van het Hof van Beroep vond het schrikwekkend dat "the Old Bailey" in diskrediet zou komen door de schuld van Ieren, van oudsher "the underdogs", een inferieure soort. Hun beroep werd dan ook prompt afgewezen!

Na elf tragische jaren

Pas in 1985 durfden eindelijk twee gewezen bobby's getuigen dat de "zes" zwaar werden afgetuigd om een bekentenis af te dwingen. Die twee politiemensen werden elf jaar lang omdat ze bedreigd werden, persoonlijk en ook hun kinderen... in onvervalste gangsterstijl

Chris Mullin, een journalist en later parlementariër, schreef een boek getiteld "Error of Judgement - The truth about the Birmingham bombings", waarin drie IRA-leden, die de aanslag pleegden, werden geïnterviewd. Ongelooflijk, maar dan duurde het nog bijna twee jaar vooraleer de "zes" in hoger beroep mochten gaan! Dit lijkt wel een Latijns-Amerikaanse situatie.

Na meer dan zestien jaar verklaarde het Hof: "...DE VEROORDELING VAN DE ZES IEREN IS NIET VERDEDIGBAAR NOCH BEVREDIGEND".

Met deze uitspraak kwam er een einde aan een tragedie, wraakroepend en hemeitergend. Maar die uitspraak viel pas tijdens de derde behandeling door het Hof! Een jarenlange massale publieke

kampagne was nodig om het establishment te doen inbinden. Chris Mullin en met hem de kampagnevoerders hopen nu maar dat er lessen zullen getrokken worden uit die tragedie door het Engels gerecht.

Toen de zaak van de "zes" de eerste maal voorkwam verklaarde de rechter dat indien de beschuldigen de waarheid spraken dit zou betekenen dat het hier zou gaan om het grootste complot bij het politiekorps in de geschiedenis van de criminaliteit. Einde citaat.

Toch mogen we de zaak van de "zes" niet als een geïsoleerde affaire beschouwen, want er zijn sinds de zeventiger jaren al vele onschuldigen veroordeeld voor de aanslagen van het IRA. Verleden jaar werden de "vier" van Guildford vrijgesproken en gebeurde hetzelfde voor een Ierlandse familie beschuldigd van het vervaardigen van bommen. En dit pas na vele jaren gevangenschap! Dit klassege-recht is monsterlijk waardoor zoveel onschuldigen getroffen worden. Niettemin verklaarde een zekere lord Denning: "Ik ken sinds dertig jaar de rechters die de "zes" veroordeelden. Het zijn mijn vrienden en het is niet mogelijk dat ze zich zouden vergissen!".

Chris Mullin verklaarde integendeel dat het gerecht de beschikking heeft over de meest arrogante juristen die het tot rechter brengen. Het is dan ook dringend nodig dat men de recrutering verruimt. Het allerbelangrijkste vindt hij dat men moet ophouden verdachten te veroordelen op grond van een bekentenis die men bekomen heeft langs de politie om, wat toch de oorzaak is van alle gerechtelijke dwalingen. Wij hebben integendeel behoefte aan een onafhankelijk gerecht om enquêtes te houden wanneer men beducht is voor een onrechtvaardige veroordeling. Ook de "grote pers" stoomt het grote publiek klaar. Het verschrikkelijkste vindt Chris Mullin dat zowel de rechters als de functionarissen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken al vele jaren wisten dat de "zes" onschuldig waren! Toch nog enkele frappante gevallen op een rijtje: Judith Ward 30 jaar cel voor een aanslag op een autobus, maar de schuldigen wandelen vrij rond in de Ierse Republiek. De Ierse familie Maguire en de "last but not least" Carole Richardson die 15 jaar onschuldig in de cel zat volgens Amnesty International (The Independent).

Moedige Journalisten

Gelukkig waren er moedige journalisten die een documentaire realiseerden over de "zes" op de televisieketen ITV, wat die affaire uiteindelijk naar een eerlijke oplossing heeft gestuwd. Pas dan heeft de regering besloten een koninklijke commissie samen te stellen om de procedurefouten te bestuderen.

Uit dit alles mogen we rustig besluiten dat een volgehouden internationale solidariteit de meest hermetisch gesloten cellen openbreekt. Dat de machtigste en meest conservatieve regeringen en systemen gekraakt kunnen worden door de kleine mensen als ze het recht aan hun kant hebben. En dit zelfs in een land waar elf miljoen mensen onder de armoedegrens leven, ook daar lukt het de "kleine luyden" om orde op zaken te stellen. IS DE WAARHEID DAN TOCH EEN KRACHT?

René Van Nerum

Bronnen:
Guardian Weekly -
Humanité Dimanche -
Amnesty Nieuws

Mijn vader spaarde al bij de ASLK. Net als zijn vader dat al deed. "Doe jij dat ook maar jongen," zei hij. "Een spaarboekje bij de ASLK, dat's een verijge beëgging, ééntje dat opbrengt en waar je geen belasting op betaalt." Kloot. Ik heb het ever nagerekend en je moet al meer dan 1 miljoen op je boekje hebben voor de fiscus je he ast.

Wat meer is, je kunt geld ovragen wanneer je wil. En waar je wil. De ASLK heeft immers 1.100 agentschappen over heel het land en de meeste zijn ook de zakenlagmor-gen open. Dat's wel makkelijk.

Ik deed er goed aan de raad van mijn vader te volgen. Mijn financiële situatie is opperbest. Precies dank zij de tips die ik van de ASLK kreeg. Ou advies van hun spe cial sten heb ik mijn geld gespreid. Over spaarbons, Euro obligaties en Sicav's. Maar de basis, dat bli ft mijn geld op een spaarboekje van de ASLK. "Daar ga je al een maar wordeel bi, hebben," zei m'n pa. En gelijk had hij.

Zu kon ik mijn huis voordelig kopen. Het zwembad, zegt u? Tochgeven, daar heb ik ook voor geleend... en raad 'ns waar.

AL JAREN BETER IN SPAREN. **ASLK**

Joegoslavië: De puzzel valt uiteen

Het voortbestaan van de federale republiek Joegoslavië is bedreigd: de zes autonome deelrepublieken (Slovenië, Kroatië, Servië, Bosnië-Herzegovina, Montenegro en Macedonië) en de twee autonome provincies binnen Servië (Kosovo en Vojvodina) staan met getrokken messen tegenover elkaar. Een oplossing lijkt steeds verder weg.

De etnische tegenstellingen binnen Joegoslavië zijn veel ouder dan het land zelf. Slovenië en Kroatië zijn altijd Westers gericht geweest: ze sloten aan bij het Oostenrijks-Hongaarse rijk. Slovenen en Kroaten zijn overwegend katholiek. Bosnië heeft geen eigenlijke etnische bevolking, er wonen vooral Serviërs en Kroaten. De bevolking is door de Turkse overheersing wel grotendeels geïslamiseerd. Servië heeft een rijk verleden van onafhankelijkheid: in de 14de eeuw was de huidige provincie Kosovo het centrum van een groot Servisch Rijk, dat zich uitstrekte over delen van Albanië en Bulgarije. Met de Turkse bezetting kwamen Albanese moslims mee het land binnen, en de Orthodoxe Serven trokken zich terug in het huidige Servië. De Macedoniërs zijn ook grotendeels geïslamiseerd, terwijl Montenegro en Vojvodina altijd aansluiting zochten bij Servië.

Tito

Op het einde van W.O. I werd het koninkrijk van Slovenen, Serven en Kroaten gesticht, waarbinnen toen al de etnische tegenstellingen naar voren kwamen. De monarchie sloot zich tijdens W.O. II aan bij Duitsland en Italië. Hierop brak de partizanen-opstand uit, onder leiding van Jozip Broz Tito. Toen koning Peter II dan de kant van de geallieerden koos, werd Joegoslavië door de Aslanders hevig gebombardeerd. De verschillende volkeren kwamen tegenover elkaar op het slagveld van W.O. II te staan: de Ustazi, Kroatische fascistische moordenaars uit; Servische Chetniks, oorspronkelijke partizanen, die zich aan Duitse zijde schaarden, vermoordden moslims in Bosnië en Kosovo; Bulgaren, Albanese en Hongaren vermoordden Serviërs in Vojvodina, Kosovo en Macedonië. De partizanen behaalden de overwinning met behulp van de geallieerden, en Tito riep Joegoslavië uit tot een Socialistische Federale Republiek.

Aanvankelijk liet Tito (zelf een Kroaat) de nationalistische tendenzen in de republieken geen kans, hoewel die republieken

een autonoom statuut hadden. Vooral in Kosovo werd hardhandig opgetreden door Tito's rechterhand Rankovic. Na de breuk met Stalin ('48) kregen de republieken geleidelijk aan meer autonomie. In '66 werd repressie-boegbeeld Rankovic aan de kant gezet, en in de grondwet van '74 werd voor Kosovo en Vojvodina autonomie voorzien binnen de deelrepubliek Servië. Tito slaagde erin, waarschijnlijk dankzij zijn prestige en de betrokkenheid van de bevolking bij de federale besluitvorming, de nationalistische uitbarstingen binnen de perken te houden.

De Joegoslavische cocktail

Etniek: Serviërs 37 %; Kroatiërs 20 %; Slovenen 8 %; Macedoniërs 6 %; Montenegrijnen 3 %.

Andere nationaliteiten: Albanese, Hongaarse, Oekraïense, Turkse, Slovaakse...

Talen: Servokroatisch 58 %; Sloveens 10 %; Macedonisch 9 %; Albanese 9 %; Hongaars...

Twee schriften: Cyrillisch (Servië), Latijns (andere).

Godsdienst: Orthodox 41 %; Katholiek 32 %; Moslim 12,5 %; Atheïsten 12,5 %; Protestant 1 %; Joods en andere 1 %.

Na de dood van Tito werd een "staatspresidium" aangesteld, waarin de zes deelrepublieken en de twee autonome provincies een vertegenwoordiger hadden. Alle beslissingen werden bij consensus genomen, wat een enorme vertraging veroorzaakte in de besluitvorming, maar de enige manier bleek te zijn om de federatie te laten functioneren. Naast het presidium werd een federale uitvoerende Ministerraad in het leven geroepen, die telkens voor vier jaar werd aangesteld.

Kosovo

Nauwelijks een jaar na de aanstelling van het presidium braken de eerste opstanden uit in Kosovo, de armste provincie van het land. Het federale solidariteits-

fonds, waartoe alle republieken bijdragen ten voordele van de arme gebieden in de federatie, werd volgens de federale regering door Kosovo misbruikt voor prestige-projecten; er kwam meer controle van het centrale gezag. Deze maatregel lokte nationalistische betogingen uit in Pristina, die door het federale leger werden onderdrukt. Er vielen minstens 9 doden. De haat tussen de Albanese en de Servische minderheid in die provincie laaide hoog op. De Albanese werden ervan beschuldigd Kosovo etnisch te willen "zuiveren" door de Serven weg te pesten of zelfs te vermoorden. Sommige kringen in Kosovo droomden al van een Groot-Albanië. Er was zelfs sprake van een Albanese maffia in het buitenland (met hoofdzetel in Brussel) die via drug- en wapensmokkel de opstand in Kosovo financierde. Het kwam zover dat de Serven in Kosovo bescherming vroegen aan het federale leger.

Tijdens de jaren '80 groeide de haat tussen Albanese nationalist en Serviërs. Maar de Serviërs waren ook niet vrij te pleiten van enig nationalisme. In november '88 betoogden 1 miljoen Serviërs tegen wat ze hun achteruitstelling binnen de federatie noemden. Met achteruitstelling werd eigenlijk gelijkstelling bedoeld, wat voor hen niet kon omdat ze de grootste republiek van Joegoslavië vormden. De Serviërs zijn altijd blijven streven naar een sterk centralistische republiek waarin zij zelf de bovenhand hadden. De verpersoonlijking van dit ideeëngoed vonden ze in de figuur van Slobodan Milošević, de huidige Servische president. Milošević is er sinds '89 in geslaagd de provincies Vojvodina en vooral Kosovo onder zijn gezag te brengen, en hun autonomie grotendeels af te schaffen (ook in Montenegro zag Milošević de kans schoon een bevriend regime in het zadel te helpen). Dit leidde enkel tot meer etnische onlusten in Kosovo waarbij in de loop van '90 meer dan 30 doden vielen.

Slovenië en Kroatië

De centralistische politiek van Milošević

wakkerde op zijn beurt het nationalisme in Slovenië en Kroatië aan. Beide republieken klaagden de Servische repressie in Kosovo scherp aan, en verbraken de commerciële en politieke banden met de republiek van Milosevic.

De onafhankelijkheidsdrang won in de Noordelijke republieken veld. In '89 stemde Slovenië een federalisering van de Kommunistische Liga voor. Servië weigerde, waarna de Sloveense leiding opstapte en de Liga uit elkaar viel. In '90 deden Slovenië en Kroatië een gezamenlijk voorstel voor een confederatie, waarbij zelfs het leger naar de republieken zou gedelegeerd worden, en de federale overheid enkel nog zou instaan voor een "raadgevend" parlement en een minister-raad met beperkte uitvoerende macht. Elke republiek zou het recht hebben op elk moment uit de confederatie te stappen. De 4 andere republieken verzetten zich tegen dit plan. Vanaf dan werd in de Noordelijke republieken nog bijna uitsluitend over afscheiding gesproken, en dat verminderde er niet op toen de nationalistes er vorig jaar de verkiezingen wonnen. Het nationalisme in Slovenië en Kroatië is eigenlijk vooral geschoeid op de leest van het "economische egoïsme". Joegoslavië kampt met een enorme economische crisis: in '90 is de inflatie opgelopen tot 120 %, de buitenlandse schuld bedraagt 17 miljard dollar, en het aantal werklozen wordt op 1,2 miljoen geschat. Door de strenge bezuinigingspolitiek van premier Markovic zien sommigen dit cijfer oplopen tot 3 miljoen voor het einde van dit jaar. Slovenië en Kroatië zijn veel rijker dan het Zuiden (Servië, Macedonië, Mon-

tenegro) en zien meer heil in een samenwerking met de Europese Gemeenschap dan met hun arme "broederrepublieken". De EG heeft echter al laten weten enkel een zetel beschikbaar te willen stellen voor Joegoslavië, en niet voor een aantal deelrepublieken, onafhankelijk of niet. Ook de V.S. hebben al laten weten dat ze de federatie niet uit elkaar willen zien vallen. Zonder die Westerse handelsrelaties kunnen Slovenië en Kroatië hun onafhankelijkheid niet waarmaken, want dan is er geen al-

ternatief voor de binnenmarkt van Joegoslavië, die nu twee derden van hun exportmarkt vertegenwoordigt.

Sinds de verkiezingen is het van kwaad tot erger gegaan. Afgaande op de explosieve sfeer binnen het presidium tussen de nationalistische leiding in Slovenië en Kroatië enerzijds, en de communistische leiding in Servië (de communisten wonnen daar de verkiezingen met een nipte meerderheid) anderzijds, stevende Joegoslavië regelrecht af op een burgeroorlog. Er werden honderdduizenden wapens het land binnengesmokkeld via Hongarije en Italië, die in handen kwamen van de bevolking. Er werden burgermilities opgericht, en de verschillende republieken brachten het leger onder eigen gezag. Toen de federale regering een ultimatum stelde voor het inleveren van alle wapens door de burgerbevolking, en de opstandige republieken weigerden daaraan gehoor te geven, dreigde het leger zelfs een paar keer met een staatsgreep. President Kucan van Slovenië drukte de vrees uit dat het federale leger de centralistische politiek van Milosevic zou gaan steunen, en verklaarde dat Slovenië nog voor juni uit de federatie zou stappen.

Minderheden

Om het allemaal nog wat uitzichtlozer te maken kwam ook de Servische minderheid in Kroatië in opstand. In Kninska Krajina, in het Zuiden van Kroatië, waar de Serviërs eigenlijk in de meerderheid zijn, riep een lokale nationalistische groepering de onafhankelijkheid van Kninska

uit. De Servische minderheid in Kroatië vreest immers te worden verdrukt in een onafhankelijk Kroatië. Het kwam tot bloedige incidenten tussen Servische volksmilities en de Kroatische politie, waarop Belgrado federale troepen naar Kninska stuurde. Belgrado en de Kroatische leiding ontkenden de door ooggetuigen gesignaleerde vuurgevechten tussen het leger en de Kroatische politie.

Als klap op de vuurpijl begon de nationalistische stem ook te orakelen in Bosnië, de republiek die iedereen beschouwde als de lijm die de federatie kon samenhouden. De Bosnische moslimpartij verklaarde dat Bosnië soeverein is, en dat haar grenzen onschendbaar zijn. Bosnië moet een confederatie nastreven. Nu voelt ook in Bosnië de Servische minderheid zich bedreigd.

Chaos

De jongste maanden is het politieke leven in Joegoslavië één grote chaos. In Servië wordt Milosevic het vuur aan de schenen gelegd door miljoenen aanhangers van de extreem-nationalistische demagog Vuk Drankovich. Het laatste bastion van het centralisme wankelt. Of de hulp die Milosevic krijgt van het federale leger bij het onderdrukken van de nationalistische en anti-communistische massabetogingen, en de toegevingen die hij tot nu toe gedaan heeft, hem zullen redden valt nog af te wachten.

Op het federale niveau heerst de anarchie. Elke poging van premier Markovic om te vermijden dat de republieken elkaar naar de keel grijpen mislukt. Ook zijn economisch beleid faalt: de republieken willen hun belangenposities niet opgeven door te rationaliseren. De een na de ander stapt uit het presidium, en weigert de federale bevoegdheden nog langer te erkennen. De president van Joegoslavië, Borisov Jovic, bood onverwacht zijn ontslag aan, wat door het parlement werd geweigerd. De laatste hoop rust nu op het volksreferendum, waarbij de bevolking over de toekomst van Joegoslavië moet beslissen. Slovenië heeft al laten weten dat het de uitslag van het referendum niet zal afwachten. Vóór 15 mei zal de onafhankelijkheid van Slovenië een feit zijn. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Tom Heremans
22/4/91

Peru, het land van de ... cholera

Peru, een land van hevige sociale tegenstellingen, kwam weer extra in het nieuws...

Deze keer was het niet Sendero Luminoso, of de guerrillagroep Tupac Amaru die van zich liet horen, en ook niet het leger. Peru kreeg de aandacht op zich omdat er een cholera-epidemie om zich heen grijpt. Voor de eerste keer deze eeuw.

De opeenvolgende regeringen van de laatste decennia zijn er nooit in geslaagd om de maatschappelijke problemen van het land aan te pakken.

Eind de jaren zestig kwam er een "progressieve" militaire staatsgreep met generaal Velazco onder meer als reactie op de te sterke aanwezigheid van de VS. Een aantal hervormingen werden doorgevoerd o.a. coöperatievies in de landbouw. Maar het was uitsluitend van bovenaf bedacht. De gewone Peruviaan had er maar weinig boodschap aan. Na vijf jaar werd Velazco door andere legerleiders opzij geschoven, meteen ook het einde van de hervormingen. Als in 1980 dan verkiezingen komen zijn de linkse sectoren te verdeeld om een alternatief te bieden. Het is dan ook de "liberale" Terry Belaunde, die door de militairen was afgezet, die deze "demokratiseringsgolf" het best weet te benutten. Onder zijn regime mag het leger zich zowat alles permitteren om de guerrilla van het Lichtende Pad te counteren. De rapporten over de schendingen van de mensenrechten worden dikker. We krijgen anderzijds interessante stappen en pogingen tot linkse eenheid. Maar ook midden de jaren '80 lukt het hen niet de verkiezingen te winnen tegen de sociaal-demokraat Alan Garcia, die met een moderne media-campagne de Peruviaan deed geloven dat er beterschap kwam. Maar helaas.

Schuldenlast

Toen Fidel Castro in '85 z'n idee lanceert dat de schuldenlast onbetaalbaar is, speelt Alan Garcia een andere kaart: Peru zou maximaal 10 % van z'n exportinkomsten gebruiken voor de terugbetaling van de schulden.

Eenzijds breekt hij hiermee met de kwijtscheldingslijn van Cuba, maar anderzijds zal de financiële wereld Peru extra straffen voor deze boude uitspraak.

Geen centiem krediet krijgt ie nog. Ook niet als hij tot 40 % van de exportinkomsten gebruikt voor de aflossing van interesten en schulden. De kraan is en blijft dicht. Alle inkrimpingen van de staatsuitgaven ten spijt bereikte de inflatie over een periode van vijf jaar 2 miljoen %.

Door dokter N. Nakajima, directeur-generaal van de Wereldgezondheidsorganisatie, werd een oproep gedaan tot dringende hulp voor de bestrijding van de cholera-epidemie die, volgens de organisatie 90 tot 120 miljoen personen in Latijns-Amerika bedreigt. Alleen in Peru zijn er reeds 1.200 slachtoffers van de epidemie die zich steeds uitbreidt. Zo wijst hij er tevens op dat de weerslag op de economische activiteiten (visvangst, toerisme, landbouw, enz.) voor Peru reeds tot 1 miljard dollar oplopen in 1991, verlies dat nog aanzienlijk zal toenemen. De experten van de Wereldgezondheidsorganisatie menen dat een investering van 5 miljard dollar per jaar, gedurende de e.v. 10 jaar onontbeerlijk is om de landen van Latijns-Amerika van het nodige drinkwater en de aanpassende gezondheids- en rioleringsproblemen te voorzien ten einde een uitbreiding van de cholera epidemie in te dijken.

In deze kontekst hebben de guerrilla's (Lichtende Pad, en Tupac Amaru) hun activiteiten opgevoerd. Ze stuiten op een scherpe intensivering van de repressie.

Fujimoro

Volgens rapporten van de FAO (Wereldvoedsel- en landbouworganisatie) is de landbouwproductie per inwoner met een derde gedaald tussen 1971 en 1988.

De algemene toestand op het platteland, van oorlog, van harde leefomstandigheden, van onbetaalbare zaai-goeders en meststoffen, van gebrek aan gezondheidszorg duwt zovelen naar de stad. Ze komen er hun voorgangers vervoegen in de "pueblos jóvenes". De toestand is er niet beter: slechte behuizing, dikwijls geen drinkwater, geen afwatering, gebrek aan voedsel, geen scholen...

Het land is failliet, in oorlog met z'n eigen bevolking. Links is opnieuw verdeeld, de presidentsstrijd gaat tussen rechts en het onbekende. De befaamde auteur Mario Vargas Llosa verliest van de onbekende migrantenzoon Fujimoro. De mensen hoopten. Niet lang echter.

De Fuji-shock kwam snel. In augustus 1990 neemt hij een aantal drastische maatregelen in het kader van een soberheidsbeleid toegelust door het IMF. Voor deze datum beschouwde de Verenigde Naties een derde van de bevolking onder de armoedegrens (7 miljoen mensen). Met deze maatregelen komen er daar nog een paar miljoen bij.

Dit bracht dan wel leningen op van de internationale instellingen ten bedrage van 700 miljoen. Meer komt er niet als niet eerst de oude schuld wordt terugbetaald.

En dan de cholera

Wellicht werd de ziekte uit Azië overgebracht? Maar nu ze zich manifesteerde is de vrees bijzonder groot dat ze nog moeilijk te bekampen zal zijn. De omstandigheden zijn nu eenmaal van die aard dat deze ziekte snel om zich heen kan grijpen. Op een paar maanden tijd zijn er in Peru bijna duizend doden. Het aantal besmette mensen kent niemand. De ziekte heeft zich intussen al verspreid naar de buurlanden Chili, Ecuador, en nu ook al naar het Briliaanse Amazonegebied en naar Columbia.

Wapens in plaats van ontwikkeling

Het land kent een dergelijk erbarmelijk niveau van hygiënische leefomstandigheden dat de strijd tegen de cholera bijzonder moeilijk is. Daarnaast heerst er bij de gezondheidswerkers een veraigemeende demotivatie na jarenlange uitholling van hun job, hun loon, hun werkkredieten.

Zoals al zoveel jaren voordien gaf Peru in 1988 20 % van het budget uit aan defensie, tegen amper 5,8 % aan gezondheidszorg. Hospitalen sloten, de beroepsopleiding van de gezondheidswerkers scoort niet hoog door een totaal gebrek aan middelen. Er is geen geld, er zijn geen medicijnen. Er is niet alleen de cholera, ook tuberculose en lepra zijn wijd verspreid.

In de jaren zestig was bijna 90 % van de bevolking gealfabetiseerd, nu is dat nog slechts 75 %. De verstedelijking als gevolg van een veraigemeende verarming van grote bevolkingslagen blijft nog aangroeien: in 1965 leefde 52 % van de bevolking in de steden, in 1988 was dat 69 %. In Lima leeft meer dan de helft van de bevolking onder de armoedegrens. Het logische gevolg is geweld, criminaliteit en plantrekken. Velen vluchten in de drugs.

Georges Spriet.

Een Euro-Maghrebaanse hulpactie voor de burgerslachtoffers van de oorlog in Irak

Vrijdag 26 april vertrok uit Brussel naar Bagdad een eerste cargovlucht met zes-enderig ton hulpgoederen voor Irak.

Dit is een initiatief van de Algerijnse Halve Maan (CRA), het Algerijns Comité voor steun aan het Iraakse volk (CASPI), de Algerijnse Vereniging voor de Bescherming van het onaangepast kind (AAPEI) enerzijds en anderzijds van de Commissie van de Europese Gemeenschap, Oxfam België en de Arabische Gemeenschap in Brussel.

Een tweede vlucht ging door op 2 mei en voor de volgende weken wordt een derde vlucht voorzien.

De Europese Gemeenschap financiert voor een totaal bedrag van 400.000 ECU (ongev. 17 miljoen fr.): twee volledige drinkwatervoorzieningen, drie elektrogeengroepen, 27 ton melkpoeder en granen voor 10.000 kinderen, alsmede medicijnen en medisch materiaal.

De Arabische gemeenschap van Brussel levert de bijdrage voor een vierde elektrogeengroep.

Deze hulpoperatie is bestemd voor drie dispensaria-hospitelen in Bagdad en werd voorafgegaan door prospectiemissies van Dokter Belaouane, voorzitter van

de CRA (12-22 februari '91), Mevrouw Mikolajczak, Belgisch arts (Amman, 5-10 maart '91) en van een Britse ploeg (maart '91).

De operatie zal terplaatse worden opgevolgd door een Euro-Algerijnse technisch-medische ploeg van 4 Algerijnen en 4 Belgen, welke de vluchten zullen vergezellen.

Deze Euro-Maghrebaanse humanitaire samenwerking heeft een belangrijke symbolische waarde: zij laat de Arabische en Europese bevolking toe om zich te associëren in een hulpactie voor onschuldige burgerslachtoffers. Zij symboliseert de hoop op een eerlijke vrede en bevestigt het noodzakelijk respect voor de rechten van de volkeren in hun volle dimensie.

Veel meer dan de 10.000 kinderen, waarvoor deze missie bestemd is, zijn slachtoffer geworden van het Golfkonflikt. Deze zending kan dan ook niet de laatste zijn. OXFAM-België herhaalt zijn vraag tot de Belgische Regering om een derde C130 transportoestel beschikbaar te stellen, ondermeer voor het transport van de waterzuiveringsinstallaties.

De diverse partners bij deze hulpactie verwachten van de betrokken nationale en internationale instanties, dat alles in het werk zal worden gesteld om toe te laten dat deze en gelijkaardige humanitaire zendingen ongehinderd kunnen worden uitgevoerd.

OXFAM-België nodigt de Belgische bevolking nogmaals uit om bij te dragen tot het "Hulptonds voor de slachtoffers van de Golfoorlog". Stortingen blijven welkom op PCR 000-0000028-28 van OXFAM-België, vermelding: "Slachtoffers Golfoorlog".

OXFAM-België heeft de Belgische Regering eveneens verzocht om een noodhulp van 20 miljoen fr., bestemd voor een hulpoperatie voor de Koerdische bevolking. Tenslotte herinnert OXFAM eraan dat het verdergaat met steun aan programma's voor gezondheidszorg en verdediging van de mensenrechten van de Palestijnse bevolking in de bezette gebieden.

Het Euro-Maghrebaans Comité voor Humanitaire hulp aan de burgerslachtoffers van de oorlog in Irak,

CRA / CASPI / AAPEI / OXFAM-België

Onrustwekkend

Naast alle problemen waarmee de bevolking van de ex-DDR gekonfronteerd wordt is er één waarover men alhier weinig spreekt, tenminste omdat onze media het dood zwijgen. Iedereen weet dat er zich in de ex-DDR drie gewezen concentratiekampen uit de nazitijd bevinden: Sachsenhausen, Ravensbruck en Buchenwald.

Na de bevrijding werden er in 1945, maar onder heel wat beter omstandigheden dan de politieke gevangenen, ook de S.S. en de gewezen beulen uit de concentratiekampen erin ondergebracht.

Tijdens het DDR-regime werden, ter herinnering aan de aldaar destijds opgesloten gemartelde en vermoorde anti-fascisten, museums ondergebracht als herinnering aan een tijd die niet mag vergeten worden.

Gevoel gevend aan een haatcampagne

van pro-nazis willen de politieke leiders van de betrokken Länder op deze plaatsen waar zoveel martelaren werden omgebracht, een hulde brengen aan de gewezen nazi's die tijdens hun opsluiting na 1945 aldaar overleden...

Uiteindelijk betekent dit een kaakslag aan alle anti-fascisten. Maar er is meer, gelijktijdig werd o.m. het personeel van het Buchenwald memorial - meestal gewezen politieke gevangenen - van hun post weggejaagd, met als argument dat zij het "vroegere regime" hebben gediend. Kortom een vorm van beroepsverbod in de schaduw van de verbrandingsovens van de SS...

De Internationale Komitees van de Vriendenkringen van de kampen hebben eensgezind protest aangetekend bij de internationale en Europese autoriteiten.

Zij vragen tevens de bescherming van deze oorden aan de UNESCO en de KVES.

In het nieuwe Duitsland komen aldus duistere feiten aan het licht die de democraten niet kunnen onverschillig laten.

Personalía

Onze oprechte blijken van oprechte deelname in het zwaar verlies dat hun treft:

- * Aan onze medewerker Willy Courteaux uit Brussel bij het overlijden van zijn echtgenote Daniele Ribeiro.
- * Aan onze vriend René Van de Winkel uit Bredene bij het verlies van zijn echtgenote, de vredesmilitante Lea Gijssel.

Onze oprechte gelukwensen aan Jan en Maria Olsen bij het huwelijk van hun dochter Solveig met Rik.

Dialogoavonden voor de Vrede

GENT

Dinsdag 14 mei om 20 uur

K.U.C., Kortrijkspoorstraat 254.

Etnische problemen in de Sovjetunie.

Inl.: J.F. Tinofer, consul-generaal van de USSR in België.

OOSTENDE

Vrijdag 31 mei om 20.15 uur

Trefcentrum "Het Bakken"

Heeft de Derde Wereld nog een toekomst?

Inl.: Raf Allaert - (met dia)

Verantw.: scholierenparlement van het NCOS.

Tweedehandsklederbeurs

De door de vzw Vrede georganiseerde tweedehandsklederbeurs, die ingericht wordt ten voordele van het tijdschrift VREDE, zal plaats hebben op zaterdag 25 mei van 10 tot 17 u. Verder van maandag 27 mei tot vrijdag 31 mei van 14 tot 17 u. Deel dit ook aan uw kennissen mede.

Plaats: Vrede - Knokkestraat 44 - 9000 Gent.

Vrede steunt het A.N.C.

De ANC-kampagne "Waar een wil is, is den weg. Als er ook centen zijn", is van start gegaan en vindt een hoogtepunt op 15 en 16 juni, Soweto-dag. Eind mei grijpen de traditionele 20 km van Brussel plaats. Tom en Jaak zullen ze wandelen. Miel, Georges en Koen doen ze al joggend. Je kan nu het ANC steunen door deze sportievelingen met 5, 10, 20 of meer per km. te sponsoren. Het sponsorbedrag kan gestort worden op prik. 000-0956015-80 van Vrede vzw, 9000 Gent met de vermelding: 20 km. voor het ANC. Niet uitstellen. Mee doen!

Wereldvredesraad

Op 13 en 14 april ging te Bazel (Zwitserland) een bijeenkomst door van de bij de Wereldvredesraad aangesloten Europese vredesbewegingen (KVES). Organisaties uit Zwitserland, Griekenland, de Verenigde Staten, Duitsland, Berlijn, de ex-DDR, de Sovjetunie, Groot-Britannië en België (voor vzw Vrede Georges Spriet en André De Smet) waren op de vergadering vertegenwoordigd.

Organisaties uit een viertal landen hadden zich laten verontschuldigen.

Er had een gedachtenwisseling plaats over de vredesprospectieven in het Midden-Oosten na de Golfoorlog, de strijd tegen de bewapeningswedloop, de wapenhandel, het vredesdividend, internationale solidariteit e.a. prangende problemen die vandaag vooraan staan in de strijd voor de vrede. Op voorstel van de vzw Vrede werd een oproep aanvaard voor een Internationale Konferentie voor het Midden-Oosten die, onder de vorm van een prominentenpetitie, in alle hogere-

genoemde landen ter ondertekening zal worden voorgelegd aan personaliteiten en organisaties.

Kongres Franse vredesbeweging

Te Creteil, bij Parijs, ging in het Huis van de Vakbonden van de Val de Marne, op 5, 6 en 7 april het Nationaal Kongres door van de "Mouvement de la Paix", de Franse Vredesbeweging. Ruim 450 afgevaardigden van de verschillende regio's namen hieraan deel. Opvallend hierbij was de belangrijke aanwezigheid van vrouwen (± 50 %) en jongeren (± 30 %) en de hoogstaande discussie. Uit de deelname blijkt dat de Franse Vredesbeweging, die over het ganse land een belangrijke rol heeft gespeeld in de acties tegen de Golfoorlog, zich aanzienlijk heeft versterkt. Verschillende buitenlandse vredesbewegingen waren op dit kongres vertegenwoordigd: Groot-Britannië, de Verenigde Staten, Duitsland, Australië en België (André De Smet en Jeanne Provost).

Vredesfonds maart - april

G.L. Gent: 1.000 fr.; E.C. Gent: 2.000 fr.; Naamloos - Oostende: 2.500 fr.; G.S. Brussel: 1.000 fr.; T.C. Oostende: 200 fr.; G.R. Kortich: 200 fr.; A.D. Oostende: 200 fr.; L.V. Brugge: 200 fr.; F.V. Gent: 1.000 fr.; L.M. Drongen: 1.000 fr.; J.G. Nieuwerkerken: 200 fr.; F.D. Zedelgem: 200 fr.; S.N. Zemat: 400 fr.; A.D.B. Oostende: 100 fr.; L.B. Wilrijk: 200 fr.; W.D. 's Gravenwezel: 500 fr.; R.M. Oostende: 300 fr.; J.C. Antwerpen: 200 fr.; H.B. Antwerpen: 1.000 fr.; V.S. Leuven: 400 fr.; K.P. Wilrijk: 75 fr.; A.D. Gent: 100 fr.; H.V. Oostende: 200 fr.; C.D. Aalst: 200 fr.; M.V. Poilare: 400 fr.; R.N. Keerbergen: 500 fr.; P.V. Maldegem: 400 fr.; M.C. Bredene: 200 fr.; W.D. Brugge: 500 fr.; E.V. Zemat: 600 fr.; M.M. Roeselare: 200 fr.; J.D. Aalst: 200 fr.; M.D. St.-Martens-Latem: 400 fr.; M.B. St.-Amandsberg: 400 fr.; M.V. De Pinte: 400 fr.; R.V. Ranst: 200 fr.; U.C. Torhout: 200 fr.; L.V. Gentbrugge: 200 fr.; J.V. Hoboken: 200 fr.; C.V. St.-Niklaas: 200 fr.; L.B. Waregem: 400 fr.; G.R. Kortich: 200 fr.; L.V. Antwerpen: 400 fr.; E.D. Veldegem: 200 fr.; L.E. Mechelen: 200 fr.; H.D. Brugge: 200 fr.; E.M. Gent: 200 fr.; WW Kortrijk: 200 fr.; M.V. Gent: 200 fr.; M.T. Zwalm: 100 fr.; E.D. Brugge: 200 fr.; J.D. Luik: 200 fr.; W.W. Ruiselade: 1.000 fr.; P.V. Brugge: 200 fr.; J.C. Zoersel: 200 fr.; R.B. Gent: 400 fr.; F.V. Bornem: 200 fr.; N.B. Berchem: 2.000 fr.; F.V. Gent: 100 fr.; C.V. Bergerhout: 200 fr.; A.C. Gentbrugge: 400 fr.; R.W. Brugge: 100 fr.; B.P. Oostende: 400 fr.; Y.G. Hoevenen: 200 fr.; K.L. Gent: 200 fr.; A.L. Gent: 200 fr.; F.D. Brugge: 200 fr.; F.D. Oostduinkerke: 200 fr.; A.M. Dilbeek: 400 fr.
Totaal: 28.375 frank.

Hartelijk dank aan al deze vrienden.

Uw hulp is ons onontbeerlijk

Stort een bijdrage in het VREDES-FONDS of, indien mogelijk, geef uw financiële instelling maandelijks een vast bedrag als permanente opdracht, op de postrekening van VREDE over te schrijven.

**Prk. 000-0956015-80
VREDE vzw
9000 GENT**

22 juni 1941. De operatie Barbarossa

De inval van de Duitse troepen in de Sovjetunie begon op 22 juni 1941, om half vier in de morgen. De aanvalshandelingen liepen van de Zwarte Zee tot de Barentssee in het hoge noorden.

In die eerste fase van de oorlog werden langs Duitse zijde 190 divisies, waaronder 19 Finse, 18 Roemeense en 2 Hongaarse divisies in de strijd geworpen. 30 divisies werden in reserve gehouden. De aanval werd gesteund door 5.000 vliegtuigen. De inval droeg de codenaam Barbarossa en was al op punt gesteld kort na de Franse capitulatie in juni '40.

De grote successen die de Wehrmacht boekte waren niet toe te schrijven aan een geplande strategische terugtocht van de Sovjetlegers, maar aan het overwicht en het verrassingsmoment die dan weer het gevolg waren van zware vergissingen in het politieke en militaire beleid dat in de handen van Stalin lag.

Langs Duitse zijde werd door Hitler, en niet door hem alleen, maar ook door het O.K.W. (Oberkommando van de Wehrmacht), een andere vergissing gemaakt: de onderschatting van het weerstandsvermogen van de Sovjetlegers. Uit documenten voorgelegd voor het internationaal tribunaal van Nurenberg blijkt dat volgens de "richtlijn nr. 21" van het O.K.W., de Duitse troepen in enkele weken tijd Moermansk, Archangelsk in het hoge noorden, en vervolgens Moskou moesten veroverd hebben.

Pantsergeneraal Guderian schrijft in zijn memoires dat het O.K.W. zo overtuigd was van de snelle afloop van de "Russische veldtocht" dat geen winterkledij voor de troepen was voorzien. De Führer had kort voor de aanval aan zijn geestdriftige generaals nog verklaard: "Ik zal de fout van Napoleon niet maken. Moskou zal ik nog voor de winter bereiken". De zekerheid van een snelle overwinning was zo groot dat nog voor Barbarossa in uitvoering kwam "richtlijn nr. 32" was opgesteld die voorzorg in de verovering van het Midden-Oosten (K. Klee: Der Entwurf zur Führerweisung nr. 32 von 11 juni '41, in Wehrwissenschaftliche Rundschau, Heft 3).

Alleen al uit dit kleine feit kan men opmaken dat achter de "Nieuwe Europese Orde" van de Nazis het plan tot verovering van wereldheerschappij schuil ging (men

is geneigd zich de vraag te stellen wat er vandaag schuil gaat achter de slogan van "De Nieuwe Wereldorde").

Waar lag de diepere oorzaak van de aanvankelijke successen van de Hitlerlegers bij hun aanval op de Sovjetunie?

De Sovjetunie was er in 1939 in gelukt uit het internationale isolement te geraken door de afsluiting van het Duits-Russische niet-aanvalspact. Ondanks dat was Stalin ervan overtuigd dat een oorlog met Duitsland onvermijdelijk was maar hij geloofde dat die pas twee jaar later zou uitbarsten. Die overtuiging drukte zijn stempel op een aantal beslissingen of gebrek aan beslissingen.

Tijdens de laatste maanden voor de Duitse inval was het aantal inlichtingen niet gering dat wees op de voorbereiding van een Duitse aanval. Die waarschuwingen kwamen van inlichtingendiensten, diplomaten e.a. In april 1941 zond de Britse premier Churchill een speciaal bericht aan Stalin waarin werd gewezen op de grote Duitse troepenconcentraties in het Oosten. Ook die waarschuwing werd in de wind geslagen. Waarom werden die waarschuwingen niet ernstig genomen? Stalin ging ervan uit dat Churchill, net als Chamberlain er op uit was Rusland in een oorlog met Duitsland te betrekken om het vervolgens in de steek te laten. Stalin raakte bezeten door de idee van "provokatie". Zelfs toen meer en meer Duitse verkenningsvliegtuigen het Russische luchtruim binnendrongen werd er niet gereageerd.

Hitler was ervan overtuigd dat de Duitse troepenconcentraties niet ongemerkt konden blijven. In mei '41 zond hij nog een "vertrouwelijke" brief aan Stalin waarin hij schreef dat de geruchten over troepenconcentraties in Polen juist waren maar dat die niet tegen de Sovjetunie waren gericht. Dat was zo omdat de Westelijk en centraal gelegen gebieden van Duitsland geteisterd werden door Engelse luchtbombardementen waardoor hij genoodzaakt was grote troepencontingenten in het Oosten te verleggen. Stalin vond Hitlers argument geloofwaardig. Hij ging er bovendien van uit dat Duitsland de fout van '14-'18 niet zou herhalen om een oorlog op twee fronten te beginnen. Hierbij zag hij over het hoofd dat er toen in feite geen westelijk front bestond.

Hitler van zijn kant beging de vergissing te denken dat door een zegerijke veldtocht in de Sovjetunie hij Engeland zou kunnen meesleuren in de anti-communistische veldtocht ("vlucht" van Rudolf Hess naar Engeland).

Niet iedereen in de Sovjetunie vond Hitlers argument zo geloofwaardig.

Generaal Zjoekov, toen stafoverste, na een onderhoud met generaal Timosjenko, zond Stalin een "voorstel tot strategische ontplooiing van de strijdkrachten". In zijn nota wees Zjoekov er op dat Duitsland zijn legereenheden in slagorde opstelde en in staat was een verrassingsaanval uit te voeren. Zjoekov ging zelfs zo ver voor te stellen "de tegenstander voor te zijn en het Duitse leger aan te vallen op het moment dat het nog bezig was met de ontplooiing van zijn troepen in gevechtsformaties" (uit Volkogonov: Stalin).

Aan het voorstel van Zjoekov werd geen gevolg gegeven. Maar niets doen kon ook niet meer. Men zou via diplomatieke weg trachten de intenties van Berlijn te peilen. Aan de Duitse regering werd voorgesteld om nieuwe besprekingen te beginnen over de wederzijdse betrekkingen. Maar Berlijn antwoordde niet meer.

De Sovjetgezant vroeg nog om een audiëntie bij Ribbentrop maar ook dat was tevergeefs. De datum van de aanval was vastgelegd.

De geruchten over Duitse troepenconcentraties bleven aanhouden. Op 13 juni kwam het bevel het 16de, 19de en 21ste leger van de Sovjetunie naar de Westelijke districten te verplaatsen. Diezelfde dag werden 800.000 mannen onder de wapens geroepen. Op 19 juni kwam het bevel de vliegvelden, voertuigenparks en depots te camoufleren en de vliegtuigen verspreid op te stellen. Voor de volledige uitvoering van deze bevelen restte echter geen tijd meer. De drie Sovjetlegers werden naar de zuidwestelijke districten gezonden wat achteraf een fatale vergissing bleek te zijn.

Dat de hoofdmacht van het Sovjetleger in het Zuid-Westen werd opgesteld was het gevolg van de overweging dat aldaar de Duitse hoofdmacht zou aanvallen. Inderdaad, in zuidwestelijke richting lagen uitgestrekte gebieden zonder bossen wat de operaties van het tankleger zou vergemakkelijken. Bovendien was dat de kortste weg naar de aardolie van de Kaukasus, het graan en de steenkolen van de

Oekraïne. Dit alles, zo werd geredeneerd, zou Hitler aanzetten zijn hoofdaanval in zuidwestelijke richting op te stellen zoals dat reeds in 1918 het geval was geweest. Men mag ook aannemen dat de Duitsers alles in het werk zullen gesteld hebben om de Sovjetleiding te desoriënteren wat de opstelling van de troepen betreft. Het O.K.W. had evenwel zijn hoofdmacht opgesteld ten noorden van de westgrens. Twee legerkorpsen waren daar samengebracht waarvan één de aanval moest inzetten via de Baltische landen en Leningrad veroveren. Vanuit Noorwegen zouden Duitse en Finse troepen aanvallen langs de kust van de Barentssee om Moermansk te veroveren.

Het ander legerkorps moest aanvallen via Wit-Rusland, naar het Noorden afzwenken om Archangelsk in het hoge noorden in te nemen om vandaaruit in een blitz-ruk naar het zuiden te trekken en Moskou te veroveren.

Die twee legerkorpsen vormden de "Heeresgruppe Nord" en beschikten over een verpletterend overwicht aan manschappen en vuurkracht. In de eerste uren van de oorlog veroverden de Duitsers de heerschappij in het luchtruim. Op de eerste dag werden 1200 Sovjetvliegtuigen op de grond vernietigd. De eerste klap van de Duitse luchtmacht, artillerie en tanks was bijzonder effectief geweest. Van de 44 Sovjetdivisies die in de noordelijke sector stonden werden er in de eerste dagen 24 volledig vernietigd. Tienduizenden Sovjetsoldaten werden gevangen genomen waarvan het merendeel in Duitse gevangenschap de hongerdood zouden sterven.

Daar men van Sovjet-zijde van een foutieve hypothese was uitgegaan betreffende de hoofdaanvalsrichting, moest men nu op stel en sprong beginnen met de strategische hergroepering van de troepen. Het gevolg hiervan was dat een aanzienlijk deel van de legers bezig was zich te verplaatsen in plaats van aan het front te opereren. Dit maakte het voor de Duitsers makkelijk de op de frontlinie verraste en verzwakte troepen in tangbewegingen te verslaan.

Op het zuidelijk front was de toestand ook hachelijk geworden. De strategische hergroepering verzwakte de verdedigers. De Duitse troepen maakten grote omsingelingsoperaties. Op 15 september '41 was Kiev in een ring ingesloten. De Sovjettroepen vochten in Kiev tot de laatste man. De Duitsers kwamen echter ook voor een verrassing te staan. De Duitse generaal Halder meldde het O.K.W. op 15 augustus:

"De vernietigingslagen in het Oosten onderscheiden zich wezenlijk van de gevechten die we in het Westen hebben gevoerd. De Russen blijven doorvechten...".

Terminen van de successen van de Wehrmacht tekenden zich niettemin de eerste tekenen van de komende nederlaag af. De hoofdmacht van de Wehrmacht slaagde er niet in de gestelde strategische objectieven te bereiken. De Duitse opmars werd tot staan gebracht voor Leningrad. Moermansk werd niet bereikt. Het O.K.W. wijzigde zijn plannen. In plaats van naar Archangelsk op te rukken zou men nu rechtstreeks doorstoten naar Moskou. De aanval zou in twee spitsen verlopen, één ten Noorden over een frontbreedte van 200 km, één ten zuiden met een frontbreedte van 350 km. Het Duitse bevel was erg optimistisch. Generaal Halder, Chef Staf, schreef: "De vijandelijke weerstand heeft zijn hoogtepunt bereikt. Zijn krachten zijn uitgeput". Dat was op 1 december 1941.

Tot grote verbazing van generaal Halder ontketenden de Sovjets op 5 december een offensief tegen de noordelijke spits en op 6 december tegen de zuidelijke spits.

De botsing was geweldig. De Duitse troepen kregen klappen die zij nog nooit hadden meegemaakt. Honderden pantseren werden stukgeschoten. De Duitse troepen moesten 125 km terugtrekken. Op 8 december gaf Hitler het bevel het offensief stil te leggen en in verdediging te gaan. Als reden daarvoor werd de "plots ingetreden koude" opgegeven. De offensieve kracht van de "Heeresgruppe Nord" was gebroken.

In 1942 ondernam Hitler een nieuwe poging. Ditmaal concentreerde hij zijn hoofdmacht op het zuidelijke front. Hij gelukte er nog in Stalingrad te bereiken om er de beslissende nederlaag te incasseren. Het werd het keerpunt van de oorlog.

A. De Coninck

Indonesië en André Geens

De T.V.-kijkers zullen zich zeker de beelden herinneren van André Geens, Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, op folkloristische rondreis in Indonesië.

Zo waren ze eveneens getuige van de "warme" ontvangst en van de handdruk met Premier Suharto, de man van wie alom bekend is dat er bloed aan zijn handen kleefte.

Het was namelijk onder zijn leiding dat in 1967 de massaslachting van Djakarta werd doorgevoerd waarbij men van een half miljoen doden spreekt.

Het was onder zijn bevel dat het leger de vroegere Portugese kolonie, Oost-Timor binnenviel waarbij eveneens meer dan honderdduizend doden vielen. Een land dat hij, ondanks de resoluties van de Veiligheidsraad, blijft bezetten en waar hij met harde hand de "orde" blijft handhaven. Het was ook Suharto die in West-Papua, de zuidelijke Molukken Aech en Kalimantan kommunisten en moslims deed afslachten en in de voorbije jaren liet hij politieke gegangenen, die reeds twintig jaar in de gevangenis zitten, er uit halen om ze terecht te stellen. Mensenrechten en democratie zijn dus niet de beste kanten van deze diktator.

André Geens is dus niet kieskeurig. Hij vergeet wellicht eveneens dat nog recent de EG-kommissie er de nadruk op legde dat het verlenen van ontwikkelingshulp voor alle lidstaten afhankelijk moet zijn

van de eerbiediging van mensenrechten. Geens heeft in dit land niet alleen een pretreksje gemaakt maar aan Indonesië eveneens 730 miljoen frank gemeenschapsgeld als ontwikkelingshulp overgemaakt.

Ook in het verleden werden aan Djakarta honderden miljoen toegespeeld. Achter dit alles schuilt, hoe kan het anders, opnieuw een belangrijke financiële lobby. In het pakket dat Geens aan Indonesië toereikt zit namelijk eveneens 354 miljoen die deel uitmaken van een kontrakt in de elektriciteitssector, dat Belgische bedrijven in de wacht slepen. Van dat bedrag is 100 miljoen voor de opleiding van Indonesische technici en 254 miljoen voor de controle op de levering.

Dat laatste kontrakt gaat naar het Belgische Tractebel. De Belgische leverancier is Cockerill Mechanical Industries. Het Japanse Mitsubishi is hoofdkontraktant. Als men nu weet dat, volgens senator Magda Aelvoet, de toekomstige Administrateur-Generaal van ABOS uit Tractebel komt en dat die man enkele jaren terug de pleitbezorger was om hele sectoren van het ABOS te hechten aan de Belgische investeringsmaatschappij dan weet men meteen welk vlees men in de kuip heeft. Is het niet verontrustend te moeten vaststellen dat het met ontwikkelings samenwerking zo'n richting uitgaat? Wat denken de andere regeringspartners hierover?

Nieuwe uitgaven van Vrede

"Een nieuwe veiligheidsstructuur voor Europa"

Een document van Frank Blackaby (ex-direkteur SIPRI) over de veiligheid van ons kontinent. Hij schreef dat in opdracht van British American Security Information Council. Europa is een relatief onbedreigd werelddeel is zijn basisstelling. Mogelijk "interne" konfliktellemen-ten moeten op een politieke wijze opgelost kunnen worden. Daar zou de Konferentie voor Vrede en Samenwerking in Europa kunnen voor dienen. De NAVO heeft dan geen bestaansreden meer.

"De Golfkrisis"

Een uiteenzetting van de zoveel elementen en belangen die in deze crisis hun rol hebben gespeeld en nog spelen. Hoe het internationaal recht als dekmantel moest dienen voor de belangenverdediging van de V.S. Het meten met twee maten en twee gewichten door de Verenigde Naties. De rol van de koloniale grenzen, de mili-

taire industrie, de petroleumaatschappijen. De nood aan een internationale konferentie voor vrede in 't Midden-Oosten...

Panama, 51ste staat van de V.S.

20 december 1989. De V.S. valt Panama binnen. Dit gebeurde op het moment dat de ganse wereld naar Oost-Europa keek. Dit verklaart voor een stuk de relatief geringe aandacht die deze militaire aktie kreeg in de pers, en de geringe internationale respons die deze invasie uitlokte. Maar ook de verwoestingen, de toestand in Panama na de invasie, de rol die de V.S. er na spelen komen in de Westerse pers haast niet aan bod. Panama, "51ste staat van de V.S.": een uitgebreide kijk op dit kanaalland. Achtergrond, belangen, feiten en gevolgen van deze V.S.-invasie.

"Cambodja: De terugkeer van de Rode Khmers"

Een interview met Raul Jennar, politiek

adviseur voor het NGO-consortium voor Cambodja.

Hij legt uit hoe het westen dit zo geteisterde land op de knieën dwingt.

Het tweede deel is een weergave van een rapport van R. Jennar over z'n reis naar dit land eind vorig jaar, met analyses en de recentste evoluties.

El Salvador: De moord op de Jezuiten

November 1989 lanceerde het verzet een algemeen offensief over heel het land. Het FMLN slaagde er daarbij in om gedurende verschillende dagen grote steden te bezetten, evenals vele wijken van de hoofdstad.

Het leger bombardeerde haar eigen stadsbevolking. In de reactie op dit offensief werden zes Jezuiten vermoord, evenals hun kokkin en haar dochter.

Deze brochure is een vertaling van een interview met de provinciaal van de Jezuiten van Centraal-Amerika dat het maandblad "ENVIO" uit Managua, Nicaragua, in november 1990, precies 1 jaar na de feiten, publiceerde.

Het mannetje dat tegen de wind invoer

J.P. Guepin

De tweede bundel verhalen van deze auteur: realistische en fantastische verhalen, grappig en ontroerend, allemaal hebben ze één ding gemeenschappelijk: ze zijn extra kort, en doen zo aan televisieclips denken; het zijn essenties van verhalen.

Uitgeverij Bert Bakker, 495 fr.

Het gewicht van de directrice

Agnes Verbiest

De traditionele ideeën over de oorspronkelijkheid van de vrouw blijken diep verankerd te liggen in ons taalgebruik. Vrouwen worden in allerhande woorden en grammaticale constructies weggemoffeld. Verbiest analyseert hier deze verdwijning: zowel om je dood te lachen als om je dood te schamen.

Uitgeverij Contact, 360 fr.

Pelgrim zonder God

Herman Vuijsje

De atheïst Vuijsje maakte de bedevaart en schreef een reisverslag van een bedevaart in omgekeerde richting: van het streng-katholieke Santiago de Compostela naar het goddeloze Amsterdam. De vier maand durende wandeling wordt een speurtocht doorheen de Europese

ideeëngeschiedenis. Een onconventioneel boek, geschreven in een lichte en relativerende stijl.

Uitgeverij Contact, 660 fr.

Verzameld proza

Paul Van Ostayen

Vijfde herdruk van deze verzameling verhalen van de meester, met o.a. "De Bende van de Stronk", "De Man met de Zwijnekop" en "Camembert of de gelukkige minnaar".

Uitgeverij Bert Bakker, 1.190 fr.

En niet vergeten ... herinneringen aan het vrije volk

Ed. Ben Maandag

In dit boek wordt teruggeblikt op de periode waarin Het Vrije Volk de grootste krant van Nederland was. Losse herinneringen van tientallen journalisten van dit linkse monument geven via dit boek een beeld van een grote journalistieke traditie.

Veen, Uitgevers, 450 fr.

Onderweg

Rik Zaai

In dit boek zijn een aantal reiscolumns gebundeld van Volkskrant-journalist Rik Zaai. Met geestige, maar nooit meedogenloze pen schrijft hij over zijn tochten door West-, Oost-, en Midden-Europa. Zijn liefde voor de Spanjaarden, zijn haat

jegens de Fransen, zijn bewondering voor Praag komen op een originele manier aan bod.

Veen, Uitgevers, 495 fr.

Gladio

Diverse auteurs

De ontdekking van Gladio en andere "stay behind" netwerken in West-Europa hebben heel wat sensatie veroorzaakt.

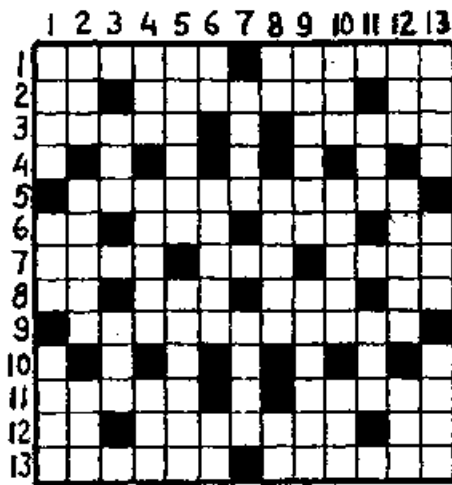
In zijn voorwoord legt Etienne Verhoeyen (BRT-serie De Nieuwe Orde) de werkelijke betekenis van deze groepen uit. Verdere bijdragen van Jan Willems, Michel Bouffieux, Yves Cartuyvels en Staf Janssens beschrijven de betrokkenheid van de militaire veiligheid en Landsverdediging, de burgerwerking binnen Gladio, de pogingen tot destabilisering van de Italiaanse staat, en Gladio in NAVOverband.

Eline Vere

Louis Couperus

De lijvige debuutroman die Couperus in 1889 op slag beroemd maakte. Een meeslepende, virtuoos vertelde geschiedenis over de wankele Eline, die de banaliteit van de werkelijkheid ontvlucht in dromerijen, waar haar angsten alleen maar verhevigd terugkomen.

Eline Vere was de eerste Nederlandse psychologische roman. Veen, Uitgevers.

Horizontaal:

1. Grote bij - vrucht; 2. Daar - onrust teweeg brengend - Engelse ontkenning; 3. Buiteling - Italiaans dichter; 4. Nihil; 5. Plaatsje bij Nieuwpoort, bekend uit W.I. O.; 6. Muziknoot - Baskische afscheidingsbeweging - weduwe v. John Lennon - Nederland (op auto's); 7. Houten pen - kostuum - stad in Italië met scheve toren; 8. Lidw. - toekomstig - Joods profeet - operatiekamer (afk.); 9. Apparaat om e. vrucht v.z. omhulsel te ontdoen; 10. Nihil; 11. Boos - auteur v. "Robinson Crusoe"; 12. Letters uit ree - grote hertesoot - dokter; 13. Mededingster - splitsen van gecompliceerde koolwaterstofmoleculen in eenvoudige.

Vertikaal:

1. Minister onder Hitler, laatste "gast" in Spandau - verdovend middel - puttemer; 2. Bid (Lat.) - opnemen - grasland; 3. Vrouw v. Jakob (bijb.) - grootvader; 4. Schaakterm - niet minst

- papegaai uit Brazilië; 5. Zelfzuchtige - wicheleerde; 6. Chinese maat - 'n vliegtuig bezetten - chem. symb. v. neon; 7. Ambtsgewaad - niet warm; 8. Familieid - kaartspel - pers. v.m.w.; 9. In geval dat - beschadiging v.e. party; 10. Zit niet! - plaats bij Utrecht met zendmasten - tijdperk; 11. Afrikaanse stroom - priemgetal; 12. Loot - Belgisch schilder - lofzang; 13. Handver-grootglas - glansverf - Amerik. componist v. musicals.

N.B.: de ij telt voor één letter.

Oplossing van ons vorig Kruiswoordraadsel:

L	O	G	G	I	A	-	G	E	W	E	L	F
I	E	R	R	S	C	H	A	K	R	K	E	R
P	R	O	P	L	E	E	I	P	A	N	S	N
L	A	S	P	O	E	S	S	A	S	O	I	A
P	P	P	P	L	O	R	G	N	E	N	P	N
H	Y	P	P	R	O	R	N	E	E	K	O	S
O	L	A	P	R	O	R	N	E	E	N	P	S
L	L	P	P	R	O	R	N	E	E	N	P	S
D	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L	L
U	N	Z	L	E	F	-	D	A	R	-	R	E
N	O	I	E	L	D	-	O	L	E	S	-	S

De volgende deelnemers stuurden een foutloze oplossing in: P. De Coster, Deurne/Antwerpen, R. Giesberts, Lanaken, G. Syts, Drongen, A. Dierick, Kontich, P. Antoine, Deurne/Antwerpen; E. Zwaenepoel, Koekelare, G. Frederix, Gellik, J. Lemey, Tielt.

Het lot was G. Syts gunstig. Zij krijgt e.d. de prijs toegestuurd. Stuur uw oplossing vóór 10 juni 1991 aan Leo Oostvogels, Oude Heirbaan 143 te 3620 Lanaken.

25 jaar geleden in vrede

De ontwikkelingslanden steeds meer benadeeld *Wat leren*

Wat leren ons de U.N.O. statistieken?

*** dat:**

de globale omvang van de wereldhandel kan worden geraamd op 150 miljard dollar in 1963, hetzij een verhoging met bijna 70 miljard dollar sedert 1953.

De handel van de industrielanden is met 50 miljard toegenomen, die van de socialistische landen met 10 miljard en die van de niet-geïndustrialiseerde landen met slechts 8 miljard (Zuid-Afrika, Nieuw-Zeeland en Australië zijn hier dan nog inbegrepen).

*** dat:**

het aandeel van de ontwikkelingslanden in de wereldhandel van 30,5 % in 1953 teruggelopen is tot 24 % in 1963; het aandeel van de industrielanden is in dezelfde periode toegenomen van 59,3 % tot 64,2 %.

Vooraf zijn de handelsrelaties van de industrielanden toegenomen en hun aandeel steeg van 37,1 % in 1953 tot 45,2 % in 1966.

*** dat:**

de doorsneeprijs van de afgewerkte producten gestegen is, maar dat de prijzen van de basisproducten voortdurend zijn afgebrokkeld, voor sommigen zelfs met 15 %.

*** dat:**

de index van de eenheidsprijs, in dollar, voor de Afrikaanse export, is teruggeval- len van 115 in 1951 tot 89 in 1963 (basis 100 in 1958).

Voor de Latijnsamerikaanse export, petroleum niet inbegrepen, van 131 tot 92, en dat in dezelfde periode de overeenstemmende index voor de invoer is gestegen van 79 tot 110 voor Afrika en van 91 tot 106 voor Latijns-Amerika.

Om het deficit aan te zuiveren zijn de ontwikkelingslanden verplicht leningen te vergen waarvan de financiële last de betalingsbalans nog bezwaart (de buitenlandse schuld van de ontwikkelingslan- den loopt thans reeds op tot 34 % van hun bruto nationale productie.

*** dat:**

het deficit van de handelsbalans voor de ontwikkelingslanden bedraagt reeds 4.600 miljoen dollar per jaar: 2.900 voor Zuid-Oost-Azië, 700 voor Afrika en 1.100 voor Latijns-Amerika.

*** dat:**

de transacties in de vorm van diensten (vervoerkosten, verzekeringen, rente op geleende kapitalen, enz.) geven tot aanzienlijke deficiets aanleiding. Het verlies van die "onzichtbare" posten van de betalingsbalans der ontwikke- lingslanden wordt op 3.100 miljoen dollar geraamd, waarvan 1.000 miljoen voor Azië, 500 miljoen voor Afrika en 1.600 miljoen voor Latijns-Amerika. De laatste hogergenoemde bedragen lig- gen hoger dan de financiële hulp die het Westen aan de ontwikkelingslan- den "ristourneert". Rekenchap dient gehouden dat deze terugbetalingen door het Westen zelf bepaald worden, hierbij rekening houdend met politie- ke, militaire en commerciële belan- gen...

Vrede

AFRIKA STERFT

Een consortium van NGO heeft een campagne gelanceerd voor dringende hulp aan Afrika.

De media hebben in de voorbije weken hieraan hun medewerking verleend. Intussen gaat de actie verder. Eind mei zal een eerste bilan worden opgemaakt.

De initiatiefnemers rekenen op een bijdrage van de bevolking, van de gemeentebesturen en niet het minst van de regering. De respons van de bevolking is positief; een aantal gemeentebesturen hebben een inspanning gedaan maar ... van de regering heeft "Afrika sterft" tot heden geen toezegging gekregen. Daar waar meer dan 4 miljard frank werden uitgetrokken voor de Belgische tussenkomst in de Golfoorlog is het zeker niet te veel gevraagd het lijdende Afrika terhulp te komen.

Het consortium herhaalt zijn oproep tot de bevolking. Bijdragen kunnen gestort worden op prk. 000-0000012-12. Verdere informatie via telefoon (02) 645 44 11 bij de koördinator Wim Van Bodelaere.

MARNIX

WETENSCHAPPELIJKE BOEKHANDEL

- HUMANE WETENSCHAPPEN
- INFORMATICA
- EXACTE WETENSCHAPPEN
- LITERATUUR

ST.-PIETERSNIEUWSTRAAT 107

9000 GENT

TEL. 25 10 92

FAX 23 55 56

MA t/m VR van 8u30 tot 18u

gentse

offsetdrukkerij

Pijndersstraat 28

goff

9000 GENT

- Affiches
- Brochures
- Tijdschriften
- Boeken
- Omslagen, Briefhoofden...

Snelle en verzorgde afwerking !

Tel. (091) 25 02 59

ELECTROS SKOORT 3 MAAL

KWALITEIT

alleen grote merken : PHILIPS - AEG - ACEC -
BAUKNECHT - ELECTROLUX - TOSHIBA

PRIJS

de laagste prijzen voor elektrische huishoudtoestellen

SERVICE

eigen gespecialiseerde technische dienst,
gegarandeerde herstelling van alle merken.

Kleuren-TV
Hifi & Stereo
Huishoudtoestellen

Electros

de speciaalzaak
aan het stadhuis
van Oostende
059/50.38.23

De Al Sabbah familie heeft in Koeweit heel wat krediet verloren. Onder druk van de oppositie, die gesterkt uit de Iraakse bezetting kwam, werden voor "volgend jaar" verkiezingen aangekondigd. Een precieze datum werd niet verstrekt. Wel werd binnen de regering met het idee gespeeld om zelfs (sic) vrouwen en tweederangsburgers (niet-Koewei'ts) in het politieke leven te betrekken.

Ondertussen vormen die tweederangsburgers, vooral dan de Palestijnen, het mikpunt van keiharde repressie. Sinds eind februari werden duizenden Palestijnen willekeurig opgepakt op beschuldiging van collaboratie; bij deze heksenjacht werd geen onderscheid gemaakt tussen vermeende collaborateurs, weerstanders en de grote meerderheid die gewoon probeerde te overleven als iedereen. Aanvankelijk waren het vooral gewapende burgers die zich aan deze praktijken te buiten gingen, maar toen het leger de situatie weer in handen had, kwam er geen verandering in de toestand.

Een rapport van Amnesty International is erg scherp voor de repressie, die door de autoriteiten wel wordt afgekeurd, maar waartegen niets wordt ondernomen (Kroonprins Salem heeft trouwens al laten weten dat alle Palestijnen toch het land zullen moeten verlaten.) Amnesty heeft het over meer dan 3.000 gearresteerden, waarvan velen worden gefolterd, over minstens 20 doden, waaronder een 13-jarige jongen, en over verscheidene honderden vermisten.

Een Amerikaans onderzoeksteam zegt te kunnen bewijzen dat speciale Amerikaanse troepen hebben meegewerkt met de Koeweitse autoriteiten tijdens zuiveringsakties in Palestijnse wijken. Ook was één van de zonen van de kroonprins betrokken bij de doodseskaders tegen de Palestijnen. De kroonprins zag zich verplicht zijn zoon op een "lange reis" te sturen.

T.H.

De Golfoorlog: anders bekeken

Ja, de Golf. Iedereen praat erover, maar hoe het precies in elkaar zit weten (zo denk ik toch) zelf Bush en Saddam niet. De oorlog is een strijd tussen Katholieken en Moslims. Of tussen twee machthebbers die elkaar maar al te graag "pang-pang" dood willen schieten. Dit zijn twee kinderen van ± 50 jaar die een spel spelen. Zij denken en zien niet verder dan hun neus lang is en dat is helemaal niet ver. Zij denken enkel aan hun dwaas machtspel. Waarom zegt Saddam opeens: "Allah is met ons" terwijl hij eigenlijk niet echt in Allah gelooft. En Bush? Waarom vindt hij zichzelf NU katholiek genoeg om te zeggen "God is met ons". Dit is een truk om de mensen achter zich te krijgen want als God bij Bush is moet hij wel goed zijn. Dit is een oorlog van twee niet bestaande goden. Nietbestaand omdat één God zich niet kan opsplitsen. Bovendien is het ook vals en gemeen God en rechtvaardigheid als argument te gebruiken om duizende mensen, ook veel onschuldige kinderen, met bommen te doden en ganse steden te vernietigen. Deze oorlog heeft nog nadelen: een nadeel dat Bushke en Saddammeke vergeten: de verschrikkelijke olierampen door de in brandstaande oliebronnen en de kilometers ver uitgestrekte olievlekken op de zee waar honderden vogels sterven door het stomme toedoen en ondoordachte geruzie tussen twee heersers. Ik vind het erg dat onschuldige vogels moeten lijden aan dit domme gedoe met als doel: elkaar doodmaken. Ik denk zelfs dat al die "onderhandelingen" en "gesprekken" niet de moeite waren maar enkel een manier van hen om aan te tonen hoe stoer en standvastig ze wel waren. Het ergste vind ik nog hoe zij soldaten meezeulen die "toch zullen sterven".

Die mensen worden weggetrokken bij hun familie om hun domme gevecht voor HEN uit te vechten. In de plaats dat ze elkaar uitmoorden zoveel ze maar willen, maar daar zouden ze zo LAF zijn dat ze vóór ze elkaar gezien te hebben al rustig naar hun landje zouden teruggekeerd zijn. Deze oorlog is oh zo gewichtig en oh zo belangrijk, maar wat is dat dan met die stammenoorlog in Rwanda en die jarenlange oorlog in El Salvador? Deze zijn niet belangrijk en niet gewichtig genoeg zeker? Zou al het geld dat in deze oorlog verspild wordt niet beter gebruikt zijn voor de hongersnood in Afrika? Daarover wordt met geen woord gerept, terwijl ze zelf moeten filmen hoe Saddam en Bush hun troepen bezoeken en de vloer uitgebreid kussen. Net twee kleine kinderen die vechten om een stuk speelgoed. Mijn idee van de oorlog: een oorlog die enkel met veel goede wil en vrede opgelost kan worden.

Merel De Smet (11 jaar)

Schwarzkopf: God was aan onze kant

● Na het einde van de Golfoorlog is de Franse President voor de pinnen gekomen met het voorstel een vergadering van de Veiligheidsraad te houden met de regeringsleiders van de landen die hiervan deeluitmaken. Bij zijn recente ontmoeting met President Bush kreeg François van zijn baas nul op het request. In de huidige context zou namelijk Fidel Castro - gezien ook Cuba lid is van de Veiligheidsraad - aan een dergelijke bijeenkomst kunnen deelnemen. En dat wil Bush in geen enkel geval. Dus zou minstens tot 1992 moeten gewacht worden, tot de termijn van Cuba teneinde is, om een dergelijke bijeenkomst te organiseren. Dan zullen het natuurlijk vijgen na Pasen zijn ... Maar het is nu eenmaal zo Mitterrand wikt maar Bush beschikt ...

● Tijdens een ceremonie in het Witte Huis heeft President Bush, begin maart, aan de ex-premier van Groot-Brittannië de grootste Amerikaanse onderscheiding, de "medalje van de vrijheid", op de borst gepind. Bush onderstreepte hierbij dat Thatcher gedurende elf jaar de beste bondgenoot van de V.S. was. We zullen nooit vergeten zegde hij dat zij het bewijs geleverd heeft van moed door bij te dragen aan de vorming van een grote coalitie tegen de agressie in de Golf. Tevens wees hij er op dat, toen de V.S. toelating wou verlenen aan een Iraaks schip om naar Jemen te varen, het Thatcher was die hem zegde "Opgepast Georges, je mag onder geen enkel omstandigheid een toegeving doen". Bij de uitreiking van de "medalje voor de vrijheid" heeft Bush vanzelfsprekend niet gesproken over de jarenlange onderdrukingsmethoden van Thatcher in Noord-Ierland. Intussen werd de ijzeren dame in eigen land aan de kant gezet. Wat er op wijst dat ook voor de "groten" een tijd bestaat van komen en gaan.

● Tijdens een debat te Oostende over de Golfkrisis verklaarde dhr. Vande Lanotte, kabinetschef van Minister Toback en woordvoerder van de S.P. dat de Belgische bijdrage in de Golfkrisis slechts symbolisch was. De vergelijking makend met een groep wielrenners zegde hij: "ons land was als een renner die zich achteraan in het peloton laat meeslepen". Dit lijkt wel een zonderlinge en oppervlakkige kijk op een zo'n belangrijk probleem. Enkele miljarden (op dit ogenblik 4 miljard volgens Eyskens) aan de gemeenschap onttrekken om een oorlog aan te wakkeren is alles behalve symbolisch maar

betekent medeplichtigheid. Zonderling maar als verpleegsters, leraars e.a. personeel van de openbare diensten actie voeren voor hogere lonen dan is het antwoord steeds "er is geen geld".

● Iedereen herinnert zich wel de Falkland-eilanden voor de kusten van Argentinië die door dit land beschouwd worden als hun Malvinas. Onder leiding van premier Thatcher trokken een paar jaar geleden de Britten er ten strijde om het eiland te heroveren. Er vielen wel een paar duizend doden maar dat was voor de "ijzeren dame" minder erg, voor haar leverde het een verkiezingsoverwinning op. Het Brits bedrijf Anglo United wil nu zijn bezittingen - een kwart van het eiland - kwijt. Vier boerderijen met enkele tientallen boeren en schapen worden te koop aangeboden. Verwijdering van landmijnen is echter niet gegarandeerd en klachten zijn niet ontvankelijk schrijft de Britse krant "The Guardian".

● Uit een rapport van het Amerikaans centrum voor voedingsonderzoek en actie (Frac) blijkt dat een op acht van alle Amerikaanse kinderen te weinig eten. Miljoenen anderen leven in de gevarenzone voor wat de voeding betreft. De mensen die werden ondervraagd behoren tot gezinnen met een inkomen dat maximaal 1,85 keer hoger ligt dan de officiële armoedegrens d.w.z. een inkomen van 23.495 dollar per jaar. Het rapport wijst er op dat de inkomsten van gezinnen waar honger wordt geleden gemiddeld een inkomen hebben dat 25 % onder de armoedegrens ligt. 60 % van hun inkomen gaat naar huisvesting (in 1987 gemiddeld 22 %). Terwijl door Bush aan wapens en de Golfoorlog miljarden verspild worden gaat de V.S.-regering nog eens flink bezuinigen op de gratis ontbijten en lunchen die aan de kinderen in de scholen verschaft worden. Moet er nog zand zijn?

● In tegenstelling met wat men ons in de media, o.m. doorheen de T.V.-feuilletons tracht wijs te maken, is de V.S. voor de werkende bevolking alles behalve een paradijs op aarde. Hierbij is er niet alleen het groeiend aantal daklozen, maar ook met de tewerkstelling gaat het met de dag slechter. Zo noteerde men in de maand maart een verlies van 206.000 jobs, nadat in diezelfde maand reeds 291.000 werkplaatsen verloren gingen. Sinds vorige zomer groeide het aantal

werklozen met meer dan 2 miljoen, zodat dit aantal thans op het hoogste peil staat sinds 1986. In totaal zit 6,8 t.h. van de beroepsbevolking of 8.2 miljoen mensen zonder job in het "grote en rijke" Amerika en dit betekent voor de blanken 5,9 % en voor de kleurlingen 11,9 %!

● Tijdens de Golfoorlog hebben de Amerikaanse Staatssecretaris voor Defensie Dick Cheney en Generaal Schwarzkopf herhaalde malen de nadruk gelegd op het feit dat het Iraakse leger het vierde grootste leger van de wereld was. De media heeft het voldoende herhaald om de niet geïnformeerde mensen dit te doen geloven. Voor de V.S. was het natuurlijk onontbeerlijk Irak zo sterk mogelijk voor te stellen. De feiten hebben bewezen dat dit eens te meer een leugen was. Vandaag erkent men in die zelfde kringen dat het leger van Irak slechts het negende in de wereld was, na de V.S., de S.U., China, Frankrijk, Duitsland, India, Korea en Vietnam. Dit leger was bovendien slecht georganiseerd en bewapend met tuigen uit de Iraaks-Iraanse oorlog, zodat waarnemers vandaag zeggen dat Irak een oorlog voorbereidde zoals in 1940 terwijl de coalitie reeds een sterrenoorlog voerde.

● Budapest is de draaischijf geworden van de sexindustrie van Oost-Europa. Sommigen noemen de stad reeds het Bangkok van Europa. Een recente T.V.-uitzending van Canal 5 wijst in de dit verband naar de tweeduizend call-girls, de porno videos die in de metro worden verkocht, gespecialiseerde magazines met rekordoplagen van één miljoen, nachtkoten en eros centers, prostitutie, sex shops en de eerste Hongaarse porno film K die meer dan een miljoen bezoekers kreeg. Bij dit alles komen dan vanzelfsprekend de drugs en een maffia die gouden zaken doet. Arme meisjes zijn hier eens te meer de slachtoffers. Is dit de vrijheid en de nieuwe democratie waarop men zo prat gaat?

● In de "International Herald Tribune" verscheen volgende aankondiging: "Verkopen vier splinternieuwe Boeing's 747 aan een vastgestelde prijs". Oorzaak van deze operatie? De groeiende moeilijkheden van enkele luchtvaartmaatschappijen. Enkele Amerikaanse nieuwe rijken blijken zich reeds kandidaat te hebben gesteld ten einde met zo'n spul de concurrenten de ogen uit te steken. Kostprijs van zo'n ding: 385.000.000 B.fr.